

VOORZITTER : de heer J. Pede

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

A. Steverlynck, E. Vandersmissen ; gezondheidsredenen.

H. De Croo, E. Derycke, M. Galle, L. Tindemans, A. Vreven ; buitenslands.

R. Vannieuwenhuyze ; familieverplichtingen.

ADVIEZEN VAN DE VLAAMSE MEDIARAAD

Indiening

De Voorzitter : De volgende adviezen van de Vlaamse Mediaraad werden ingediend :

- Advies van de Vlaamse Mediaraad aangaande de rol en opdracht van de Openbare Omroep in het gewijzigd medialandschap

(internationaal en nationaal) anno 1987.

- Advies van de Vlaamse Mediaraad aangaande de aanvragen van verschillende kabelmaatschappijen tot verdeling van de programma's van de buitenlandse niet-openbare televisieverenigingen RTL-TVi, TFI, Sky Channel, Super Channel en MTV-Europe.

Deze adviezen liggen ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende adviezen van de Vlaamse Mediaraad werden ingediend :

- Advies van de Vlaamse Mediaraad over het voorstel van resolutie van de heren J. Van Elewyck en L. Van den Bossche betreffende een mediaconventie
- Advies van de Vlaamse Mediaraad over het voorstel van resolutie van de heer L. Van den Bossche betreffende de vestiging en de werking van een Derde-Wereldpersagentschap in Vlaanderen.

Verwezen naar de Commissie voor de Media.

ARRESTEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof werden ingediend :

- Arrest van het Arbitragehof van 2 juni 1988 inzake de prejudiciële vraag gesteld door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Namen bij besluit van 4 juni 1987
— Rolnummer 56.
- Arrest van het Arbitragehof van 2 juni 1988 inzake de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van Cassatie bij arrest van 11 juni 1987, in de zaak van Coudard Didier tegen de gemeente Dison
— Rolnummer 58.

Deze arresten liggen ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987

— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIËS (R.v.O. art. 72, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

ONDERWIJS EN VORMING (Voortzetting)

De Voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

De heer Olivier heeft het woord.

De heer M. Olivier (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, ik zal mij in mijn uiteenzetting beperken tot het domein van vorming en opleiding. Aangezien de bevoegde Minister niet aanwezig is ben ik ervan overtuigd dat Minister Lenssens nauwkeurige nota zal nemen en mijn beschouwingen aan zijn collega zal overmaken.

De beleidsvisie zoals ontwikkeld in de toelichting tot de begroting getuigt van een terechte bekommernis over de kernproblemen. Meest in het oog springend is uiteraard het ambitieuze TOP-plan van Minister Kelchtermans waarmee de problematiek van de langdurige werkloosheid zal worden bestreden. Het toont aan dat wat binnen kringen van vormings- en opleidingsinstanties zo sterk leeft, ook doordringt bij het beleid en dat verheugt ons.

Ik wens eerst even stil te staan bij het aspect „RVA-beroepsopleiding”.

De kwaliteit van RVA-beroepsopleiding is doorgaans hoogstaand en de bedrijfswereld zal dit met mij beamen. Maar het is voor elke betrokkene duidelijk dat het bestaande aanbod onvoldoende is. Er blijken voor bepaalde opleidingen lange wachtlijsten te bestaan, er is de voortdurende opgave het bestaande gamma uit te breiden en up-to-date te houden. De grootste uitdaging voor de beroeps-

opleiding is evenwel een antwoord te kunnen bieden op de opleidingsnoden van bepaalde categorieën moeilijk te plaatsen werklozen.

Het moet ons dan ook niet verwonderen, mijnheer de Voorzitter, collega's, dat ook in de opleidingen van de RVA selectiecriteria worden gehanteerd waarbij men de beroepsopleiding gaat richten tot mensen en groepen voor wie ze niet bestemd is en dat de andere categorie waarvoor de RVA-beroepsopleiding wel bestemd is geen of onvoldoende kansen krijgt.

Zoals de ervaring leert zijn dat vooral vrouwen, laaggeschoolden of verkeerd geschoold, . . . zij komen nu ongetwijfeld onvoldoende aan hun trekken, veelal waarschijnlijk omdat ze niet aan de vereiste basisvoorwaarden voldoen om in zo'n opleiding te stappen.

De vraag rijst dan ook op welke manier het in het TOP-plan voorgestelde heroriënteringsgesprek daar iets kan aan veranderen.

Het kan leiden tot een uitzuiveren van de werkloosheidsstatistiek, zoals dat in het buitenland met gelijkaardige overheidsplannen het geval was. Maar op zich maakt het de werklozen niet beter „bemiddelbaar” — noch werkt het erg motiverend vrees ik — door dat het niet ingrijpt tegenover de tekorten of vastgestelde leemtes.

Er dient dan ook voor gewaakt dat het niet blijft bij een louter diagnosticeren, om een PMS-term te gebruiken, maar dat de diagnose gevolgd wordt door een aangepaste remediering. Anders lijkt het een verloren investering.

Na dit pleidooi om onder andere de beroepsopleiding meer ten goede te laten komen van langdurig werklozen en kansarme groepen, wens ik nog een andere bekommernis aan te brengen.

Tot enkele jaren geleden kon de beroepsopleiding bogen op een praktisch volledig onmiddellijk tewerkstellingseffect.

Naar ik vernomen heb zou vooral

binnen de tertiaire sector de plaatsing van cursisten aanzienlijk moeilijker verlopen dan voorheen.

Kan de Minister mij de gegevens van de voorbije 5 à 10 jaar verstrekken omtrent de tewerkstelling van cursisten na het volgen van een RVA-beroepsopleiding ?

Een tweede aspect waarbij ik even wil blijven stilstaan is de middenstandsopleiding.

Het groeiend aantal leercontracters, waarschijnlijk door de invoering van de verlengde, deeltijdse, leerplicht is opvallend. Het groeiend aantal mislukkingen in de middenstandsopleiding, meer bepaald in het leercontract, het groeiend aandeel gewone werknemers onder de „afgestudeerde” leercontractanten en de leemten in het sociaal statuut van de leercontracters geven voldoende grond om deze opleidingsvorm in het kader van het globaal pakket van deeltijds leren te gaan evalueren en een plaats toe te kennen.

Inderdaad, de middenstandsopleiding is en blijft bijzonder waardevol, maar ik meen dat wij, rekening houdend met alle andere facetten, nieuwe initiatieven die her en der ontstaan naast mekaar moet plaatsen en op hun waarde evalueren. Daarbij kan de vraag gesteld worden in hoeverre de middenstandsopleiding aan jongeren een „gewone” beroepsopleiding moet verstrekken die niet op het werken als zelfstandige gericht is of zij zich vooral tot die specifieke doelgroep moeten richten die het ondernemerschap nastreven.

Een derde aspect is het alternerend leren.

De laatste jaren zijn zoveel alternerende initiatieven ontwikkeld dat het hoog tijd wordt een balans op te maken van de experimenten met deeltijds leren, alternerend leren, ingroeibanen, en eventueel ook KB 495, industrieel leercontract en andere. Onderlinge coördinatie, afstemming en afbakening van de werkvelden dienen er het gevolg van te zijn.

Een vierde aspect is het overleg onderwijs-arbeid.

Olivier

De aandacht voor het reconversiebeleid is terecht en bepaalde ontwikkelingsregio's moeten een voorkeurbehandeling krijgen. Het mag alleen daar niet bij blijven.

Er stellen zich nieuwe problemen die een totaal nieuwe benadering vereisen. Het probleem van het tekort aan bepaalde vooral technische gekwalificeerde arbeidskrachten is pertinent.

In onze streek is al bijna één jaar in de schoot van het subregionaal tewerkstellingscomité de permanente werkgroep onderwijs-arbeidsmarkt effectief aan de slag. Deze werkgroep heeft een grondige evaluatie gemaakt van alles wat gebeurt op het vlak van opleidingsmogelijkheden in en buiten het traditionele net.

Een maand geleden bracht zij de resultaten van een regionaal onderzoek naar buiten. Naar aanleiding daarvan brachten zij ook de verschillende partners – onderwijs- en PMS-wereld, bedrijfswereld en RVA – rond de tafel.

Bloeiende ondernemingen, vooral in de secundaire sector, zien zich in hun groei geremd en sommigen trekken zelfs weg.

Daartegenover staat een niet geringe groep potentiële arbeidskrachten, nu werkloos maar niet onmiddellijk „bruikbaar”.

Het gaat vooral om oudere werknemers, vrouwen, laaggeschoolden. Over de te nemen maatregelen naar deze groep toe is al genoeg gezegd. Het maakt in elk geval duidelijk dat reconversie een problematiek is van alle streken omdat het zich voortdurende wijzigende arbeidssysteem en de nieuwe technologieën nieuwe eisen stellen ten opzichte van alle werknemers in zwakke én in sterke regio's.

Het ligt in de mogelijkheden van de Gemeenschapsminister tegenover deze arbeidsmarktmechanismen op indirecte wijze preventief op te treden.

Enkele suggesties hiertoe zijn ten eerste, de publieke opinie bewust

maken van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt : een opwaardering van de technische opleiding, prognosestudies over de vraag naar bepaalde arbeidskrachten, bekendmaken van de toekomstmogelijkheden weggelegd voor meisjes en vrouwen in traditioneel mannelijke beroepen, het belang van voortdurende bijscholing, de actualisering van de studie- of beroepskeuze.

Ten tweede, de bedrijven sensibiliseren tot een meer tegemoetkomende personeelspolitiek : aanwerven van vrouwen in „mannelijk ke” beroepen, opleiding van andere werknemers, het erkennen van de steeds belangrijker rol van interne opleiding. Het onderwijs kan de afgestudeerden niet meer kant-en-klaar leveren voor de meeste functies zodat het bedrijfsleven een bijkomende rol dient te vervullen.

Mijnheer de Minister, ten slotte wil ik het hebben over uw campagne vorming-werk. Die campagne bevat inderdaad heel wat goede zaken maar ik heb dienaangaande ook wat bedenkingen. Ik sta eerder aarzelend tegenover een voortzetten van deze campagne tenzij er grondige wijzigingen worden aangebracht.

Vooraf wil ik een algemene bedenking kwijt. De campagne was mijns inziens te soft, te zacht. Ze slaat absoluut niet in en valt dus veel te licht uit. De motiverende en mobiliserende kracht die ervan uitging, lijkt mij ook zeer gering.

Dat is terug te vinden in de slogan.

Bijvoorbeeld „vorming” heeft volgens mij een andere betekenis dan „beroepsopleiding”. De bedoeling was toch de beroepsopleiding bekend te maken en er een positief klimaat rond te creëren. De band tussen „vorming” – meer bepaald de traditionele algemene vorming – en „tewerkstelling” ligt veel minder voor de hand dan de verhouding beroepsopleiding-werk. Vorming zit in de sfeer van algemene ontplooiing en de persoonlijkheidsontwikkeling.

Anderzijds wordt vorming door het RVA nooit gebruikt ; ze kunnen er zich dan ook moeilijk mee vereenzelvigen.

Ten slotte staat het begrip „vorming” te veraf van de werklozen. Bijscholing, herscholing, training, vervolmaking, opleiding sluit nauwer aan bij mensen die de werkloosheid ervaren.

Enkele woorden nog over de gebruikte foto's. Deze schieten enigszins hun doel voorbij. Het gaat om de foto's in de stijl „jonge manager”, een type dat juist doordat hij al een pak scholingsbagage meedraagt, er niet meer moet worden voor warm gemaakt.

Een goed geschoold vakman zou het prototype moeten worden.

Het tekort aan scholing situeert zich immers vooral op niveau beroeps en technisch onderwijs.

Beter was men vertrokken van het idee van het opwaarderen van de technische opleiding ten opzichte van algemeen vormende opleidingen, omdat dat eerste bijvoorbeeld veel meer kansen op werk biedt.

Zoals reeds gezegd, een nieuwe discussie, die eventueel leidt naar andere uitgangspunten en finaal tot een andere aanpak, zou dergelijke investering waarschijnlijk meer kunnen doen renderen.

Mijnheer de Minister, dit was een kritische bedenking naar aanleiding van de campagne „Vorming Werk”. Wij willen u nochtans gelukwensen voor de vele goede punten in uw beleid en zullen dus uw begroting goedkeuren. **(Applaus)**

De Voorzitter : Mevrouw Nelis-Van Liedekerke heeft het woord.

Mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik zal mij vooral richten tot Minister Kelchtermans.

Mijnheer de Minister, wij kennen uw grote bekommernis voor het probleem van de langdurige werklozen. Wij waarderen ten zeerste uw speciale inspanningen, die u voor deze mensen levert, onder meer door uw voorstellen inzake opleiding. Het Top-plan dat u onlangs publiceerde, kent in diverse kringen veel belangstelling.

Uw beleid inzake vorming en oplei-

Nelis Van Liedekerke

ding, de prioriteit, die u hebt vastgelegd voor de toekomst, wordt door ons onderschreven en vanuit de hoek der zelfstandigen zullen wij een aantal initiatieven ten zeerste steunen. Ik zal hier verder nog op terugkomen.

Nochtans wens ik enkele bedenkingen naar voor te brengen. Zowel in academische, in economische als in politieke kringen, wordt het belang van de KMO reeds verscheidene jaren onderstreept.

Het gaat hier inderdaad om ongeveer 761.000 tewerkgestelden in deze sector en om ongeveer 674.000 zelfstandigen, met andere woorden 40 procent van de totale werkgelegenheid, of meer dan de helft van de tewerkstelling in de privé-sector.

Iedereen weet dat de aanwezigheid van de KMO in Vlaanderen betekenisvol is. Cijfers over de investeringen en de tewerkstelling in het kader van de economische expansie zijn sprekend.

In 1986 noteerde men onder meer qua investeringen voor de grote bedrijven : 60,5 miljard frank en voor de KMO : 40,7 miljard frank.

Qua nieuwe tewerkstelling bedraagt dit voor de grote bedrijven : 6.262 eenheden en voor de KMO 18.880 eenheden.

In 1987 zal dit beduidend hoger zijn. Wij begrijpen dan ook niet dat sommige personen uit vakbondskringen ons verwijten dat wij geen inspanningen doen om de tewerkstelling te bevorderen. Vooral de soms onheuse taal die zij ons toesturen, schiet soms in het verkeerde keelgat bij de KMO's.

U bent er zelf van overtuigd, mijnheer de Minister, dat de opleiding en de vorming van deze KMO's en zelfstandigen een belangrijke hoeksteen is voor de verdere evolutie en groei van onze economie.

In het Vlaams regeerakkoord vinden wij tevens een aantal specifieke aandachtspunten over de vorming. Het systeem van de voortdurende vor-

ming van de middenstand, dat opgebouwd is door en voor de zelfstandigen is een geëigend autonoom vormingssysteem.

Naast de andere onderwijsvormen, ik zou zeggen complementair ten aanzien van de andere onderwijsvormen. De progressieve stijging van het aantal cursisten in de Centra voor KMO is er een levend bewijs van. Voor het cursusjaar 87-88 noteert men ongeveer 16.000 cursisten in de ondernemingsopleiding, ongeveer 100.000 deelnemers aan de vervolmaking, bijscholing en omscholing. Deze cijfers tonen aan dat onze KMO'ers, onze zelfstandigen zich terdege bewust zijn van het feit dat in de beroeps wereld de veranderingen steeds ingrijpender worden, en dat zij zich aan die veranderingen moeten aanpassen dankzij de vervolmaking, omscholing en bijscholing. Het is gewoon een kwestie van overleven.

Ik hoef hier niet te herhalen, mijnheer de Minister, u kent beter dan wie ook de elementen die aan de basis liggen van dit succes. Het zijn :

— de specifieke doelgroep : kandidaat zelfstandigen en kandidaat ondernemers in de KMO en hun naaste medewerkers ;

— de realistische voorbereiding op het zelfstandig ondernemen ;

— de leermethodes die gebruikt worden, namelijk praktijk aangevuld met theoretische kennis en bekwaamheid in het bedrijfsbeheer. Kortom, er is wisselwerking tussen de levensechte praktijkstudie in het bedrijf en de leersituatie in de cursussen ;

— de lesgevers die praktijkmensen zijn en maar al te goed weten wat het zelfstandig ondernemerschap inhoudt.

De Centra die deze vorming organiseren kennen een structuur naar mensenmaat. Ze zijn afgestemd op de regionale behoeften en er wordt voortdurend ingespeeld op de snel evoluerende beroeps- en bedrijfsrealiteit, dankzij de gedifferentieerde vormingspakketten.

De programma's, de methodes, de infrastructuur en de evaluatietechnie-

ken van het systeem moeten bestendig voldoen aan de ontwikkelingen op maatschappelijk, economisch, technisch en pedagogisch vlak. Men mag niet uit het oog verliezen dat de KMO's in een steeds complexere samenleving terechtkomen en de vorming en vervolmaking van de ondernemershoofden aan steeds hogere eisen zal moeten voldoen.

Dit vergt een wetenschappelijke aanpak en samenwerking met wetenschapsmensen, met universitaire instellingen, met centra voor wetenschappelijk onderzoek.

Hiervoor moeten belangrijke materiële en menselijke middelen ter beschikking worden gesteld.

Naast de bestaande inbreng van het bedrijfsleven en van de deelnemers is de bijdrage van de overheid noodzakelijk.

De inzet van meer middelen is onbetwistbaar een rendabele investering, een investering in deskundige beroepsuitoefening, in kwaliteit en in tewerkstelling.

Aan de kwaliteit van de opleiding en vorming mag niet afgedongen worden.

De begroting 1988 vertoont een status quo ten overstaan van 1987.

De explosie van de vormingsbehoeften in de ondernemersopleiding en de voortgezette vorming vragen dringend om bijkomende middelen.

Mag ik u vragen, mijnheer de Minister, of het bedrag van 68,5 miljoen frank dat u hebt voorzien op het Fonds voor Onderwijs en Vorming ten behoeve van de lopende experimenten in de reconversiezones reeds is vastgelegd ?

Is er reeds enig nieuws omtrent de meeruitgaven naar aanleiding van de verlengde leerplicht ? De extra kredieten, die hiervoor beloofd werden, zijn dringend nodig. Heel wat cursussen in de Ondernemingsopleiding werden bij gebrek aan middelen gewoon geschrapt.

Ik weet, mijnheer de Minister, dat u reeds veel inspanningen hebt gele-

Nelis-Van Liedekerke

verd om tegemoet te komen aan de nood aan cursusontwikkeling in toekomstgerichte zelfstandige beroepen. Dit vergt hoge financiële middelen die absoluut noodzakelijk zijn.

Bij het begin van mijn tussenkomst heb ik gezegd dat wij uw inspanningen, in verband met de bestrijding van de langdurige werklozen ten volle waarderen en dat wij een aantal initiatieven zullen steunen.

Naast arbeidsplaatsen in loondienst zijn er ook zelfstandige arbeidsplaatsen, die vaak aanleiding geven tot bijkomende tewerkstelling in loondienst. Een duurzame tewerkstelling in loondienst of als zelfstandige is maar mogelijk, wanneer er een gunstig stimuleringsklimaat heerst om leefbare economische entiteiten tot stand te brengen en in stand te houden. In de mate dat dit stimuleringsklimaat wordt geschapen, hebben aanvullende, tijdelijke en begeleidende maatregelen ook zin.

Er is dus ook een ondersteuningsbeleid nodig voor het behoud en de creatie van leefbare ondernemingen.

De middenstandsopleiding zal uiteraard bijkomende initiatieven organiseren voor langdurige werklozen die onder meer wensen over te schakelen naar het zelfstandig beroep, na afspraak over de nodige modaliteiten.

Wat de samenwerking tussen de RVA en de Centra voor Middenstandsopleiding betreft moet er optimaal gebruik worden gemaakt van de verworven deskundigheid, de infrastructuur en de know how.

Coördinatie is aangewezen, maar mag niet betekenen extra bevoogding en inmenging. De **middenstandsopleiding** moet tot het domein van de professionele en interprofessionele organisaties blijven behoren.

Taakafbakening is noodzakelijk en duidelijke afspraken zullen leiden tot concrete samenwerking, opdat zo vlug mogelijk het zware probleem van de langdurige werklozen zou opgelost worden. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer Dierickx heeft het woord.

De heer L. Dierickx (op de tribune) :

Mijnheer de Voorzitter, het verheugt mij in de intimiteit van dit lokaal met drie Ministers te mogen discussiëren over het kunstonderwijs. Ik weet dat Minister Weckx zich interesseert voor muziek. Ik moet hem daarvoor feliciteren. Mijnheer de Minister, u kan een gangmaker worden van kunst en cultuur in Vlaanderen. U is één van de weinigen, maar ik hoop dat u het werkelijk zult zijn en het ook zult blijven.

U heeft de brochure „Het unieke behouden” gepubliceerd. Ik heb daarin gegrastuind en dit gaf aanleiding tot enkele bedenkingen die ik hier wil formuleren.

In uw brochure handelt u over de zes pilootscholen die de herstructurering ondergingen. U deelt mede dat in oktober 1987 in die scholen het aantal leerlingen verminderd is met 495. Vooral de school in Schaarbeek kende een aanzienlijke daling van het aantal leerlingen. Dit is echter niet alleen te wijten aan de herstructurering en aan de belasting die daaruit voortvloeit voor de leerlingen, maar ook aan het feit dat er in onze hoofdstad ook Franstalige muziekscholen zijn die een gelijkaardig muziekonderwijs verstrekken, doch waarvoor niet moet worden betaald. Dit is één van de leuke aspecten van de splitsingsdrang waarvan onze traditionele partijen steeds meer blijk geven. Indien morgen ook onze universiteiten daarvan het slachtoffer zouden worden, zullen wij nog veel pret beleven.

Wanneer het stelsel van de **pilootscholen** in Vlaanderen zou veralgemeend worden zou dit ertoe leiden dat in elke school ongeveer 82 leerlingen zouden wegvallen. In de 103 actueel bestaande scholen zou dit neerkomen op een vermindering van het leerlingenaantal met 8.497 eenheden. Op het ogenblik volgen ongeveer 85.000 leerlingen het gesubsidieerd kunstonderwijs. Dit betekent dus dat de herstructurering normaal moet leiden tot een vermindering van het huidige leerlingenbestand met ongeveer 10 procent.

Uit de beleidsnota van het kabinet Kelchtermans — bevestigd door het

voormalig kabinet van Begroting Waltiel — blijkt dat de kostprijs per jaarlijks lesuur in het kunstonderwijs 35.000 frank bedraagt. De stijging van het aantal lessen in de zes pilootscholen bedraagt 581 uren of gemiddeld 96,8 uren per pilootschool. Veralgemeend over de 103 bestaande instellingen betekent dit een vermeerdering met 9.974 lessen. De meerkost van deze verhoging zou 9.974×35.000 frank = 349.000.000 frank bedragen.

Onze vraag is of deze stijging van de uitgaven, gebaseerd op gegevens uit de brochure, verantwoord is wanneer deze voorgestelde herstructurering gepaard gaat met een daling van het aantal leerlingen. De herstructurering doet het aantal leerlingen dalen met 10 ten honderd en de kostprijs, eveneens met 10 ten honderd stijgen. Inderdaad, 349.000.000 is 1/10 van de 3,6 miljard die in het Vlaamse landsgedeelte wordt uitgegeven voor het kunstonderwijs.

Wanneer dus het aantal leerlingen daalt met 10 procent en de uitgaven stijgen met 10 procent is de vraag terecht of deze herstructurering wel gerechtvaardigd is.

Artikel 6 van het ontwerp-besluit betreffende de minimale schoolbevolking voor de muziekkollegia zegt dat een afdeling die op de 30ste dag van het schooljaar 1989-1990 de schoolbevolkingsnormen niet bereikt, onmiddellijk en geleidelijk moet worden afgebouwd.

Uit een steekproef, mij ter beschikking gesteld door de administratieve dienst van het kunstonderwijs, kan ik het volgende afleiden : de minimale schoolbevolking voor een school die de drie afdelingen woord, muziek en dans inricht wordt nu reeds door drie scholen niet bereikt. Zij hebben het totaal vereiste aantal leerlingen niet. Het gaat om de scholen van Ukkel, Sint-Lambrechts-Woluwe en Gooik. Ukkel heeft slechts 67 leerlingen en zou er 222 moeten hebben, genietend van de gunstnorm van 75 ten honderd, Sint-Lambrechts-Woluwe bereikt evenmin deze gunstnorm, want heeft slechts 175 hoofdellijke leerlingen. De muziekkollegia van

Dierickx

Gooik heeft slechts 278 leerlingen en zou er 296 moeten hebben.

Hierbij dient te worden vermeld dat ik uit de mij ter beschikking gestelde informatie niet kan afleiden wat de implicaties zijn van deze normering voor gedeeltelijk uitgebouwde scholen. Wat de gevolgen zijn van de normering betreffende de minimale schoolbevolking voor de verschillende studierichtingen en cycli binnen een school die als school wel de norm bereikt, blijft evenzeer in het duister. Is omtrent dit probleem reeds een onderzoek verricht? Is er reeds een onderzoek verricht met betrekking tot de kleinere en pas opgerichte instellingen? Zo ja, welke zijn hiervan de concrete resultaten?

Nu kom ik tot een naar mijn mening belangrijke principiële vraag.

In artikel 4 van hetzelfde ontwerpbesluit tot vaststelling van de minimale schoolbevolking wordt deze minimale schoolbevolking bepaald in functie van de budgettaire mogelijkheden en dit door het invoeren van een jaarlijks wijzigbaar coëfficiënt.

De vraag is nu of zo een jaarlijks variabel coëfficiënt en de daaruit volgende financiële flexibiliteit überhaupt kan in de sector van het onderwijs. Is zo een systeem aanvaardbaar voor een onderwijsstelsel? Mogen de budgettaire mogelijkheden jaarlijks bepalend zijn voor het aantal leerlingen dat een school tenminste moet hebben om onderwijs te mogen verstrekken?

Betekent dit, mijnheer de Minister, dat u het financieringssysteem van de sector vorming nu op een bedekte manier wil toepassen op het kunstonderwijs? Wil u het kunstonderwijs op deze manier degraderen tot het niveau van een soort vormingsbezigheid, een soort vrijetijdsbesteding, die georganiseerd wordt in functie van de financiële mogelijkheden? Als er veel geld is, dan zijn er minder leerlingen nodig om een school te laten functioneren en omgekeerd.

We nemen een voorbeeld uit de muziekafdeling voor volwassenen. Het grondslagcijfer bedraagt immers 10

leerlingen per studiejaar in de lagere secundaire cyclus zoals nu voorzien in de pilootscholen. Veronderstel dat het coëfficiënt verhoogd wordt van 100 naar 110 dan moeten er in plaats van 10 tenminste 11 leerlingen aanwezig zijn per studiejaar. Wat betekent zo'n regeling wanneer de norm 11 niet bereikt wordt op de 30ste dag of op 31 januari, en dit zowel voor de leerlingen als voor de leerkrachten?

Op pagina 36 van de door u uitgegeven brochure „Het unieke behouden” staat vermeld dat de lagere secundaire cyclus voor volwassenen tenminste 40 hoofdelijke leerlingen moet tellen. Mag daaruit geconcludeerd worden dat voor de volwassenen, afdeling muziek, slechts vier studiejaar worden voorzien — 10 leerlingen per studiejaar — of interpreteer ik deze informatie op een foutieve manier?

Daarenboven kan gezegd worden dat de gelijkstelling van de normen voor volwassenen met die voor de jongeren in strijd is met de kwantitatieve minderheidspositie die de volwassenen binnen het kunstonderwijs innemen. Er is geen enkele muziekacademie waar evenveel volwassenen als jongeren les volgen.

Tot slot zou ik willen weten in hoeverre de Executieve consequent is wat betreft de administratieve behandeling van het kunstonderwijs.

Enerzijds legt het herstructureringsvoorstel de algemene structuur van het onderwijs met volledig leerplan op aan het kunstonderwijs, maar anderzijds wordt nu een inschrijvingsgeld gevraagd voor het kunstonderwijs en verantwoord verklaard omdat het hier zou gaan om onderwijs met een beperkt leerplan. Dus de structuren van het onderwijs met volledig leerplan, maar het inschrijvingsgeld omdat het dan toch maar gaat om onderwijs met een beperkt leerplan.

De herstructurering wordt voorgesteld als noodzakelijk om het kunstonderwijs te laten genieten van de voordelen van het „Onderwijs” en niet te laten lijden onder de nadelen van de sector vorming die gebonden is aan de flexibiliteit van de jaarlijkse

begrotingsmogelijkheden. De invoering van de reeds geciteerde jaarlijks wijzigbare normcoëfficiënt biedt nu net — zij het op een bedekte wijze — de gevreesde nadelen van de sector vorming.

Tenslotte wil ik nog wijzen op een pijnlijke contradictie in het cultuurbeleid van de Vlaamse Executieve. Enerzijds willen zij van onze muziekacademies prestatiescholen maken waarin leerlingen gevormd worden op de maat van het Lemmens-instituut tot zeer volmaakte musici en anderzijds doet deze Executieve er alles voor om de lyrische kunsten in ons landsgedeelte in het gedrang te brengen en de koren en de orkesten van de Opera voor Vlaanderen in hun bestaan te bedreigen. In plaats van meer mogelijkheden te geven aan de creativiteit en aan de vertolkende kunstenaars in het algemeen doet de Vlaamse Executieve het tegenovergestelde. Dat wordt door de groene partijen betreurd. (*Applaus bij Agazev*)

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik kan uitermate kort zijn. Er zijn twee sprekers geweest, mevrouw Maes en de heer Annemans die over de samenlevingsopbouw hebben gesproken. Mevrouw Maes heeft de vraag gesteld hoelang het nog zal duren alvorens die sector zal zijn gereguleerd. Ik moet haar het antwoord schuldig blijven. Ik ben het echter met haar eens dat reglementeren in deze sector nodig is.

Momenteel ligt er een document ter tafel van de Hoge Raad voor Samenlevingsopbouw dat als een voorontwerp van decreet kan worden beschouwd. Die tekst wordt onderzocht en zal desgevallend als ontwerp in de Raad worden ingediend. Mocht het mogelijk zijn, ook dat wordt bekeken, om met een besluit van de Vlaamse Executieve een reglementering uit te werken, dan is het denkbaar dat deze procedure wordt verkozen. Ik ben het ook met mevrouw Maes eens dat het niet langer opgaat om nog gedurende vele jaren deze sector via jaarlijkse omzendbrieven

Lenssens

te regelen. Dat is niet goed voor de rechtszekerheid van de sector, noch voor de instellingen, noch voor de personen die er zijn tewerkgesteld.

Omtrent de projecten van 1988 kan ik mevrouw Maes zeggen dat die in de volgende weken zullen worden goedgekeurd. De lange duur alvorens deze projecten worden goedgekeurd heeft alleen te maken met de omslachtige procedure die in deze sector wordt gevolgd.

Beleidsoriënterend was de onderliggende gedachte van de heer Annemans die zorgvuldig het verslag van de Commissie heeft nagelezen. Qua beleidsoriëntering zijn er twee dingen die prioritair aan de basis moeten liggen van een oriëntering van deze sector, hetzij voorlopig via omzendbrieven, hetzij in de toekomst via een uitgewerkte reglementering. Het eerste punt is dat het „projectmatige” in deze sector van de samenlevingsopbouw uitstekend is als methode, maar dat dit als beheersmechanisme zeer ongelukkig is en veel leemten vertoont. Ik wil de optie nemen in de toekomst te werken op een bredere basis en met over iets langere termijn uitgesmeerde projecten, waardoor ook de rechtszekerheid verhoogt van het personeel dat er is tewerkgesteld.

De tweede beleidsoriëntering die ik in de toekomst wil uitwerken is het vernauwen van de definitie van wat samenlevingsopbouw prioritair moet zijn. Ze moet in de Vlaamse Gemeenschap herleid worden tot projecten die duidelijk gericht zijn tot de waarachtige kansarmen, in de engere betekenis dan in de ruimere interpretatie die tot nu toe werd gehanteerd en waarvoor ik verwijs naar het rapport van de Commissie.

De Voorzitter : Minister Weckx heeft het woord.

Minister H. Weckx (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, verschillende leden hebben tijdens dit debat het woord gevoerd en gesproken over de **communautariser**ing van het onderwijs. Ik stel onmiddellijk dat ik hierop niet verder zal ingaan vermits op dit ogenblik het

debat desbetreffend in andere assemblées wordt gevoerd. Maar, ik zeg ook onmiddellijk — en ik richt mij tot de Voorzitter van de Commissie Onderwijs en Vorming van deze Raad — dat ik akkoord ben met hem en bereid om vanaf morgen, binnen de werkgroep die nu, zoals uzelf heeft gezegd, mijnheer de Voorzitter, opnieuw is samengesteld, dit debat met de diverse vertegenwoordigers van de verschillende partijen aan te gaan.

Ik denk dat het goed zou zijn dat men, op de eerstvolgende vergadering van deze werkgroep, een algemene bespreking zou kunnen wijden aan de problematiek van de **communautariser**ing, nu de diverse partijen mij de namen hebben meegedeeld van zowel hun experten als hun vertegenwoordigers die in deze Commissie zitting zouden nemen.

Ik zal uiteraard niet kunnen antwoorden op de talrijke detailvragen die zijn gesteld met betrekking tot verschillende materies, daarvoor heb ik onvoldoende tijd. Er zijn evenwel een aantal items die door meerdere sprekers in min of meerdere mate zijn behandeld. Ik zal trachten ze op een rijtje te zetten en ze geordend, per item, te beantwoorden.

Er is eens te meer, en terecht dacht ik want dat is een belangrijke materie, door verschillende sprekers vrij langdurig gehandeld over de problematiek van het kunstonderwijs en meer bepaald, alhoewel niet exclusief, over het muziekonderwijs met beperkt leerplan. De heren Laridon en Deswaene, mevrouw Maes en de heer Dierickx, hebben het onder meer daarover gehad.

Ik dacht dat het goed was op dit ogenblik, in antwoord op diverse vragen die zijn gesteld, een weliswaar eerste evaluatie te geven. Ik baseer mij vooral op de brochure die wij in de loop van de maand april hebben uitgegeven op 5.000 exemplaren en hebben rondgestuurd naar zoveel mogelijk betrokkenen uit deze sector en op de provinciale hearings die wij desbetreffend achter de rug hebben.

Van de vijf provinciale hearings heb ik er vier persoonlijk kunnen meema-

ken. De vijfde, die plaats had in Antwerpen, heb ik helaas omwille van andere ambtsverplichtingen niet kunnen bijwonen. Ik ben de mening toegedaan — door het feit dat ik bij vier van de vijf hearings aanwezig ben geweest — dat ik het klimaat heb kunnen aanvoelen.

Aan de leden van de Vlaamse Raad zou ik graag een aantal krachtlijnen, die uit de hearings zijn naar voren gekomen, meedelen. Het is duidelijk dat die krachtlijnen binnen de evaluatiecommissie nog verder moeten worden uitgekend.

Het zijn een achttal krachtlijnen, maar ik zeg u nogmaals dat dit niet exclusief is. Er zijn nog andere materies die, weliswaar minder, ook aan bod zijn gekomen. Als een eerste evaluatie zet ik er dus een achttal op een rijtje.

Ten eerste, het is duidelijk gebleken — dat wisten wij al — dat er een manifeste onrust merkbaar is omtrent de toekomst van het kunstonderwijs, welke zeker niet alleen voortspruit uit de thans voorliggende hervormingsplannen, maar evenzeer uit de jarenlang gegroeide praktijk die werd gekenmerkt door een algemene rechtsonzekerheid. Deze onzekerheid kreeg gestalte in het uiteenlopend toepassen van de bestaande wetgeving en reglementering door de verschillende directies, die trouwens binnen het systeem van 1962 een enorme autonomie hebben met betrekking tot het toestaan van afwijkingen, maar ook door de centrale overheid die bovendien over onvoldoende controlemiddelen beschikte. Hierdoor ontstaat, niet helemaal ten onrechte overigens, een gevoel van willekeur dat bovendien nog wordt versterkt door de eenzijdige blokkering van het lesuren aantal, zonder dat daartoe een wettelijke grondslag bestaat, en door de invoering van wat gemakkelijks halve het inschrijvingsgeld wordt genoemd.

Een aantal personen — dat is duidelijk gebleken tijdens deze hearings — hebben het moeilijk om te geloven dat met de nieuwe structuur een einde zal worden gesteld aan deze toestand die trouwens door veel mensen wordt aangeklaagd. Dat wantrouwen

Weckx

wordt ten onrechte gevoed door een aantal vrijstellingen die in sommige pilootscholen werden verleend. Ik antwoord daarop dat de verleende vrijstellingen in de pilootscholen goed gekend zijn door ons, en door de inspectie en door de coördinatoren worden begeleid. Dit is een typisch voorbeeld van een experimentele fase. Men zou ons terecht verwijten maken indien wij tijdens een experimentele fase niet de kansen zouden geven aan de mensen die de hervorming op het terrein dagelijks moeten toepassen, en hen een aantal vrijstellingen te verlenen ten einde de experimentele fase zo goed mogelijk te laten doorlopen en er de conclusies uit te kunnen trekken.

Dit is een eerste algemene beschouwing die ik geef naar aanleiding van de provinciale hearings.

Een tweede krachtlijn, als besluit van deze eerste hearings, is dat de volwaardige uitbouw van de expressievormen woord en dans nieuw is. Ook de opvatting dat het om zelfstandige artistieke expressievormen gaat dringt nog steeds moeilijker door. Het gevolg van de volwaardige uitbouw van het onderwijs in deze expressievormen is dat zij moeilijker maar niet onmogelijk combineerbaar zijn met muziekonderwijs, en dat de jongere reeds zeer vroeg voor een keuzeprobleem wordt gesteld. Dit verschijnsel is nieuw, werpt onzekerheid en verzet op, gelet op het reeds jarenlange samengaan in een instelling van het onderwijs in de drie expressievormen. Eén van de grote moeilijkheden die wij ervaren is — ik denk dat dit een positief element is — dat wij andere expressievormen zoals woord en dans op het niveau hebben willen stellen van muziek. Enerzijds juicht men dan ook toe dat de dans en het woord op een gelijkwaardige wijze aan bod komen, maar anderzijds verwijt men ons de moeilijkheid van het systeem, waarbij het niet mogelijk zal zijn om de diverse 'disciplines te volgen omdat de programma's daarvoor te zwaar zijn gemaakt. Desbetreffend speculeert men vooral op de hogere cyclus, ook de heer Laridon heeft dat deze mor-

gen aangehaald. Het is duidelijk dat er bijstellingen moeten worden doorgevoerd inzake de hogere cyclus. Er werden reeds mogelijkheden aangeduid in de brochure bij de eerste bijstellingsvoorstellen die door de coördinatoren aan ons werden voorgesteld.

Een derde element is dat de volwaardige uitbouw van het onderwijs in de drie expressievormen muziek, woord en dans en de nieuwe elementen die in het muziekonderwijs ingevoerd worden — met name het groepsgericht onderwijs in sommige instrumentale vakken en een diversificatie in de opleidingsmogelijkheden, waardoor zowel de muziektheoreticus als de muziekbeluisteraar, de solist, de groepsmuzikant — en dit op diverse niveaus — kansen moeten krijgen — in feite de kern van de hervorming uitmaken, wat in sterke mate — en terecht — het probleem van de vorming van de leraars oproept, zowel op artistiek als op pedagogisch vlak. Het achterwege blijven van een herstructurering van het hoger kunstonderwijs, zoals voorzien in artikel 16, § 2 van de wet van 7 juli 1970 op het hoger onderwijs, heeft niet alleen geleid tot een ondoorzichtige structuur van het hoger kunstonderwijs, in het bijzonder wat muziek, woord en dans betreft, maar heeft bovendien als resultaat dat de leraarsopleiding geen gelijke wettelijke basis heeft.

Ook dat leidt tot ernstige onzekerheid, onder meer omtrent de waarde van het eigen diploma en omtrent de eigen competentie. Het is een onzekerheid die bedreigend wordt als men bovendien geconfronteerd wordt met nieuwe vakken of met vakken waarvan de titulatuur is vernieuwd. De hervorming van het secundair muziekonderwijs ontsluit op een zeer duidelijke wijze de problematiek van het hoger kunstonderwijs, en dat is voor mij één van de grote lessen uit deze eerste contacten.

Een vierde krachtlijn : de lacunes in de vorming van de leraars worden niet gecorrigeerd door bijscholingsmogelijkheden voor leraars. Het ontbreken van bijscholingsmogelijkheden wordt uiteraard ook scherper

wanneer leraars, die nieuwe vakken moeten geven, worden geconfronteerd met een zich wijzigende methodiek en met vernieuwde lesinhoud van de vakken. In dergelijke omstandigheid is men uiteraard niet geneigd om vertrouwde paden te verlaten. Dat is ook begrijpelijk.

De hervorming van het muziekonderwijs moet derhalve gepaard gaan met het instellen van permanente bijscholingsmogelijkheden, welke echter ook zonder hervorming ten zeerste noodzakelijk zijn.

Een vijfde element : de beperkte terugval van het aantal hoofdelijke leerlingen, die zich in het hele kunstonderwijs voordoet en de verhoging van bepaalde normen, doet de vrees ontstaan dat het aantal betrekkingen drastisch zou verlagen, ook al bewijzen de ervaringen in de pilootscholen het tegendeel.

Wij hebben dit zelf herhaaldelijk gezegd op een aantal van deze hearings, maar wij kunnen op het eerste gezicht toch niet de onrust wegnemen van een aantal leraars, alhoewel wij echter aan de hand van de cijfers van de pilootscholen kunnen bewijzen dat het aantal betrekkingen eerder zou toenemen dan verlagen.

Een zesde krachtlijn, die tijdens deze hearings naar voren kwam is dat de vragen omtrent de leerinhoud en de opbouw van de leerprogramma's, omtrent de noodzakelijkheid van de diverse vakken en omtrent de noodzaak aan een uitgebreid of een beperkt voorgeschreven leerprogramma, getuigen van een diversiteit in de artistieke en pedagogische opvattingen, die aanwezig zijn binnen het muziekonderwijs.

Een structuur en een leerprogramma vastleggen is steeds in een of andere richting trancheren, wat echter niet automatisch het einde van de discussie met zich brengt. Het is duidelijk gebleken tijdens deze hearings — en de collega's die ze hebben meegeemaakt, onder andere de heer Deswaene en mevrouw Nelis — hebben ook gezien dat men daarover kan blijven praten.

De opvattingen, zowel op het peda-

Weckx

gogische als op het culturele vlak, staan zeer vaak diametraal tegenover elkaar. Vandaar ook de moeilijkheid in de opbouw naar de leerinhouden en naar de leerprogramma's. Nochtans heb ik zowel de inspectie als de coördinatoren de opdracht gegeven om, naar het volgende schooljaar toe, daarvoor het nodige te doen, wat zij positief hebben toegezegd.

Thans kom ik tot het zevende punt : men is bezorgd — en dat is ook duidelijk tijdens deze hearings gebleken — om de goede samenwerking tussen het muziekonderwijs en het verenigingsleven, waarbij de dienstbaarheid van het muziekonderwijs aan het culturele verenigingsleven een uitgangspunt moet zijn. In geen geval mag een muziekacademie zich concurrerend opstellen ten aanzien van allerlei culturele verenigingen uit de amateuristische kunstbeoefeningssector. Doch deze spanning tussen school en verenigingsleven wordt helemaal niet veroorzaakt door de nieuwe structuur. Misschien dat zij meer in de aandacht komt door het benadrukken van samenspel en samenzang, doch ook in de oude structuur was dit voorzien, maar slechts onvolledig uitgebouwd omwille van de urenblokkering.

Een achtste krachtlijn is de laatste die ik weerhoud, ondanks het feit dat er nog andere elementen naar voren zijn gekomen, maar het is een eerste poging om de belangrijkste krachtlijnen, die uit die hearings zijn gekomen, op een rijtje te zetten.

Overall wordt aangedrongen op de uitbreiding van het experiment naar een tweetal kleine muziekacademies. Men verwijt de overheid dat zij in de keuze van de zes experimenten niet voldoende aandacht heeft besteed aan wat deze ochtend de kleine landelijke muziekscholen is genoemd. Men vraagt uitdrukkelijk dat een tweetal experimenten worden toegevoegd aan de bestaande.

Ik heb de coördinatoren gevraagd daarover een specifiek verslag op te stellen. Nog voor het reces zal ik een voorstel bij de Vlaamse Executieve indienen.

De informatie die wij verkrijgen tijdens deze hearings en de evaluatie van de experimenten in de zes scholen, waarvan u een eerste weerslag heeft gevonden in de informatiebrochure, en de gesprekken die wij de volgende dagen zullen voeren — op het einde van de week zal ik een onderhoud hebben met een afvaardiging van de werkgroep **Kunstonderwijs** en volgende week met een aantal ouderverenigingen zodat de consultatie niet stopt bij provinciale hearings — zullen ongetwijfeld resulteren in een aantal bijstellingen die ik nog deze maand aan de Executieve zal voorleggen met het oog op de voorbereiding van wat ik het tweede experimentele jaar noem.

Aan de bijstellingsvoorstellen wens ik ook voorstellen tot bijscholing te koppelen, niet alleen voor leraars uit de experimentele scholen maar voor alle geïnteresseerden. Dergelijke bijscholing is immers complementair aan de leraarsvorming in het hoger onderwijs.

Bij het hoger kunstonderwijs blijft er de gigantische opdracht tot globale hervorming als gevolg van de wet van 7 juli 1970 op het hoger onderwijs. Hieraan zal pas met goed gevolg kunnen worden gewerkt na de **communitariserings** van het onderwijs, doch dan is dit ook een absoluut prioritaire opdracht.

Intussen heb ik de inspectie de opdracht gegeven om een voorstel aangaande de leraarsvorming in het muziek-, woord- en dansonderwijs uit te werken teneinde zo spoedig mogelijk duidelijkheid te brengen.

Het is belangrijk te vermelden dat aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen, dat, zoals u weet, uniek is in Vlaanderen, opdracht werd gegeven om een optie restauratie in te richten. Zodoende zullen wij in Vlaanderen eindelijk een opleiding in de restauratie en conservatie op het hoogste niveau hebben, wat voor Vlaanderen met zijn rijk patrimonium onontbeerlijk is.

De middelen voor de inrichting van deze cursussen kunnen worden geput uit het slapend fonds „Kas der Aca-

demiekers” door de **bestedingsmogelijkheden** ervan te verruimen. Ik zal ter zake binnen korte tijd een voorstel aan de Executieve voorleggen zodat de middelen van het Fonds een bestemming krijgen waarvan niemand het nut zal betwijfelen.

Uit deze verruiming in de sector der beeldende kunsten — en ik antwoord op een vraag van mevrouw Maes — blijkt dat ook deze sector niet aan onze aandacht ontsnapt al zou men een tegengestelde indruk kunnen krijgen omdat het muziekonderwijs met beperkt leerplan zoveel aandacht vergt. Niets is echter minder waar.

Onmiddellijk na het reces wens ik we met de verantwoordelijken van de sector beeldende kunst het gesprek aan te vatten over de aanpassingen die wenselijk zijn in het onderwijs met beperkt leerplan in de beeldende kunst.

Tenslotte wil ik — en ik meen dat de heer Cuyvers hierop deze ochtend zinspeelde — gelet op de talrijke verzoeken van leden van deze Raad meedelen dat de Vlaamse Executieve heeft ingestemd met mijn voorstel om de kunsthumaniora's van Lier en Gent een jaar uitstel voor de „afbouw” van hun school te verlenen.

Ik hoop dat deze twee scholen daarvoor in staat zullen zijn om voldoende leerlingen te recrutereren zodat ze verder hun rol kunnen blijven vervullen. U weet dat het aantal **kunsthumaniora's** beperkt is — een twaalfstal in het Vlaamse land — maar volgens mij zijn ze onontbeerlijk voor het kunstonderwijs in onze gemeenschap.

Ik kom tot een element dat vanmorgen de heren Deswaene en Jos Bosmans hebben aangesneden in verband met het open hoger onderwijs. In uitvoering van haar beleidsverklaring heeft de vorige Vlaamse Executieve op 18 juni 1986 een Ministeriële Werkgroep Open Hoger Onderwijs opgericht, in overleg met de Nationale Minister van Onderwijs. Deze werkgroep, waaraan in totaal ongeveer 80 deskundigen uit de universitaire en Hobu-instellingen en uit de sociaal-economische milieus meewerkten, stelde op 13 april 1987 haar

Weckx

advies voor, dat op 29 juli 1987 aan de Vlaamse Executieve werd voorgelegd door mijn voorganger, Gemeenschapsminister Kelchtermans. Dit advies hield een consensus in over een basisvisie betreffende afstands-onderwijs op het tertiair niveau in de Vlaamse Gemeenschap. Het had betrekking op de functies en de doelgroepen, op het organisatiemodel en op een voorontwerp van decreet inzake het open hoger onderwijs in Vlaanderen.

In het Regeerakkoord van de huidige Executieve werd opgenomen dat een ontwerp van decreet houdende regeling van een stelsel van open hoger onderwijs bij de Vlaamse Raad zal worden ingediend op basis van de volgende beginselen : ten eerste, er wordt een beroep gedaan op de universiteiten, de instellingen van het Hobu en de privésector ; ten tweede, er komt voor het open hoger onderwijs een centrale onderbouw, paritair beheerd door de universiteiten en het Hobu ; ten derde, de pedagogische vrijheid wordt gegarandeerd en het respect voor de levensbeschouwelijke opvattingen wordt gevrijwaard ; ten vierde, er zal worden gestreefd naar samenwerking met buitenlandse open universiteiten en aansluiting zal worden gezocht bij internationale initiatieven.

Inmiddels hebben de leden van het Bureau van de Ministeriële Werkgroep een voorlopige VZW Studiecentrum Open Hoger Onderwijs, afgekort STOHO, opgericht om in één geïntegreerd ontwikkelingsplan universitaire en Hobu-initiatieven verder mogelijk te maken en de recente ontwikkelingen niet af te remmen. De Raad van Bestuur van de vereniging is paritair samengesteld uit zes vertegenwoordigers van de VLIR en zes vertegenwoordigers van het Hobu. Slechts de voorzitter staat buiten deze pariteit. Om de werkingskosten van dit studiecentrum te dekken tijdens een eerste periode van één jaar, werden voor 30 miljoen frank kredieten vastgelegd op het Fonds voor Onderwijs en Vorming.

In dit verband heeft het Rekenhof een opmerking geformuleerd, erop

wijzende dat alleen de decreetgever bevoegd is om instellingen op te richten in de Vlaamse Gemeenschap. Een logisch gevolg hiervan zou dan ook zijn dat onmiddellijk een ontwerp van decreet op het hoger onderwijs wordt ingediend. In een allesomvattend ontwerp van decreet op het open hoger onderwijs moeten evenwel onder andere regelingen worden opgenomen aangaande diploma's en getuigschriften, hetgeen nu nog tot de bevoegdheid van de nationale wetgever behoort.

Hieruit volgt dat met de indiening van dit allesomvattend ontwerp zal dienen te worden gewacht tot na de komende communautarisering van het onderwijs.

Om ondertussen tegemoet te komen aan de opmerkingen van het Rekenhof, zal zeer binnenkort een ontwerp van decreet met een beperkter inhoud aan de Vlaamse Executieve ter goedkeuring worden voorgelegd met het oog op het inwinnen van het advies van de Raad van State. Dit ontwerp zal enerzijds het open hoger onderwijs in Vlaanderen definiëren en anderzijds de oprichting regelen van een Vlaams Centrum voor Open Hoger Onderwijs.

Diverse collega's, mijnheer de Voorzitter, mevrouw, mijne heren, hebben in de loop van deze voormiddag gehandeld over het belangrijk ontwerp in verband met de studietoelagen, onder meer de heren Laridon, Deswaene, mevrouw Maes, de heren Cuyvers en Jos Bosmans. Wat de versnelling van de uitbetaling betreft, kan ik meedelen dat in principe iedereen — en zeker de studenten uit het hoger onderwijs — zo vroeg mogelijk in het school- of academiejaar haar of zijn studietoelagen zou moeten ontvangen.

In het begin van het school- of academiejaar ligt de last immers het zwaarst en de prefinanciering kan voor een aantal categorieën, zeker voor de minst vermogende, bijzonder moeilijk zijn. Dit strookt met het basisprincipe dat in de wetgeving is vastgelegd. Het is dan ook telkenmale de betrachting hieraan zo veel mogelijk tegemoet te komen. In de praktijk is het evenwel zo dat de no-

dige aanvraagformulieren en andere verplichtingen pas na de aanvang van het school- of academiejaar en tot 31 oktober kunnen worden ingezonden. Uiteraard is het niet gemakkelijk die datum veel te vervroegen, omwille van het feit dat in het hoger onderwijs de academiejaren vrij laat een aanvang nemen, met name eind september of begin oktober.

De mensen die de formulieren moeten invullen en de aanvragen moeten doen, moeten hiertoe immers toch over de nodige tijd beschikken. Het is dan ook een hele prestatie wanneer een belangrijk aantal studietoelagen reeds in de loop van de maand december wordt uitbetaald. Met het oog op de verdere versnelling van de uitbetaling werken wij op dit ogenblik aan de vereenvoudiging en de automatisering van het aanvraag- en uitbetalingssysteem voor studietoelagen. In dat kader is het onder andere de bedoeling in de loop van dit jaar te kunnen starten met de automatisering van de invoer van de gegevens met betrekking tot de studietoelagen wat het hoger onderwijs betreft.

Waar ik in de commissievergadering heb gezegd dat met binnenlandse zaken en financiën contacten werden gelegd om op een geïnformatiseerde wijze toegang te krijgen tot de gegevens van het Rijksregister en hopelijk later ook tot fiscale gegevens, met het oog op een versnelde behandeling van de studietoelagedossiers, kan ik meedelen dat het koninklijk besluit betreffende de toegang van bepaalde overheden van de Vlaamse Gemeenschap, tot het Rijksregister inzake studietoelagen, op 29 april 1988 werd ondertekend en op 25 mei 1988 in het Belgisch Staatsblad is verschenen.

Een tweede besluit betreffende het gebruik van de identificatienummers zal hopelijk in de komende dagen volgen.

Wat meer bepaald de studietoelagen zelf betreft, weet u dat het Regeerprogramma in deze zaak stelt dat voor de minst vermogenden het systeem van de studietoelagen zal worden verfijnd met het oog op het streven naar een dekking van de studiekosten, zowel in het hoger als in het

Weckx

secundair onderwijs. Daarenboven zegt het Regeerakkoord dat een aanvullend systeem van studietoelagen zal worden uitgewerkt.

Door mijn geachte voorganger werd aan het Hoger Instituut voor de Arbeid bij de KUL opdracht gegeven een onderzoek in te stellen inzake de reële studiekosten in het algemeen en omtrent een alternatieve studiefinanciering.

Uit de gegevens van deze HIVA-studie blijkt dat de studiekost in het secundair onderwijs ongeveer 15.632 frank bedraagt, in het hoger onderwijs voor de thuiswonende student ongeveer 42.326 frank en voor de buitenhuiswonende student ongeveer 86.463 frank. Hierin zijn uitsluitend de strikte studiekosten weerhouden en niet de leefkosten, noch het gederfd loon.

Volgens het HIVA-rapport zijn de leefkosten immers niet typisch voor studenten en worden zij mede gedragen door kinderbijslag en belastingvermindering. Ook het gederfd loon wordt buiten beschouwing gelaten, daar gesteld kan worden dat het loonverlies normalerwijze in de latere beroepsloopbaan zal worden gecompenseerd. Ik schets hier het kader binnen hetwelk het HIVA-rapport tot stand is gekomen. De kritiek van de studentenorganisaties op het beperken van de HIVA-studie tot uitsluitend de studiekosten is begrijpelijk, doch deze beperking is, zoals ik daarnet aantoonde, verantwoord.

Ook is men bij de raming van de studiekosten uitgegaan van een minimale schatting. Een aantal uitgaven zijn immers facultatief en subjectief, zoals de aankoop van een schrijfmachine, een tekstverwerker, een boekentas en andere duurzame goederen, evenals hun afschrijvingstermijn. Deze uitgaven werden minimaal ingeschat zodat er argumenten zijn om tenminste de studiekost, zoals berekend door het HIVA, door een studietoelage te laten dekken voor diegene die zich op of onder het socio-vitaal minimum bevindt.

Bijkomend werd aan het HIVA ge-

vraagd om, aan de hand van aanvullende simulaties, te bepalen welke de toelage moet zijn voor degenen die zich op het socio-vitaal minimum bevinden. Dit socio-vitaal minimum dient daarenboven rekening te houden met de gezinsgrootte. Ook zal onderzocht worden in welke mate de studietoelage kan afnemen naar gelang het inkomen hoger is, eveneens rekening houdend met de gezinsgrootte. Bij de uitvoering van deze simulaties zal men uitgaan vanuit de verschillende mogelijke overheidsbudgetten inzake studietoelagen.

Een tweede element uit het Regeerakkoord over de uitwerking van een aanvullend systeem van studietoelagen. Uit de HIVA-studie blijkt dat de studietoelage niet mag vervangen, zoniet zou men, door financiële remmingen, de participatie aan het onderwijs in gevaar brengen, wat vanuit democratisch standpunt onaanvaardbaar is. Dergelijke vaststellingen wijzen duidelijk op het aanvullend karakter van studietoelagen.

De HIVA heeft onlangs, bij gelegenheid van een colloquium, de studie waarvan sprake, toegelicht. Daarin komt vooral het volgende tot uiting.

Ten eerste wordt gesteld dat het huidige maximumbedrag van de studietoelagen voor het hoger onderwijs dicht de zogenaamde strikte studiekost benadert.

Ten tweede wordt aangegeven dat de toekenning van de studietoelagen voor het Secundair Onderwijs nog kan worden gestimuleerd. Op dit vlak moet men streven naar een verhoging van de bedragen. Ik verheer u echter niet dat dit laatste op grond van de ter beschikking staande middelen, niet onmiddellijk haalbaar blijkt.

Ten derde wordt gesteld dat het eventueel wel mogelijk moet zijn om, binnen de perken van de thans geboden budgettaire mogelijkheden en rekening houdend met het gezinsinkomen en de gezinsgrootte, een aantal wijzigingen in de reglementering aan te brengen die er kunnen toe leiden om op een meer optimale wijze tegemoet te komen aan de reële behoef-

ten. Zo zou men, zoals de heer Bosmans het vanmorgen gevraagd heeft, het systeem selectiever kunnen toepassen.

Ten vierde — en dat lijkt mij uitermate belangrijk — wordt gesteld dat het systeem van studietoelagen, voor zover het zou moeten worden ingevoerd, uitsluitend kan aanvaard worden als complementair ten opzichte van het huidige systeem van studietoelagen, en in geen enkel geval vervangend kan zijn.

Ik wil hierop evenwel niet vooruitlopen. Ik neem mij voor — zodra mogelijk — ter zake initiatieven te nemen, maar ik wil de vergadering op dit ogenblik op de hoogte brengen van de stand van zaken wat het onderzoek betreft, — dat in verband met deze belangrijke materie zopas werd afgerond en tot bepaalde conclusies heeft geleid. Vanuit dit standpunt zal ik de eerstkomende dagen aan de Hoge Raad voor Studietoelagen vragen om, uitgaande van het regeerprogramma en op basis van de HIVA-studie, waarin wij trouwens interessant internationaal vergelijkingsmateriaal vinden, een advies ter zake te formuleren.

Ik wil nog even terugkomen op twee kleinere, maar toch niet onbelangrijke punten die door verschillende collega's werden aangehaald. De heer Laridon en de heer Desutter hadden het vanmorgen over het zeevisserijonderwijs, een kleine maar — mijns inziens — belangrijke sector.

Mijnheer Laridon, u hebt gesproken over de problematiek van het deeltijds leren in deze sector. Welnu, deze problematiek in het zeevisserijonderwijs is in belangrijke mate — en dat weet u beter dan ik — een probleem van motivatie van de leerling en van heterogeniteit van de groepen.

Hoewel het voorstel van een directie om het deeltijds leren van een bepaalde groep te laten opgaan in een stage aan boord van een schip, interessante aspecten bevat, werd dit om meerdere redenen niet in aanmerking genomen. Er werd uiteindelijk geopteerd voor een spreiding van de cycli over het hele schooljaar zodat

De communautarisering van het onderwijs en het muziekonderwijs met beperkt leerplan vormden de hoofdthema's van het betoog van Raadssecretaris A. Laridon (SP), tevens Voorzitter van de Commissie voor Onderwijs en Vorming

de groepen kleiner zouden worden. Een voorstel tot wijziging van het besluit van de Executieve van 26 mei 1986 ligt thans voor advies bij de Inspectie van Financiën en laat een organisatie van cycli gedurende het hele schooljaar toe.

Wat het efficiënt gebruik van de „0.29” betreft, meen ik dat vanuit de overheid de omstandigheden dienen te worden geschapen voor een goed gebruik van het oefenschip, doch dat de verantwoordelijkheid voor de invulling ervan een pedagogische aangelegenheid is die ter plaatse dient geregeld te worden door de school en de schipper. Ik zal trouwens binnenkort daarover met de betrokken personen een gesprek hebben.

Wat nu de opleiding tot schipper betreft, weet u dat die opleiding aan bepaalde regels gebonden is, zoals vaartijd en minimum leeftijd, zodat een vijfde opleidingsjaar hier geen oplossing kan bieden. Deze opleiding zal derhalve steeds in het kader van de bijscholing of de permanente vor-

ming dienen te gebeuren. Ik zal echter een status questionis laten opstellen en desgevallend een aanpassing van de huidige regeling uitwerken.

Aan de heer Desutter kan ik zeggen dat in de begroting van 1987 reeds een vastleggingskrediet van 10 miljoen frank en een ordonnanceringskrediet van 5 miljoen frank waren ingeschreven voor renovatie- en uitbreidingswerken aan de rijkszeevervisserijschool te Knokke-Heist. In de begroting van dit jaar werd een vastleggingskrediet van 5 miljoen frank en een ordonnanceringskrediet van 10 miljoen frank ingeschreven. Dit betekent dat na de goedkeuring van de begroting alle voorwaarden aanwezig zijn om nog dit jaar voor 10 miljoen frank uitvoeringswerken te doen aan de rijkszeevervisserijschool. De nodige vastleggingsmachtigingen zijn aanwezig om de planning helemaal uit te voeren. Ik zal de administratie dan ook vragen dit dossier bij voorrang te behandelen.

De behandeling van de wedde- en

benoemingsdossiers is ver gevorderd. De achterstallige wedden zijn op het ogenblik in uitbetaling gesteld. De benoemingsdossiers werden onderzocht zodat de personeelsleden die aan de statutaire voorwaarden voldoen binnenkort zullen kunnen worden benoemd.

Het is evident dat het nautisch centrum prioritair ten dienste staat van het zeevisserijonderwijs, zonder dat dit evenwel tot exclusiviteiten kan leiden. Ook werkzoekende en werkende vissers evenals andere beroepsgroepen van de sector kunnen nuttig gebruik maken van dit centrum, zonder dat dit tot problemen hoeft te leiden. Voor de verplaatsing van de leerlingen uit Oostende en Nieuwpoort naar Zeebrugge zal op het gepaste moment een oplossing worden uitgewerkt.

Mevrouw Maes, de heer Cuyvers en de heer Annemans hebben het vanmorgen gehad over het migrantenonderwijs. Ik kan de heer Annemans ter zake niet bijtreden. Zijn stellingen staan diametraal op die van de Vlaamse Executieve.

Wij zijn van oordeel dat inzake onderwijs de integratie van de migranten in onze Gemeenschap een absolute prioriteit is. Wij zullen de inspanningen die in het verleden door mijn voorganger reeds werden geleverd inzake onderwijs verder zetten. Wij wensen ons niet exclusief bezig te houden met het bi-cultureel onderwijs in Brussel, maar wij vinden dit onderwijs in Brussel toch prioritair, aangezien 26 procent van de bevolking in Brussel-Hoofdstad op het ogenblik van niet-Belgische nationaliteit is. Wij wensen dus inzake migrantenonderwijs vanuit de Vlaamse Gemeenschap absolute prioriteit te geven aan dit moeilijk gebied Brussel. Ik zal heel binnenkort aan de Vlaamse Executieve voorstellen om de inspanningen die vanuit de Foyer in het verleden werden gedaan voor het bi-cultureel onderwijs nog te vergroten. **(Applaus)**

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter,

T. Kelchtermans

geachte collega's, op mijn beurt wens ik geluk aan de verslaggever omwille van de volledigheid van het verslag ; tegelijkertijd dank ik degenen die bij de bespreking van deze begroting het woord hebben gevoerd omwille van de positieve ondertoon, zeker degenen die uitdrukkelijk zijn blijven staan bij het hoofdstuk beroepsopleiding, vorming in het algemeen, namelijk de heren Moors, Olivier, Taelman, mevrouw Nelis en nog anderen.

Wat mij speciaal opvalt is dat in het geheel van de uiteenzettingen krachtlijnen zijn weer te vinden die tot een drietal punten zijn te reduceren, namelijk de grote zorg om de kwaliteit van de opleidingen, de zorg om het preventieve karakter in de aanpak en de sterke samenhang tussen onderwijs, opleiding en achteraf de mogelijkheden op de arbeidsmarkt en vanzelfsprekend ook datgene waaraan moet worden verholpen, meer bepaald de langdurige werkloosheid, waarvoor het Top-plan precies werd opgesteld.

De aandacht voor de langdurig werklozen is zeer uitdrukkelijk in het Vlaamse regeerakkoord ingeschreven. Het is ook in het nationale regeerakkoord opgenomen, maar dit is hier niet aan de orde. Ik zeg dit — tegelijkertijd als antwoord aan degenen die het hebben over de middelen — om volgende redenen. Wanneer men in het regeerakkoord prioriteiten stelt, wordt vanzelfsprekend ook verondersteld dat men, met de inzet van de middelen, deze prioriteiten aan bod laat komen.

Dit wil niet zeggen dat wanneer deze middelen nu nog niet in de begroting herkenbaar zijn, zij niet in de begroting-1989, eventueel in het bijblad-1988, duidelijk herkenbaar aanwezig moeten zijn wanneer dit plan eenmaal het groen licht heeft gekregen van de Vlaamse Executieve.

— De heer M. Olivier, Eerste Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.

De groep van de langdurig werklozen is zeer omvangrijk. Het gaat over meer dan 150.000 mensen in Vlaan-

deren, de meer dan 50-jarige werklozen inbegrepen ; het gaat over 110.000 mensen wanneer men zich beperkt tot de werklozen beneden de 50 jaar en het gaat nog over ruim 70.000 mensen wanneer men spreekt over degenen die nog geen 40 jaar zijn en langer dan twee jaar of vijf jaar werkloos zijn.

Het Top-plan heeft nog alle kenmerken van een plan, dit wil zeggen dat het plan voor aanvulling vatbaar is. Degenen die nu reeds conclusies trekken uit dit plan en een aantal suggesties formuleren, zijn uitgenodigd én in de Commissie voor de Tewerkingstelling en Economie waar onze vraag aan de Voorzitter is gesteld om dit plan ter bespreking aan de agenda te plaatsen om door de commissarissen te worden besproken, én in de fracties die deel uitmaken van deze Commissie om hierover een politieke consensus na te streven nadat wij, zo hoop ik althans, in het VESOC hieromtrent ook een sociale consensus weten te bereiken.

Met dit plan, zoals het nu is ontworpen — en hiermee antwoord ik tegelijkertijd op de bedenking van mevrouw Maes waarbij zij zegt dat de vrouwen in het plan te weinig aan bod komen — zullen wij aantonen dat er ruimschoots aandacht bestaat voor deze belangrijke groep. Inderdaad, ruim 70 procent van de langdurig werklozen zijn vrouwen en het spreekt bijgevolg vanzelf dat deze groep ook een evenredige aandacht krijgt in de aanpak.

Ik zeg trouwens dat in de aanpak zelf die het plan vooropstelt voor een intensere arbeidsbemiddeling, niet alleen kan vooropgesteld worden dat in de bijkomende inzet van arbeidsbemiddelaars ook meer plaats voor vrouwelijke arbeidsbemiddelaars zou worden voorzien, maar ook dat voor deze groep van 70 procent van langdurig werklozen de arbeidsbemiddeling zeer intensief zou zijn, afgezien van de opleidingen die nu reeds in het grote aanbod van beroepsopleiding van de RVA en in de centra voor middenstandsvorming aanwezig zijn. Zij zullen de mogelijkheden krijgen waarop zij terecht een beroep doen.

Anderzijds moet ik zeggen dat wij meer dan in het verleden in deze opleidingen de klemtoon „arbeidsgerichtheid” zullen nagaan en ook dat wij initiatieven zullen nemen in het geheel van de aanpak van de opleiding en de vorming. Ik geef toe, vooral aan de heer Olivier, dat het woord „vorming” misleidend kan zijn. Vandaar dat wij in deze aanpak uitdrukkelijk kiezen voor het woord „opleiding” om het arbeidsmarktgerichte veel sterker aan bod te laten komen dan in het woord „vorming” aanwezig is. Wij zullen dit zodanig organiseren dat de RVA, binnenkort de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling, en ook de Centra voor Middenstandsopleiding daarop nauwkeurig zullen kunnen toezien.

Inzake de aansluiting opleiding-arbeidsmarkt zitten wij in het preventieve aspect van de aanpak. Hiermee moeten wij voorkomen dat de groep langdurig werklozen in dezelfde mate blijft stijgen zoals dat nu het geval is door een betere studiekeuze en dus een betere beroepskeuze.

Ik meen dat daar een aantal initiatieven werden genomen die de waardering wegdragen van degenen die zich daarover gedocumenteerd hebben. Met deze initiatieven bedoel ik de Overlegplatforms. Ik ga akkoord met degenen die zeggen dat het onderwijs veel meer is dan een zuivere voorbereiding op het beroepsleven. Er komen ook andere aspecten bij het onderwijs kijken. Wij beperken ons tot datgene wat essentieel is voor de arbeidsmarkt. Persoonlijk vind ik dat wij de mogelijkheden moeten gebruiken die nu aanwezig zijn om jonge mensen zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, over de studierichtingen en over de beroepskeuze die ze maken.

De Overlegplatforms die in de drie ontwikkelingsgebieden zijn opgestart hebben hun nut overduidelijk bewezen. Voor de eerste maal werd trouwens gebruik gemaakt van het uitgebreide statistische materiaal aanwezig via SIMONA maar dat voorheen nooit op een geordende wijze ter beschikking werd gesteld van diegenen die met beroeps- en studiekeuze be-

T. Kelchtemans

zig zijn. Welnu, in deze Overlegplatforms werd dit bij elkaar gebracht via mensen die daarvoor een afzonderlijke opdracht hebben gekregen. Dit resulteerde in aanbevelingen vanuit het Overlegplatform naar het bedrijfsleven, naar de onderwijsinstellingen met het oog op het beter afstellen van vraag en aanbod in het betrokken gebied.

In dezelfde zin stel ik ook het nieuwe besluit over de sub-regionaal tewerkstellingscomités. Daarover werden een aantal vragen gesteld. Men zegt terecht dat de impact die het sub-regionaal tewerkstellingscomité kan hebben op deze problematiek vraag/aanbod en de regeling daarvan in een bepaalde regio of sub-regio ook moet kunnen gebeuren door mensen die ter plekke voldoende antennes hebben om daarover ook nuttig te kunnen adviseren en te beslissen. Welnu, het nieuwe besluit over de sub-regionale tewerkstellingscomités dat op 4 mei 1988 in de Vlaamse Executieve werd voorgesteld en goedgekeurd bepaalt trouwens dat dit overleg vanuit de onderwijssector en vanuit het bedrijfsleven en de sociale organisaties niet alleen permanent zal zijn maar ook dat het sub-regionaal tewerkstellingscomité in een aantal opzichten beslissingsbevoegdheid heeft wanneer het gaat over opleidingen in ondernemingen, tewerkstellingen in een aantal tewerkstellingsprogramma's en nog andere vernieuwingen die erop neerkomen dat deze sub-regionale tewerkstellingscommissie ten volle gewaardeerd wordt, ook in zijn werking, en veel sterker dan dat dit nu het geval is.

Daarmee zeg ik tegelijkertijd aan degenen die vragen hebben gesteld over de coördinatie van het opleidingsaanbod zowel over de aard van de opleiding, de statuten, het personeel dat erbij komt, de cursisten, de sanctiëring, enzovoort, dat wij ook daar in dit sub-regionaal tewerkstellingscomité een nuttig instrument hebben om daarover van gedachten te wisselen en vanzelfsprekend ook in de Commissie van Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Raad.

Degenen die het gehad hebben over

de opleidingscapaciteit en die vinden dat er te weinig aanbod is of zoals sommigen beweren dat het aanbod elitair is, zoals onder meer de heer Olivier, verwijs ik naar het regeerakkoord en naar het TOP-plan waarin wordt gesteld dat het huidige opleidingsplan anders zal worden georiënteerd en meer bepaald voor de echte probleemgroepen inzake de werkloosheid. Wij zullen dus aan de sub-regionale tewerkstellingsdiensten die een beroepsopleidingscentrum binnen hun gebied hebben ook deze concrete opdracht geven. Wij zullen ook tot een situatie komen waar wij zoveel mogelijk, per sub-regionale tewerkstellingsdienst, niet alleen een afzonderlijk sub-regionaal tewerkstellingscomité hebben maar ook – dat zou ideaal zijn – een eigen opleidingscentrum van de RVA, naast een centrum voor de Middenstandsopleiding. Op die manier zou men dan ook een voldoende gecoördineerd opleidingsbeleid kunnen volgen waar het complementaire veel sterker aanbod zou kunnen komen dan nu.

Er werden vragen gesteld over de middelen-aangroei. In vergelijking met vorig jaar is er ongeveer 200 miljoen meer voorzien voor de RVA in de begroting 1988. Dit gaat voor een groot gedeelte naar projecten die ook in 1987 reeds bestonden maar die toen vanuit het Fonds Onderwijs en Vorming werden gefinancierd doch nu rechtstreeks in de dotatie zelf zijn opgenomen. Ik verwijs naar de schakelprojecten, naar de werking van de Overlegplatforms, naar een aantal opleidingen voor structureel werklozen tussen 25 en 40 jaar en een 40-tal projecten die in die zin in Vlaanderen werden opgezet. Alles samen is in 1987 het aantal opleidingen in de beroepsopleidingscentra van de RVA met 18 procent toegenomen. De Centra voor Middenstandsopleiding hebben van 1985 tot 1988 trouwens een aangroei van middelen van ruim 30 procent, hetgeen nogmaals wijst op de prioriteit die de Vlaamse Executieve hecht aan het geheel van opleiding en vorming.

De heer Olivier heeft een vraag gesteld over de wachttijden. Wanneer men kandidaat is voor een opleiding moet men kunnen aanvaarden dat

men niet van vandaag op morgen aan de slag kan, dat er een zekere tijd nodig is voor de organisatie binnen de opleidingscentra zelf. Welnu, wachttijden tot 3 maanden zijn aanvaardbaar. Er zijn evenwel sub-regionale tewerkstellingsgebieden waar dit niet het geval is en ik verwijs hier naar de reconversiegebieden, in het bijzonder naar Limburg, waar de enorme bijscholing en herscholing van mijnwerkers een te zware belasting is voor het net van opleidingscentra. Daar lopen de wachttijden op tot zes maanden, maar er is voorzien dat zij via bijkomende inzet van personen en middelen zullen worden gereduceerd.

Het nut van de schakelprojecten is voldoende aangetoond. Naar ik vernomen heb van de verschillende intervenanten, worden deze schakelprojecten gewaardeerd. Zij zullen meer nog dan vroeger op het arbeidsgerichte worden afgestemd. In ieder geval zullen zij worden verlengd, vermits zij niet worden in vraag gesteld.

De heer Cuyvers kan ik antwoorden dat wij reeds gesprekken hebben gevoerd met de Minister van Tewerkstelling en Arbeid om tot een verlenging van de verschillende opgestarte projecten te kunnen komen, ook buiten de schakelprojecten. In de schakelprojecten hadden wij plus minus 205 personen die de opleiding verzorgen met het statuut van TWW, niet het meest gelukkige statuut weliswaar maar de nationale Regering voorziet daaraan spoedig te verhelpen. Indien de Vlaamse Regering daarover de autonomie verwerft, dan zal ook zij haar steentje daartoe bijdragen. Ook de 196 personen die actief waren in verschillende VZW's, allen betrokken bij de opleiding van meer dan 2.000 jonge werklozen zullen hun taken kunnen voortzetten. Ter attentie van collega Weckx zeg ik dat dit eveneens geldt voor de migranten omdat ook voor hen daarin specifieke projecten zijn opgenomen. Vanuit die hoek wordt het dus ook met zeer veel belangstelling ervaren.

Ik waardeer uw belangstelling voor de jobclubs. De idee ervan is vrij eenvoudig en de uitwerking eveneens, maar de resultaten zijn enorm. Er

T. Kelchtermans

zijn meer dan 25 jobclubs voorzien in het Vlaamse land. Zij kunnen gemakkelijk worden uitgebreid tot 50, met dezelfde infrastructuur door de sessies in voor- en namiddag te organiseren.

Mensen die een jaar werkloos zijn en aan hun lot worden overgelaten slagen er nog nauwelijks in – vermits hun sollicitatiegedrag praktisch tot nul is herleid – uit de werkloosheid te geraken tenzij zij terecht kunnen bij een jobclub waar via zelfhulp als het ware aan sollicitatietraining wordt gedaan, waar een bepaalde groepsgeest wordt ontwikkeld en waar hun gedrag alerter wordt gemaakt om terug werk te zoeken. Men merkt dat hier het plaatsingspercentage stijgt tot ruim 55 procent. Voor dezelfde groep zonder jobclub is het plaatsingspercentage 4 tot maximum 5 procent. Men kan alleszins zeggen dat het spectaculaire cijfers zijn gezien de beperktheid van de middelen die moeten worden aangewend.

Over de middenstandsopleiding werden eveneens een aantal bedenkingen gemaakt. U weet dat wij vooral de klemtoon leggen op een stevige basisopleiding. Daaraan mag niet worden getornd. De waarde ervan heb ik niet alleen hier, maar ook bij herhaling in het openbaar erkend. Het is een uniek systeem, ook de manier waarop het wordt aangepakt. Wij moeten vermijden dat met de centra voor beroepsopleiding, onderwijs sociale promotie en het dagonderwijs overlappingen ontstaan. Voor de vervolmaking moeten meer middelen worden vrijgemaakt. Zeker wat de ondernemersopleiding betreft ervaren wij dat er veel meer vraag is dan er aanbod bestaat. Wij verwijzen ook naar de consulentenprojecten. Er werden vragen gesteld over het statuut van de lesgevers. In de sector zelf is dit een betwist onderwerp. Wij steunen vooral degenen die menen dat wanneer men naar een te sterke statutaire beveiliging gaat, dit voor een deel de kracht van het onderwijs vermindert en dat ook de flexibiliteit hierdoor zou kunnen worden aangetaast.

Ik weet dat het antwoord genuan-

ceerder kan zijn maar ik vat samen wat naar mijn gevoelen het belangrijkste is, namelijk de mening die in de sector zelf aanwezig is.

Wij hebben wel een aantal maatregelen genomen in verband met terecht klachten die ook in de Vlaamse Raad werden geformuleerd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de te trage betaling. Er werd een betaalkalender vastgelegd, dus aan een aantal klachten werd tegemoetgekomen.

Ik geef Mevrouw Nelis ten volle gelijk waar zij zegt dat de middenstandsopleiding volkomen haar rol moet kunnen spelen bij de uitwerking van het Top-plan. Terzake werden met de bevoegde collega gesprekken gevoerd om via een selectiever toekennen van arbeidsplaatspremies een deel van deze middelen voor middenstandsopleiding te besteden, evenals voor het helpen van werklozen die zelfstandig wensen te worden.

Wat de landbouw betreft, werd opgemerkt dat ook hier een tekort bestaat. Het is een gevolg van de jongste staatshervorming waar men verzuimd heeft de middelen samen met de bevoegdheden over te dragen. De Europese gelden die tot op heden werden gestort op de nationale rekening, hebben de Vlaamse begroting nog niet bereikt. Men kan dus niet uitgeven wat men niet heeft ontvangen. Hierover worden trouwens gesprekken gevoerd met de nationale Regering. Het Overlegcomité heeft hierover een eindrapport gemaakt. De vraag blijft wanneer de middelen ook effectief zullen worden overgedragen. Op dat ogenblik kan het probleem definitief worden opgelost samen met de problemen in verband met de verlengde leerplicht. Immers, hierdoor krijgt de middenstandsopleiding een veel groter aantal leerlingen terwijl nog geen bijkomende middelen ter beschikking werden gesteld, wat nochtans vroeger was overeengekomen.

De heer Olivier heeft een aantal vragen gesteld in verband met de campagne „Vorming werkt”. Hij heeft gewezen op een aantal zaken die volgens hem beter konden. Ik verwijs naar de passus uit het regeerakkoord

waarin staat dat de campagne zal worden verdergezet, hoewel niet onder hetzelfde logo. Wij zullen veel sterker het element opleiding benadrukken, zoals trouwens uitdrukkelijk in het Top-plan wordt vermeld. Vanzelfsprekend zal het aanwenden van de middelen zeer nauwkeurig worden gevolgd vooral in het licht van de ervaringen die wij hebben opgedaan met de eerste campagne. Daarom ook heeft een stuurgroep onderzocht wat in deze campagne goed was en wat minder goed was.

Ik besluit, mijnheer de Voorzitter. Ik dank andermaal degenen die het grote belang van vorming en opleiding hebben onderstreept. Ik dank ook allen die willen meewerken aan de uitwerking van het Top-plan en een aantal suggesties willen bijbrengen met het oog op het verwerven van een politieke consensus. Ik verwijs trouwens ook naar de mogelijkheid die wij hebben om inzake opleiding en vorming via een sociale consensus en via een Vlaamse conventie de inbreng van de ondernemingen en sociale organisaties veel sterker te binden dan in het verleden het geval was. Zodoende kunnen wij vele samenwerkingsverbanden opzetten die de middelen, die vanuit de Vlaamse Gemeenschap kunnen worden opgezet, dubbel, zoniet driedubbel laten renderen. **(Applaus bij de meerderheid)**

WELZIJN
GEZONDHEID

De Voorzitter : Wij behandelen nu de materies waarvoor Minister Lenssens bevoegd is, met name Welzijn en Gezondheid.

De heer Deneir, verslaggever, heeft het woord.

De heer A. Deneir, verslaggever, **(op de tribune)** : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, de Commissie Welzijn en Gezondheid is van oordeel dat Sectie 60, Samenlevingsopbouw, tot haar bevoegdheid behoort. Dat werd van bij het begin van de besprekingen beklemtoond. Nu wordt die sectie, als gevolg van de gemaakte opdelingen, in de Commissie Onderwijs behandeld. Misschien kan het probleem van de be-

Deneir

voegdheidsverdeling vóór de bespreking van de volgende begroting geregeld zijn.

De bespreking van de aanpassing van de begroting 1987 en de begroting van 1988 werd ingeleid door de heer Gemeenschapsminister van Welzijn, Gezin en Volksgezondheid. De Minister wees er op dat de begroting van gezins-, welzijns- en gezondheidsbeleid méér dan één vierde van de Vlaamse middelen bereikt. Alzo wordt de solidariteit met de zwaksten duidelijk onderstreept. Centraal staat de idee dat eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid moeten worden gestimuleerd.

Vervolgens stond de Minister stil bij de diverse bevoegdheids- en beleidssectoren, met als eerste het gezinsbeleid.

De Vlaamse Regering kent het gezin een primordiale rol toe. Daarom voert ze een gezinsgericht beleid. Die gerichtheid komt ook tot uiting in het welzijns- en gezondheidsbeleid waarbinnen een essentiële taak aan het thuismilieu wordt toebedeeld. Daarnaast wordt het gezin als instituut en samenlevingsvorm bevorderd, onder meer door steun aan initiatieven inzake gezinsopvoeding en aan de Centra voor Levens- en Gezinsvragen. Het beleid is via tal van voorzieningen zowel gezinsondersteunend, gezinsaanvullend als gezinsvervangend.

De Minister besteedde ook aandacht aan het bejaardenbeleid. Het aantal bejaarden stijgt. Dit is vooral waar voor de hoogbejaarden. Behoud in eigen milieu moet zo lang het kan. Allerlei dienstverlening wordt opgezet om dat te bereiken. Hierbij speelt ook de familie een belangrijke rol. Voor wie niet meer thuis of in het eigen milieu kan blijven, moet de residentiële zorg in het bijzonder ten behoeve van de zwaar zorgbehoevenden worden uitgebouwd. In dit kader past de realisatie op termijn van ruim 11.000 rust- en verzorgingsbedden.

Ik kom zo tot de sector gehandicaptenbeleid. De Minister wijst er op dat ten aanzien van het gehandicaptenbeleid de behandelde begroting uit-

sluitend betrekking heeft op de gehandicaptenzorg die betoelaagd wordt vanuit het Fonds van Medische, Pedagogische en Sociale Zorg. Immers, de bevoegdheden van het Rijksfonds voor sociale reclassering zijn nog niet overgedragen terwijl de Raad van State nog steeds een ontwerp van decreet bestudeert dat de overgedragen bevoegdheden een eigen inhoud moet geven.

– De heer J. Pede, Voorzitter, treedt opnieuw als Voorzitter op.

Ten aanzien van de instellingen die in grote mate leven van en met de toelagen verstrekt via het Fonds voor Medisch, Pedagogische en Sociale Zorg, – Fonds 81 – wil de Minister de achterstallen wegwerken en dan via een nieuw betoelagingsysteem voorkomen dat in de toekomst dergelijke achterstallen ontstaan. De Minister ziet ook een aantal klemtonen die het beleid voor de komende tijd bepalen. Er wordt steeds méér gestreefd naar een efficiëntere bezetting van de bedden. De aandacht gaat in toenemende mate naar volwassenen en bijgevolg naar tehuizen en dagcentra die voor deze categorie geschikt zijn.

In 1988 wordt verder gewerkt aan de uitbouw van ambulante begeleidingsvormen. Nadat de begeleiding van gezinnen met gehandicapte kinderen werd geregeld, wordt nu de behoefte aan een eveneens geïntegreerde opvang gevoeld ten aanzien van volwassen mentaal gehandicapten. De opvang moet de gehandicapte maximale kansen laten om in zijn thuismilieu te zijn of om toch minstens te verblijven in een zo normaal mogelijk milieu. In die context moet worden gedacht aan een reglementering van het begeleid wonen, wat al is gezegd ten aanzien van het Fonds 81 kan bij de klemtonen worden herhaald : er zal verder worden gestreefd naar beter toezicht, inzicht en beheersing, door informatisering van de instellingen, boekhouding of diensten. Terzelfdertijd zal voor bepaalde **dagprijselementen** een forfaitaire regeling worden uitgewerkt. Dit alles moet de goede werking in de hand werken.

Tenslotte zal worden gestreefd naar een aangepaste programmatie door

reëvaluatie van de normen die werden vastgelegd in 1979.

Wat de bijzonder jeugdzorg betreft, brengt de Minister in herinnering dat de uitvoering van het decreet van 27 juni 1985 inzake jeugdbijstand geblokkeerd is in afwachting van een beslissing van het Arbitragehof. Eenmaal die uitspraak er is, zal bij de tot standbrenging in de comités van bijzondere jeugdzorg, een verhoogde activiteit inzake algemene preventie tot ontwikkeling moeten komen. De individuele hulpverlening zal steunen op twee pijlers. Ten eerste, het subsidiariteitsprincipe, wat wil zeggen : geen zwaardere maatregel of ingrijpende hulpverlening dan na uitputting van alle voorgaande ; ten tweede, de differentiatie, wat er op neerkomt dat het hulpverleningsnet zo verscheiden moet zijn als de problemen zelf.

Inzake armoedebestrijding wil de Minister alle welzijnsdiensten stimuleren om prioriteit te geven aan de kansarme bevolkingsgroepen, teneinde hun isolement te doorbreken en hun maatschappelijke participatie te bevorderen. De uitbouw van de voorzieningen moet territoriaal voldoende gespreid zijn. De samenwerking tussen openbare en privé-diensten zal worden aangemoedigd.

Het migrantenbeleid moet erop gericht zijn de integratie te bevorderen en bruggen te slaan. De Minister wil bijzondere aandacht vestigen op de migranten uit landen buiten de EG op de migrantenvrouwen en op de tweede generatie.

Op het vlak van het gezondheidsbeleid onderscheiden wij : ten eerste, de sociale en preventieve gezondheidszorg. Via verschuiving van middelen werden nieuwe beleidsaccenten gelegd, met nadruk op vier sectoren :

- thuiszorg waar de samenwerkingsinitiatieven voor thuisverzorging op gang komen. Er moet worden gezocht naar een oplossing om de zelfstandige verpleegkundigen ook te laten meewerken aan de samenwerkingsinitiatieven ;

- geestelijke gezondheidszorg. Bij-

Deneir

zondere aandacht gaat naar drug- en alcoholpreventie ;

– gezondheidsvoorlichting, waar verder werk moet worden gemaakt van overleg en samenwerking tussen de verschillende organisaties die bij de gezondheidsvoorlichting zijn betrokken. Uiteraard gaat daarbij bijzondere aandacht naar AIDS-preventie ;

– sport en doping, waar verder wordt gewerkt aan voorlichting, vooral van jongeren, en controles en werkmethodes op punt worden gezet die beter beantwoorden aan de huidige mogelijkheden.

Ten tweede, de intramurale zorg. De ziekenhuiskaart werd op één jaar tijd grondig hertekend ; 49 instellingen verdwenen en het aantal bedden verminderde met 4 400. Op 29 februari 1988 waren meer dan 7 000 RVT-bedden erkend, terwijl er meer dan 4 000 waren opgenomen in programmering of reeds werden toegewezen. Voorrang zal worden gegeven aan bouw- of verbouwingswerken die voortvloeien uit de realisatie van groepering of fusie. De Minister wil afstappen van het programmeren van apparatuur en veeleer gaan naar het plannen van diensten.

Tot zover de inleiding van de Minister.

De bespreking zelf kunnen wij als volgt samenvatten.

Naast de bespreking per beleidssector werden enkele opmerkingen, of vragen geformuleerd die naar mijn oordeel afzonderlijk kunnen worden vermeld.

1. Naar het oordeel van een lid is er teveel bevoegdheidsconcentratie bij één Minister. Dit brengt onduidelijkheid mee. Dit standpunt wordt door de Minister niet bijgetreden. Hij verstrekt ter zake nadere uitleg over de opsplitsing van de kredieten bedoeld in artikel 11 van het ontwerp van decreet.

2. In dezelfde richting gaan de opmerkingen dat nog te veel uit de bevoegdheidsfeer niet aan duidelijke regels is onderworpen. De Minister

wijst er op dat in de welzijnsfeer meer dan 95 ten honderd gereglementeerd is.

3. Een lid hoopt dat het in de toekomst mogelijk zal zijn méér homogene beleidspakketten te presenteren.

4. Van diverse zijden is erop aangedrongen het financieel statuut van het personeel in de welzijns- en gezondheidssector te verbeteren. De zorg voor de marginalen mag niet steunen op een marginaal statuut. De Minister is zich van de situatie bewust en heeft veel aandacht voor dit weliswaar niet eenvoudig probleem.

5. Tenslotte, maar niet het minst belangrijke voorafgaand punt : bij de bespreking van de welzijnssector is, hulde gebracht aan de vorige Minister, mevrouw Steyaert.

Zo komen we aan het overzicht van de bespreking van de begroting zelf. Hierdoor maakte ik een sectiegewijze indeling. We staan bij het mondeling verslag slechts stil bij enkele items per sectie. Voor het overige en zeker voor alle cijfergegevens, verwijs ik naar het verslag.

Wat betreft de gezinsaanleggen daar wordt betreurd dat de begroting Kind en Gezin geen toelichting noch vergelijkende tabellen bevat. Er zijn geen prioriteiten. Het is een document waarvan het nut aanzienlijk zou verhogen mocht die informatie eraan worden toegevoegd.

De mening wordt geopperd dat te weinig aandacht gaat naar kinderkribben opgezet of op te zetten door de overheid waar kredieten ontbreken bij gebrek aan initiatieven en initiatieven ontbreken bij gebrek aan kredieten.

Op het stuk van het Maatschappelijk Welzijn is aandacht besteed aan het armoede- en migrantenbeleid. Er is duidelijk naar voren gekomen dat armoede een erg complex probleem is dat een globale aanpak vergt. Er moet zeer goede coördinatie zijn. Er werd ook opgemerkt dat ter zake niet alles van de Gemeenschap te verwachten valt.

Voor het migrantenbeleid is er te

weinig geld, naar wordt beweerd. De Minister kon hiermee niet akkoord gaan en hij verwees in dit verband naar andere begrotingen waar voor die aangelegenheid belangrijke sommen zijn uitgetrokken.

De Minister wil vóór de zomer accenten van een migrantenbeleid vastleggen. Zoals werd opgemerkt onderschrijft de Minister dat terzake een goede coördinatie met de diverse bevoegdheden moet zijn. op het stuk van de bejaardenzorg is er naast het „personalarms” veel aandacht gegaan naar het beleid „behoud in eigen milieu”. Diverse wegen en hulpmiddelen zijn hiertoe mogelijk, zo ondermeer : medewerking van familie, diensten, optrekken van dienstcentra en flats.

De evolutie in onze bevolking is echter van die aard dat de opnamecapaciteit voldoende moet blijven, maar wellicht ook andere accenten zal kennen ondermeer wegens de toename van het aantal demente bejaarden. Rond de opname is gepleit voor betaalbaarheid. Hier rijzen inderdaad belangrijke vragen. Het gaat hier om een bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken, maar binnen deze begroting moet voor dit probleem ook aandacht blijven bestaan. Er werd ook gepleit voor een goede inplanting opdat de in een rustoord opgenomen personen niet in afzondering zouden geraken. Uiteraard werd ook de klemtoon gelegd op de veiligheid.

Op het stuk van de zorg voor mindervaliden toont de bespreking aan dat er bezorgdheid bestaat over de opnamemogelijkheden van mentaal gehandicapten, dat een regeling nodig is voor het zelfstandig en begeleid wonen. Nadruk wordt eveneens gelegd op het belang van het vroegtijdig opsporen. Met het oog op tijdige en goede integratie wordt ervoor gepleit, waar mogelijk, gehandicapte kinderen in het gewoon onderwijs op te nemen.

Bij de jeugdzorg is ook gewezen op problemen die voortvloeien uit een eventuele wijziging van de leeftijd van de meerderjarigheid. Het subsidiariteitsprincipe wordt aangekleefd, want de opname in een instelling kan

Deneir

slechts zo het behoud in het gezin echt niet meer kan.

Bij de behandeling van de sectie gezondheidsvoorzieningen ging veel aandacht naar de hertekening van de ziekenhuiskaart. Ik verwijs naar het verslag pagina's 289 tot en met 291. Ander probleem dat aan de orde kwam, is het gebrek aan echelonnering dat in de zorgensector bestaat.

Dit gebrek wordt door de Minister onderkend. Genoemd gebrek werkt zowel over- als onderconsumptie in de hand. Een herstel in evenwicht tussen de diverse lijnen zou vermoedelijk besparend werken. In diezelfde gedachtengang is ook gepleit voor betoelaging van de niet gebonden wijkcentra. De Minister wijst er op dat de reglementering van betoelaging gericht is op verpleging.

Zonder afbreuk te doen aan het bijzonder belang van ieder van de behandelde onderwerpen, met name Aids- kanker- en TBC-preventie, verwijs ik ter zake naar het verslag bladzijden 293 en 294. De verwijzing gebeurt omdat er veel cijfergegevens behandeld zijn.

Tenslotte is ook gehandeld over de psychiatrie, sector die naar het oordeel van sommige leden van de Commissie wat ondergewaardeerd was. De Minister wijst er op dat het gesprek over die sector op gang moest komen maar dat de politieke crisis van eind 1987 dit heeft belet.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, hier eindig ik het verslag in verband met de begroting. Ik wens mij echter te verontschuldigen bij collega mevrouw Vogels, die een belangrijk aantal vragen had gesteld en daarop antwoord heeft gekregen, maar die daarbij de schriftelijke procedure had gevolgd, zoals in de Commissie werd afgesproken. Ik heb daar een onaanbiddigheid bedreven door dit niet van nabij te volgen en aldus zijn een belangrijk deel van die vragen en antwoorden niet in het verslag opgenomen. Ik verontschuldig mij voor deze onachtzaamheid.

Ik kan de Raad ook meedelen dat deze begroting door de Commissie

werd aangenomen en ik hoop dat de Vlaamse Raad dit voorbeeld zal volgen. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, om te beginnen wens ik hulde te brengen aan de voorganger van de Minister, mevrouw Steyaert, waarvan wij het beleid dikwijls hebben bekritiseerd, maar van wie iedereen zal moeten toegeven dat zij dynamisch en met ruime kennis in deze sector is opgetreden. Haar aanwezigheid heeft ongetwijfeld op dit departement een belangrijke stempel gedrukt.

Ik dank collega Deneir voor zijn verslag, evenals de Minister voor het verstrekken van een aantal gegevens die in de bijlage bij dit verslag werden opgenomen.

Mijnheer de Minister, ik wens vooreerst enkele opmerkingen te formuleren, die – dat hoop ik – ook door de Voorzitter van de Vlaamse Raad in overweging zullen worden genomen. Wij zouden er toch moeten naar streven de behandeling van de begroting sneller te laten verlopen. Wij zijn reeds sedert de maand maart met deze begroting bezig en thans zijn wij in de maand juni. Wanneer ik daaraan toevoeg dat een aantal onder ons tijdens een nog vroegere periode, voor hun partijen en voor de sector Welzijnsbeleid, eveneens talrijke bijdragen hebben moeten leveren, dan mag ik zeggen dat wij nu vrijwel onafgebroken met deze sector een half jaar bezig zijn geweest. Het moet toch mogelijk zijn deze werkwijze te activeren. Wanneer men eind maart een begroting begint te bespreken dan zou deze binnen de maand moeten kunnen worden beëindigd.

Mijn tweede punt betreft de samenlevingsopbouw. Naar onze mening hoort dit thuis in de sector welzijnszorg. Het feit dat deze daar nu van gescheiden is, lijkt mij zowel voor u als voor het beleid zeer moeilijk te zijn.

In mijn derde punt treed ik de ver-

slaggever bij waar hij zegt dat het spijtig is dat wij wel een begroting hebben gekregen van Kind en Gezin, maar geen toelichting en geen beleidsnota. Ik dring erop aan dat dit volgend jaar niet het geval zal zijn.

In mijn vierde punt wijs ik erop dat u wel in bijlage een lijst geeft van de studies in verband met de Gezondheidszorg, maar niet met de Welzijnszorg. Ik stel er bijzonder prijs op dat u deze eveneens zou willen verstrekken.

Wat de uniformisering van de reglementering betreft is er een grote inspanning gedaan gedurende de afgelopen jaren. Er zijn echter nog een aantal sectoren waar dit moet gebeuren. Ik denk hier onder meer aan de therapeutische gemeenschappen, aan de JIAC's, de OCJ's, aan een groot gedeelte van het migrantenbeleid dat niet gereguleerd is, aan Teleonthaal, alles wat de categoriale telefoons betreft, enzovoort.

Een tiental punten ten gronde wil ik vlug overlopen.

Het eerste punt gaat over het principe van de forfaitaire subsidiëring, zowel in welzijns- als in gezondheidsaangelegenheden. Het treft mij dat wij onder de term forfait een oneigenlijk ke toepassing verstaan omdat, wat wij tot nu toe forfait noemden, een aantal voor uitbreiding vatbare elementen bevat, een aantal variabelen die in feite een zekere stimulans tot het opdrijven van prestaties in zich houdt. Als u, mijnheer de Minister, spreekt over een dagprijs die berekend wordt per patiënt en als instellingen op basis van die dagprijs worden gesubsidieerd, dan is het evident dat die instellingen er belang bij hebben, binnen de erkenningsnormen, het aantal van hun residenten zo hoog mogelijk op te voeren. Het ligt voor de hand dat u hier te maken heeft met een oneigenlijk begrip van forfait waarvan het de echte bedoeling is dat soort stimulansen geen kans te geven, terwijl toepassing nu het opnamebeleid sterk blijft bepalen.

In de Commissie hebt u gezegd dat u van mening is dat het invoeren van forfaitaire regelingen in kleine instel-

Hancké

lingen moeilijk doenbaar is. Daar verschil ik van mening met u. Indien u een echte forfait zou bepalen aan de hand van loon-, werkings- en huisvestingskosten dan kan u best die kosten individualiseren per instelling. Het is redelijk dat een instelling waar ouder personeel tewerkgesteld is hogere loonkosten heeft en hoger moet worden gesubsidieerd. Een forfait per instelling is perfect haalbaar, is bovendien rechtvaardiger en is tevens een element van beheersbaarheid der uitgaven. Het belet tevens het aanleggen van vleespotten, wat in sommige instellingen niet helemaal is uitgesloten.

Een tweede opmerking is dat ik in uw begroting tussen de verschillende secties grote onevenwichten vaststel in verband met de besteding van de middelen.

Mag ik erop wijzen dat wij sedert enkele jaren getreden zijn in een periode waarin er een evolutie is van de residentiële naar de ambulante sector, in zowat alle delen van de welzijnzorg. Men gaat momenteel over van gezinsvervangende naar gezinsondersteunende en gezinsaanvullende realisaties.

Een aantal jaren geleden was er nogal wat deining rond de circulaire 44 uit 1983 waarbij men vanuit de tweede lijn de eerste lijnzorg heeft willen opbouwen. Dat heeft, terecht, nogal wat kritiek teweeggebracht. U mag echter niet vergeten dat bij die poging om vanuit de tweede lijn naar de eerste lijn te gaan via verzuilde instellingen in de jaren zeventig uit een zogenaamde autonome sector reeds een eerste lijn is ontstaan. Uw sectie 56 en sectie 60, samenlevingsopbouw, staan er bol van. In de sectie 56 vind ik bijvoorbeeld 53 CMW's, 54 CLG's, 14 IAC's, 11 OCJ's, 49 tehuizen voor thuislozen, 10 diensten voor forensische zorg, 23 gezinsplaatsingsdiensten, 8 therapeutische gemeenschappen, 11 of 12 posten voor migrantenzorg uitgesmeerd over een aantal verenigingen.

Zoals de welzijnsgids overigens zeer welsprekend aantoont gaat het over een indrukwekkend net van allerlei

voorzieningen in de eerste lijn. Ik stel evenwel vast dat die sectie 56, hoe rijk zij ook is aan instellingen en diensten, minder dan 3 procent van uw begroting krijgt terwijl bij voorbeeld sectie 59 – de mindervaliden – met ongeveer 45 tot 50 procent gaat lopen.

Precies in verband met Fonds 81 zou ik deze opmerking willen maken op gevaar af van misbegrepen te worden. Om dat te voorkomen wil ik onmiddellijk zeggen dat ik vanzelfsprekend vind dat wij in dit land voor de gehandicaptenzorg niet genoeg kunnen doen; ik wil er uitdrukkelijk aan herinneren dat president Roosevelt ooit heeft gezegd dat „de graad van beschaving van een natie zich meet aan de zorg voor zijn gehandicapten”, wat ik onderschrijf. Ik mag ook wel herinneren aan het feit dat generaal De Gaulle een geestelijk gehandicapte dochter had, waarover hij bij menige gelegenheid, ook ontroerende woorden heeft gesproken.

Toch wil ik kwijt dat de evolutie van het Fonds 81 mij niet helemaal verantwoord lijkt wanneer ik deze stellen onverstaaan van de evolutie van sectie 56.

Ik stel bijvoorbeeld vast dat tussen 1978 en 1987 – dus in 9 jaar tijd – het aantal residenten in internaten gedaald is van een kleine 10.000 naar een kleine 5 000 eenheden en dat die daling niet geheel is gecompenseerd door een stijging van het aantal residenten in tehuizen voor werkenden en niet-werkende. Er is dus een afname van het aantal residenten, maar ook een toename van het aantal ambulanten.

Nochtans stel ik vast dat uw begroting in 8 jaar tijd – dat was een periode van grote besparingen en bezuinigingen – gestegen is van 4,4 miljard naar 7,9 miljard in 1987. Voor 1988 komt u, indien ik het goed heb ontleed, tot 9,3 miljard. Het bedrag van 7,2 miljard dat in de begroting vermeld staat, moet inderdaad worden aangevuld met 1,5 miljard achterstallig plus – indien ik het goed heb begrepen – 10 procent die nog moeten worden uitgekeerd in 1989 voor het werkingsjaar 1988. U komt dus voor 1988 aan 9,3 miljard. Dat is dus meer

dan een verdubbeling op 8 jaar tijd daar waar wij in sectie 56 moeten meemaken dat tientallen verenigingen en diensten het moeten stellen met schandelijke lage bedragen. Daar wordt beknibbeld op tienduizend of honderdduizend franken alhoewel vele van die nuttige instellingen amper het hoofd boven water kunnen houden. (*Vanop de openbare tribune worden vlugschriften in het halfroed gegoid*)

Mijnheer de Minister, in de Morgen van vandaag bijvoorbeeld – het zijn voorbeelden die kunnen aangevuld worden met allerlei andere publicaties – staat de geschiedenis van de lijdensweg van het Centrum voor opvang van korte duur in Antwerpen. Daar werd het personeel nog eens gereduceerd. Bovendien heeft men aan deze instellingen voor crisisinterventie meegedeeld dat zij per jaar nu tussen de 400 000 à 500 000 frank zelf moet opbrengen omdat zij voor twee personeelsleden meer dan 200: 000 frank per eenheid zelf moet financieren.

Laat mij bijgevolg toe te zeggen dat ik van oordeel ben dat in uw begroting grote onevenwichten bestaan. Er zijn een aantal instellingen die kunnen leven met een groot overschot aan middelen maar er zijn een aantal andere voor wie geen aangepaste subsidiëring bestaat en voor wie men bespaart op de kredieten. Ik vind dit een onaanvaardbare toestand en de Minister moet trachten daaraan iets te doen. Aan de hand van deze analyse van het Fonds 1981 dat al mijn sympathie heeft – laat er daarover geen misverstand bestaan – ben ik de mening toegedaan dat u aan een fundamentele evaluatie toe bent van de subsidiëeringsregeling, alsook van de finaliteit van het beleid in de welzijnzorg. U moet eens bepalen wat er in die sector wordt gewenst en hoe u dit wenst te bereiken. Er moet worden nagegaan of moet worden volgehouden dat in sommige sectoren gehele subsidiëring, in andere gedeeltelijke subsidiëring en in nog andere sectoren een aanmoedigingstoelage wordt gegeven. Die aanmoedigingstoelage is meestal zo klein dat de initiatiefnemers de moed in de schoenen zinkt bij het vernemen van het bedrag.

Hancké

Ten tweede, u zal ook moeten nagaan of er geen reallocatie van middelen binnen uw begroting moet gebeuren. Ik pleit ervoor dat u voor de eerstelijns in de autonome sector meer middelen zou geven. Wij moeten alle begrip en eerbied tonen voor het werk dat jonge mensen daar onafgebroken leveren.

Zo kom ik – derde punt – tot het migrantenbeleid. Ik wijs erop dat Minister Steyaert in interviews na afloop van haar ministerambt heeft erkend dat in deze sector aanzienlijk minder werd verwezenlijkt dan haar bedoeling was. Ik denk dat dit een juiste vaststelling is. Het moet bijgevolg een aansporing bevatten voor de Minister om er in de toekomst wel werk van te maken.

Ik stel voorop dat een coördinatie van het beleid inzake migrantenzorg moet worden gerealiseerd. Ik verheug mij erover dat u een werkgroep hebt geïnstalleerd, waarvan ik een aantal rapporten en adviezen verwacht. Ik wijs er ook op dat volgens mensen die in die sector werkzaam zijn er zal moeten worden gestreefd naar een goede subsidiëring van de begeleidingsdiensten. Dit besluit van de Executieve van 1984, is naar de mening van velen vatbaar voor herziening en minstens voor evaluatie. Ik wijs er ook op dat de Hoge Raad van Migranten reeds sedert lang twee adviezen heeft gegeven over de subsidiëring van migrantenorganisaties en migrantenanimatoren. Ik vraag mij af wanneer daar werk van zal worden gemaakt.

Ten slotte, zoals in de Commissie sommigen ook hebben gedaan, wil ik ervoor pleiten niet na te laten een campagne tegen vooroordelen en racisme vanuit de overheid te lanceren. Ten aanzien van de bevolking lijkt het mij belangrijk dat de overheid laat zien waar zij staat. Mag ik er u op wijzen dat uw voorganger, Minister Poma, destijds een campagne heeft gelanceerd – met veel succes overigens – met als titel „Culturen als burens”. Dit mag geen agressieve campagne zijn, maar het is noodzakelijk dat de overheid zich toont.

Vierde punt, ik betreur dat in sectie 56 het vroeger voorziene krediet op 33.02.02, met betrekking tot de ondersteuningsstructuren voor federaties en koepels, wegvalt. Een pleidooi moet worden gehouden voor die ondersteuningsstructuren die in het verleden qua studie, advies, coördinatie en samenwerking grote diensten hebben bewezen aan een aantal werksoorten in de welzijnszorg. Hiervoor kunnen toch geen budgettaire redenen worden ingeroepen. Mag ik er u bijvoorbeeld op wijzen dat POW als koepel voor een toch aanzienlijk aantal werken in **totaal** een subsidie kreeg van 1.080.000 frank. Ik kan mij niet voorstellen dat dit niet kan worden gehandhaafd en ik pleit er dan ook voor die federaties en koepels te blijven subsidiëren.

Minister J. Lenssens : Ik heb voor enkele maanden concreet geantwoord op een vraag van de heer Seeuws. Ik legde toen uit waarom mijn voorganger het systeem had gewijzigd. Die koepels en federaties krijgen in beginsel niet minder toelagen door het nieuwe systeem dat erin bestaat dat de instellingen zelf moeten beslissen of zij aansluiten bij een federatie of een koepel en daardoor toelagen kunnen bekomen.

Ik heb eraan toegevoegd dat ik bereid ben het besluit op het einde van het kalenderjaar te evalueren.

De heer L. Hancké : Ik ben het eens met uw conclusie. Ik ken het mechanisme. Ik vind het een merkwaardige methode om de subsidiëring van koepels en federaties te laten afhangen van de goede wil van projecten die al dan niet een bedrag doorstorten om de werking ervan mogelijk te maken.

Minister J. Lenssens : Ze zijn het best geplaatst om te oordelen of zij de diensten wensen van een koepel of een federatie. Het zelfbeschikkingsrecht van de projecten en de lokale voorzieningen primeert. Dat lijkt me niet zo onlogisch te zijn. Ik ben bereid het op het einde van het jaar te evalueren.

De heer L. Hancké : Ik verzoek u dat te doen, mijnheer de Minister. Ik vrees dat sommige projecten, die het

financieel moeilijk hebben, wellicht verkiezen hun eigen financiële mogelijkheden op te lossen dan geld door te spelen naar de federatie.

Minister J. Lenssens : Zij hebben er geen belang bij. Dan behouden zij hun toelagen niet. Ze krijgen alleen maar een toelage als ze aangesloten zijn.

De heer L. Hancké : Ik wil de resultaten afwachten. Het komt erop aan dat de koepels leefbaar blijven. Ik meen dat zij grote diensten bewijzen.

Punt vijf : ik behandel bondig het armoedeprobleem. Een efficiënt armoedebeleid kan alleen maar door een consensus in het beleid en op alle departementen worden gerealiseerd. Het is een multidimensioneel probleem, waarbij de hefbomen vooral inkomen, arbeid en vorming zijn, hoewel het probleem uitwaaiert over andere domeinen, zoals welzijn en gezondheid. Bijgevolg is het belangrijk dat de Vlaamse Executieve deze multidimensionele aanpak in alle departementen als richtsnoer laat geleiden.

Ik meen dat ook de aandacht van de Minister van Welzijn moet worden gevraagd voor de mogelijkheden om herwaarderingsgebieden tot stand te brengen en de daarin vervatte werken inderdaad uit te voeren. Dat behoort niet tot de bevoegdheid van de Minister van Welzijn, maar ik vestig er toch uw aandacht op. Het gaat om probleemgebieden waarin aan achterstelling een einde moet worden gemaakt. Ik verzoek u bijzonder attent te zijn voor dit aspect van het probleem.

Ik behandel vervolgens bondig de gezondheidssector. Wat de ziekenhuizen betreft, heb ik nota genomen van de resultaten van de hertekening na één jaar. Ik stel vast dat er amper sprake is van scheefrekkings van de verhoudingen tussen de netten. Dit is een gelukkig bijverschijnsel. Alles was overgelaten aan de mechanismen op het terrein.

Ik stel voor dat de inspanning tot sanering van het ziekenhuiswezen onverflauwd wordt voortgezet. Ik weet dat er wordt gepleit voor een morato-

Hancké

rium. Er is inderdaad beweging geweest in die sector. Er bestaan nu mechanismen om tot sanering over te gaan. Het is noodzakelijk dat de middelen worden vrij gemaakt om bijvoorbeeld in de bejaardensector te besteden. Wij mogen deze inspanningen, nu ze eindelijk resultaat beginnen af te werpen, niet laten verzan- den.

Wat de bejaardenflats betreft stel ik vast dat er volgens de bijlage nu in totaal 174 bejaardenflats en 3 dienstcentra in toepassing van de wet van 1985 tot stand zullen worden gebracht. Sommige zijn nog maar in de projectfase. Dit resultaat is ontoereikend rekening houdend met de enorme nood. Wij hebben in 1985 voorgesteld de subsidieregeling op te trekken van 60 naar 80 procent. Immers, indien een OCMW het eigen aandeel van 40 procent moet verrekenen in de huurprijs, zelfs over een periode van 20 jaar, zullen de bejaarden een forse huur moeten betalen voor hun flat. De last voor de huurder moet kleiner worden gemaakt en de Minister zal derhalve grotere prikkels moeten geven aan de ondergeschikte besturen door het verhogen van de subsidie.

Inzake de thuisverpleging verschillen wij van mening over de mogelijkheden om binnen het raam van het besluit van 19 november 1986 ook de wijkcentra een kans op subsidie te geven. In het verslag staat dat het gaat om verpleging en niet om zorgen. In de praktijk is dit niet juist, want die wijkcentra doen ook aan thuisverpleging. Dit kan hun in ieder geval worden opgelegd want ze beschikken over verpleegkundigen.

Bij een andere gelegenheid heeft de Minister een aantal wijkcentra verweten dat ze politiek actief zouden zijn.

Minister J. Lenssens : Twee jaar geleden heb ik dat gezegd.

De heer L. Hancké : Ik mag dit toch in herinnering brengen tenzij u dit niet graag heeft ? Voor iemand van de politieke richting waaruit u komt, verbaast mij die opmerking want

daar stelt men zo graag de getuigenis voorop. Indien de Minister, zoals ik, van mening is dat gezondheidszorg niets met politiek te maken hoeft te hebben, kan hij dit in de **erkenning**-normen voor de subsidiëring inschrijven. Vandaag sluit hij deze groepen echter van subsidie uit terwijl hij de zelfstandige verpleegkundigen opneemt. Hij voorziet bovendien niet in enige andere formule voor subsidiëring van deze wijkcentra, hoewel hij erkent dat ze in vele arme buurten goed werk verrichten.

Het enige wat de Minister gedaan heeft, en dit is een voortzetting van een initiatief van de heer De Wulf, is de inschrijving van een krediet voor gezondheidsvoorlichting en -opvoeding van 1.050.000 frank.

Minister J. Lenssens : **1.800.000** frank.

De heer L. Hancké : Per team brengt dit ongeveer 200.000 frank per jaar op. Zoals ik al gezegd heb over de subsidiëring van verschillende andere initiatieven : dit is een aalmoes. Daarmee kunnen de wijkcentra niet werken. Bovendien is het de bedoeling van deze centra forfaitair te werken, maar het beleid van de Minister staat dit op het ogenblik niet toe, want het verplicht hun prestatie-geneeskunde te beoefenen. De Minister zal eens moeten nagaan binnen welke perken daar iets aan kan worden gedaan.

Het laatste punt van mijn uiteenzetting betreft de AIDS-preventie. Collega Van der Sande zal daar dieper op ingaan. Vandaag staan de kranten vol over een initiatief van de Minister om een speciaal tot de jongeren gerichte folder uit te geven. De kritieken zijn de volgende : ten eerste, dit gebeurt zonder medeweten van degenen die belast zijn met de coördinatie van het preventiebeleid, met name de stuurgroep en IPAC. Ik neem aan dat deze mensen zich terecht gepasseerd voelen.

Ten tweede, men stelt bovendien vast dat, waar u tien miljoen voor AIDS-preventie hebt ingeschreven, dit bedrag voor de omvang van de bedreiging een veel te gering bedrag is en dat bijvoorbeeld IPAC en de

CGSO's het erg moeilijk hebben om op dat terrein actief te zijn, dit bij gebrek aan middelen.

Ten derde, ik heb net kennis genomen van de inhoud van de tekst, bestemd voor de jongeren. Sta mij toe u vriendelijk, maar niettemin gemeend, te zeggen : jongeren weten, luidens de enquêtes, perfect waarover het gaat ; het is niet meer direct noodzakelijk hen te zeggen wat AIDS is. Zij zijn op dat terrein reeds herhaaldelijk voorgelicht, hetzij door de overheid, hetzij door de televisie, hetzij door de kranten of door onderlinge gesprekken, zij weten het.

Mijnheer de Minister, waarover het nu echter moet gaan, is dat men aan de jongeren ook uiteenzet op welke manier AIDS kan worden vermeden. Ik heb een voorbeeld van wat Nederland op dat terrein heeft gedaan. Vergeleken met uw brochure, moet ik vaststellen dat de Nederlandse brochure kar en paard noemt, terwijl de uwe aan een aantal sociale realiteiten, die we kunnen goedkeuren of afkeuren – daarover gaat het binnen het beleid niet – voorbijgaat.

Mijnheer de Minister, ik wil mijn be- toog over AIDS als volgt besluiten : ten eerste, er is een Nederlandse bisschop die onlangs op televisie heeft verklaard dat het woord „condoom” door de bisschoppenconferentie in Nederland niet graag in een openbare campagne wordt gehoord. Hij heeft eraan toegevoegd dat, indien de overheid meent dat dit woord moet worden gebruikt, de bisschoppen van mening zijn dat zij daarvoor goede redenen heeft en dat zij er zich zullen bij neerleggen.

Ten tweede, op het eind van de jaren 1910, toen de strijd tegen de venerische ziekten in ons land werd aangepakt – denk maar aan het Koningin Elisabethwerk, dat in die periode is ontstaan – hebben een aantal artsen er de nadruk op gelegd, met name de dokters Bayet en Malvor dat, wil men dat soort problemen goed aanpakken, het nodig is dat „aan het therapeutisch aspect voorrang gegeven wordt op het morele aspect.” Mijs inziens is dat een behartenswaardige overweging, die ook hier nog altijd moet gelden. Bovendien heeft u te

Hancké

maken met een generatie die echt niet meer te vergelijken is met die van de jaren 1910 en 1920. Het is dus wel nodig dat wij niet langer, ook op dit terrein, – zoals iemand dat hier ooit heeft gezegd – het Beieren aan de Noordzee zouden zijn.

Om al deze redenen, met alle waardering voor het beleid dat minister Steyaert heeft gevoerd en dat u op dit ogenblik nog voortzet, maar ook met alle kritieken die ik vroeger en nu opnieuw in mijn uiteenzetting heb naar voren gebracht, kondig ik u aan dat de SP-fractie uw begroting, noch voor welzijn, noch voor gezondheid, kan goedkeuren. **(Applaus bij de Zeden van de SP)**

De Voorzitter : De heer Van Hecke heeft het woord.

De heer J. Van Hecke (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, mijn betoog in het kader van het luik Welzijn en Gezondheid van dit begrotingsdebat zal beknopt zijn omdat ik mij wil beperken tot de welzijnssector, meer specifiek tot het gehandicaptenbeleid, het probleem van de bejaarden en de migranten. Naar mijn mening heeft het geen enkele zin te herhalen wat hier enkele maanden geleden naar aanleiding van de regeringsverklaring werd gezegd, of de gedetailleerde bespreking in de Commissie te herkauwen. Bij die gelegenheid hebben wij er telkens sterk op aangedrongen, mijnheer de Minister, dat het welzijnsbeleid van uw voorganger, mevrouw Steyaert, consequent zou worden verdergezet, een beleid waaraan ook de heer Hancké hulde heeft gebracht en waarin de rol van het gezin en van het vrij initiatief ten volle werden erkend. Een beleid ook waarin voortdurend accenten werden gelegd in functie van nieuwe noden en behoeften.

Met genoeg stellen wij vast dat het stimuleren van de thuiszorg en het verstevigen van het gezinsverband het centrale uitgangspunt, als het ware de „fil rouge” blijft van het welzijnsbeleid. Onze stelling is en blijft, Mijnheer de Minister, dat mensen zo lang mogelijk in hun vertrouwde mi-

lieu moeten kunnen blijven. Vandaar dat het beleid in eerste orde gericht moet zijn op de ondersteuning en de versterking van de zelfredzaamheid en de draagkracht van het gezin. Dit impliceert vooral dat er een duurzame regeling tot stand komt die de leefbaarheid van de diensten gezins- en bejaardenhulp verzekert en dat formules van zelfstandig en begeleid wonen verder worden uitgebouwd.

Sta mij toe, mijnheer de Minister, daar heel even concreet te blijven bij stilstaan. Sedert de beleidsverklaring van mevrouw Steyaert in 1984 over begeleid wonen, heeft deze sector een vrij spectaculaire ontwikkeling gekend. Gezien de grote aantrekkingskracht die uitgaat van het begeleid wonen voor mentaal gehandicapten, krijgen deze projecten een massa aanvragen te verwerken. Bij gebrek aan een reglementering is de verwar- ring op het terrein echter zeer groot. Sommigen willen alles wat niet residentieel is onder deze noemer onderbrengen, zodanig dat het begeleid wonen werkelijk de vuilnisemmer dreigt te worden van alle vernieuwende, zij het noodzakelijke, woonvormen die zich situeren tussen het gezinsvervangend tehuis aan de ene kant en het volledig zelfstandig wonen in de maatschappij aan de andere kant.

Er is dus in eerste instantie nood aan een klare omschrijving in functie van een duidelijke reglementering. In dit verband zou ik willen wijzen op het probleem van de spreiding van de voorzieningen voor mentaal gehandicapten. Ik verneem dat er regio's zijn waar men zich meerdere tientallen kilometer dient te verplaatsen vooraleer men een aangepaste voorziening vindt, waar ruimte is en personeel om de mentaal gehandicapten op te nemen. Aansluitend op hetgeen ik daarover in de Commissie heb gezegd, zou ik daarom willen pleiten voor het creëren van regionale wooncircuits voor mentaal gehandicapten waarbinnen het begeleid wonen zijn deelfunctie kan opnemen, naast en in coördinatie met de intramurale zorg, de voorzieningen in een beschutte woonomgeving, de gezinsvervangende tehuizen en zo meer. De volwassen gehandicapten zouden dan

een keuze kunnen maken uit een ruim aanbod. Misschien zouden sommigen dan ook voor het eerst kunnen kiezen hoe zelfstandig zij willen wonen en leven. In elk geval, Mijnheer de Minister, dringen wij er sterk op aan dat u de idee om te komen tot dergelijke regionale wooncircuits, in overweging zou willen nemen.

Wat de bejaardenzorg betreft, huldigen wij hetzelfde algemene principe. De bejaarde moet zich zolang mogelijk kunnen handhaven in het eigen vertrouwde milieu. De klemtoon moet hier liggen op de verdere uitbouw van de thuiszorg en voorzieningen zoals bejaardenflats, die overigens een zeer groot succes schijnen te kennen. Terecht werd in de Commissie echter de vraag gesteld naar de betaalbaarheid van zowel de thuiszorg als de verzorging in instellingen, betaalbaarheid voor de bejaarde zelf, maar ook voor de samenleving.

De uitbreiding van het aantal RVT-bedden – de politiek die de jongste jaren werd gevoerd – is ontegensprekelijk een goede zaak. Maar beseffen wij wel, mijnheer de Minister, dat vele bejaarden niet over de vereiste 30.000, 40.000 of in bepaalde gevallen zelfs 50.000 frank per maand beschikken om een dergelijk verblijf in een rust- en verzorgingstehuis te betalen ? Ik geloof dan ook dat wij ons ernstig zouden moeten bezinnen over wat ik durf te noemen, het profiel van de bejaarde in onze samenleving, maar ook over de kost van de maatschappelijke opvang.

Deze basisinformatie is werkelijk een essentiële voorwaarde voor een efficiënt bejaardenbeleid. Ik vrees dat men anders vroeg of laat – ik denk eerder vroeg – voor onaangename verrassingen zal komen te staan. Ik kan mij trouwens niet van de indruk ontdoen dat de gevolgen van de snelle veroudering van onze bevolking al te dikwijls als een probleem voor de toekomst wordt voorgesteld, terwijl wij er *hic* et nunc concreet ten volle worden mee geconfronteerd. De demografische evolutie wordt nog steeds onvoldoende ingeschat. Dat zou wel eens aanleiding kunnen geven tot een pijnlijk ontwaken.

Wat het bejaardenbeleid betreft zou

Van Hecke

ik de Minister nog twee concrete vragen willen stellen. Een eerste vraag betreft de zogenaamde personenalarmparaatuur. In de Commissie hebt u terecht gesteld dat dit systeem, na een experimentele fase, nu aan een evaluatie toe is. Het personenalarm is een zeer dure aangelegenheid. Mensen die deze apparaatuur kennen, weten dit. U beschikt echter slechts over een bedrag van 5 miljoen. Uit de gegevens die u ons verstrekt hebt, blijkt dat, naast de vier landsbonden van mutualiteiten en het NCC, slechts tien OCMW's geselecteerd werden om gesubsidieerd te worden. Die subsidie ligt echter vrij hoog. Ik stel mij dan ook de vraag of het niet méér aangewezen is een beperktere subsidie te verdelen onder meer mensen dan thans het geval is. Niet helemaal ten onrechte wordt de vraag gesteld waarom men in de ene gemeente wel een toelage kan bekomen en in de andere gemeente niet bij het aanschaffen van personenalarmparaatuur. In elk geval meen ik dat er ter zake nood is aan een nieuwe circulaire in afwachting van een zo snel mogelijke definitieve reglementering. Ik had graag daarover uw standpunt vernomen, mijnheer de Minister.

Een tweede vraag houdt verband met de brandveiligheid in de bejaardentehuizen. Nog niet zolang geleden hebben wij in de Vlaamse Raad een decreet goedgekeurd in verband met de brandveiligingsnormen in bejaardentehuizen. Beter gezegd, wij hebben een artikel gewijzigd omdat het bewuste decreet door het Arbitragehof was vernietigd. Ook in de Commissie hebben wij hier vrij lang bij stilgestaan en er uitvoerig over gedebatteerd. Het is mij opgevallen dat sommige leden van oordeel waren dat de normen voor de brandveiligheid veel te streng waren, wat meteen een verklaring zou zijn voor het tekort, terwijl andere collega's menen dat ze niet streng genoeg waren.

Ik zou het waarderen, mijnheer de Minister, indien u ons in dat verband wat meer concrete gegevens zou kunnen verstrekken en indien u desgevallend zou kunnen aangeven welke maatregelen u ter zake zal nemen.

In een tweede deel van mijn bijdrage tot dit debat wil ik ingaan op de sectie maatschappelijk welzijn, meer bepaald wat de armoedebestrijding en het migrantenbeleid betreft. Stellen dat het armoedeprobleem zeer complex is en eigenlijk niet nieuw, betekent open deuren inslaan. In eerste instantie is het trouwens een probleem van inkomen en dat is een aan gelegenheid waarop de Vlaamse Gemeenschap niet zo direct veel vat heeft. Maar in zijn belangrijk advies heeft de SERV, nog niet zolang geleden, terecht gewezen op het multi-aspectueel karakter van de armoedeproblematiek. Het is inderdaad ook een kwestie van huisvesting, van vorming van kansarme jongeren, van sociale herintegratie, van thuislozen, van sociale tewerkstellingsinitiatieven, enzovoort. Ik zou daarbij een sterk pleidooi willen houden voor een gecoördineerde aanpak. Het is mijn diepe overtuiging dat er maar enig succes kan geboekt worden in de armoedebestrijding als de aanpak globaal verloopt. Dat impliceert dat het nationale- en gemeenschapsbeleid beter op elkaar moeten kunnen worden afgestemd, maar ook dat er, naar analogie met de interdepartementale commissie op nationaal vlak, op het vlak van de Vlaamse Gemeenschap een gecoördineerde en gesystematiseerde aanpak moet komen. Wij verwachten dan ook, mijnheer de Minister, dat u ter zake concrete initiatieven zal nemen. Zoals dat trouwens reeds is gebeurd met betrekking tot het migrantenbeleid waarvoor u enkele weken geleden een permanente werkgroep hebt opgericht waarin vertegenwoordigers zullen zetelen van alle Gemeenschapsministers. U hebt trouwens in de Commissie ook aangekondigd dat u na overleg met de Hoge Raad voor Migranten heel binnenkort een beleidsnota wil voorleggen. In het regeerakkoord werd gesteld dat de integratie van de migranten daadwerkelijk een van de absolute prioriteiten moet worden van het Vlaamse welzijnsbeleid. Wij rekenen erop dat het niet bij een mooie intentie blijft. Wij hebben wat dat betreft immers geen tijd meer te verliezen. Vanuit onze christen-democratische beginselen, het sociaal personalisme en de solidariteit onderschrijven wij vier fundamentele oriëntaties

waarop alle sectoriële beleidsmaatregelen moeten worden geschraagd. Ten eerste. De blijvende aanwezigheid in onze samenleving van een omvangrijke populatie van migranten dient als een gegeven aanvaard te worden. De vaststellingen dat de helft van alle vreemdelingen jonger is dan 25 jaar en dat 31 ten honderd van de vreemdelingen in België is geboren, wijzen op de numerieke omvang van de tweede en de derde generatie migranten.

Tweede oriëntatie. Het migrantenbeleid moet gericht zijn op integratie en gebaseerd zijn op de ontwikkeling van eenieders eigenheid in dynamisch perspectief, op het geloof in de gelijkwaardigheid van de verschillende etnische groepen en op respect voor de Belgische wetten en instellingen.

Derde oriëntatie. Dit integratiebeleid moet als uiteindelijk doel de gelijkwaardige participatie nastreven van de rechtmatig in ons land verblijvende vreemdelingen in en aan onze samenleving.

Vierde oriëntatie. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het wegwerken van de achterstands- en achterstellingsmechanismen. Daarom moeten prioriteiten worden bepaald rekening houdend met de etnische minderheden met de grootste achterstand, met de regio's met een grote concentratie van deze minderheden, met de migrantenvrouwen die in een tweevoudige achterstellingssituatie verkeren en, ten slotte met de migrantenjongeren.

Deze oriëntaties moeten zoveel mogelijk worden geïntegreerd in een algemeen beleid dat gericht is op het voorkomen en het wegwerken van de globale achterstand van alle kansarme bevolkingsgroepen. Terloops kan ik meedelen dat mijn partij over enkele weken haar geactualiseerde-visie op de migrantenproblematiek zal bekendmaken en daar tevens een aantal zeer concrete voorstellen aan zal koppelen.

Ten slotte zou ik nog willen pleiten – en dat heeft niets te maken met de actie die zoëven is gevoerd – voor een beter financieel statuut van het

Van Hecke

personeel in de welzijnssector. Door de talrijke bezuinigingsmaatregelen die in de voorbije jaren aan de gezondheids- en welzijnszorgvoorzieningen werden opgelegd, waren er weinig of geen mogelijkheden meer tot verbetering van de arbeids- en loonvoorwaarden van het personeel in deze sector tewerkgesteld.

In vrijwel alle sectoren van de gezondheids- en welzijnszorg is de werkbelasting aanzienlijk toegenomen, terwijl de lonen sinds 1975 niet meer noemenswaardig werden aangepast en er ook geen bevredigende regeling bestaat voor betaling van avond- en week-enddiensten. Vaak zijn de toegepaste barema's niet in verhouding tot de grote verantwoordelijkheden die hulpverleners en leidinggevend personeel dragen. Heel wat opvoeders, logopedisten, ergotherapeuten en andere welzijnswerkers moeten het stellen met een netto inkomen van nog geen 25.000 frank per maand. De vraag kan worden gesteld of die mensen, die zich inzetten voor het lot van de marginalen, uiteindelijk zelf niet gemarginaliseerd geraken. Het zou naar mijn mening niet meer dan billijk zijn dat de lonen en arbeidsvoorwaarden in de vrije welzijnszorgvoorzieningen gelijke tred kunnen houden met de ontwikkelingen ter zake in zowel de industriële en commerciële sector als in de openbare diensten, waar reeds loonsverhogingen werden toegestaan of alleszins in het vooruitzicht worden gesteld.

Ik weet, mijnheer de Minister, dat dit een aangelegenheid is die uw bevoegdheid althans gedeeltelijk overstijgt. Ik zou er echter sterk willen op aandringen dat u met ons, ter gelegenheid van de bespreking van deze begroting, zou willen zoeken naar maatregelen – en dit in overleg met de nationale Minister van Arbeid – die op korte tijd moeten leiden tot een verbetering van het financieel statuut van het personeel in de welzijnssector.

Samengevat en tot besluit zou ik willen stellen dat het ons verheugt dat meer dan een kwart van de Vlaamse begrotingsmiddelen wordt besteed

aan de sector welzijn en gezondheid. Deze sector is voor de CVP inderdaad van zeer groot belang omdat hier op concrete wijze gestalte wordt gegeven aan de solidariteitsgedachte. Met genoegen stellen wij vast dat deze begroting wordt geschraagd door de christen-democratische pijlers : de zorg voor de zwaksten in de samenleving, het stimuleren van de thuiszorg en het verstevigen van de gezinsbanden.

Om deze redenen zullen wij, mijnheer de Minister, deze begroting niet alleen met overtuiging goedkeuren. Wij zullen ook enthousiast onze medewerking verlenen aan de concrete uitvoering ervan. **(Applaus bij de leden van de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Peeters heeft het woord.

De heer W. Peeters (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de gerenommeerde „Welzijns-gids” lezen wij recent een behartenswaardige studie van Dolf Cauwelier, iemand die vergroeid is met de welzijnssector en die binnen deze sector duidelijk zijn sporen heeft verdiend. Hij kent de welzijnssector trouwens van binnen en van buiten. Tot besluit van zijn uitgebreide en diepgaande benadering van de vraag zoals hij ze zichzelf stelt naar een Vlaams beleid inzake gezondheid- en welzijnszorg, formuleert de heer Cauwelier volgende essentiële conclusies. Ik meen dat hij mijn benadering van uw begroting een citaat van één van zijn hoofdconclusies heel belangrijk is : „Gestart vanuit de vraag of een eigen Vlaams beleid inzake gezondheids- en welzijnszorg sedert de staats hervorming van 1980 mogelijk is, hebben wij eerst moeten vaststellen dat de Vlaamse Gemeenschap slechts een beperkt aantal hefboomen van dit beleid reëel in handen heeft. In de welzijnszorg is er iets meer bewegingsruimte dan in de gezondheidszorg – die van nationale instanties slechts een marginale bevoegdheid toegewezen krijgt – maar uiteindelijk hebben zowel welzijnszorg als gezondheidszorg slechts greep op dat deel van de welzijns- en gezondheidszorg dat zich afspeelt binnen de te subsidiëren geprofessionaliseerde instellingen en

diensten. Dit deel terrein is niet te onderschatten. Het is echter slechts een deel terrein. De meer „persoonsgebonden” elementen van de gezondheids- en welzijnszorg, met name de aan het individu toegekende financiële voorzieningen, blijven buiten het bereik van de Gemeenschapsautoriteit. Men kan heel wat, maar zeker niet alles.

De armsglag van de Vlaamse gezondheidszorg zou zeker breder zijn mocht men overgaan tot de communautarisering van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, althans van het pakket „ziektekosten” dat hierin vervat zit, niet het pakket „vervangingsinkomen”. Uiteindelijk is een Vlaams gezondheidsbeleid slechts mogelijk als de Vlaamse Gemeenschap ook autonoom kan beschikken over de sector gezondheidszorg van het RIZIV. Niet enkel omwille van het grote volume financiële middelen dat hieraan verbonden is, maar vooral omdat in dit kader de criteria voor de besteding van deze middelen ten aanzien van ziekenhuizen, verstrekkingen, enzovoort worden vastgelegd.

Nagaand wat binnen het beperkte bevoegdheidssterrein mogelijk blijft om aan beleidsvoorziening te werken, hebben wij moeten constateren dat de vernieuwingsmarge zeer smal is, zowel om historische als om budgettaire en organisatorische redenen. Niettemin kan worden gesteld dat de Gemeenschapsoverheid, in samenspel met de moeizaam tot stand gekomen Vlaamse administratie, toch blijk geeft van haar wil tot beleidsinnovatie. Getuige hiervan zijn de talrijke beleidsverklaringen en initiatieven. Op zich is dit een hoopvol teken, ook al blijft de kloof tussen droom en daad nog vaker dieper dan gewenst en dan nodig.”

Mijnheer de Minister, wij hebben deze begroting van de Vlaamse Gemeenschap inzake welzijns- en gezondheidsbeleid, als beleidsinstrument bij uitstek, dan ook in dit perspectief pogen te beoordelen om er een aantal besluiten voor de toekomst aan vast te knopen en dit in drie sectoren met name de Gezondheidszorg, de Gehandicaptenzorg en het Gezinsbeleid.

Peeters

Inderdaad is er enerzijds de vaststelling dat de armslag van de gemeenschappen om een eigen welzijnsstrategie, om een eigen gezondheidspolitiek gestalte te geven zo beperkt is dat de kritische grens van de operationaliteit nauwelijks wordt bereikt. Maar anderzijds is er ook de duidelijke wil én de zelfbewuste aanzet tot beleidsinnovatie binnen de beperkte marge die, door het verder maximaliseren van middelen en bevoegdheden binnen het smalle kader van de Bijzonder Wet van 1980, toch nog onverhoopte mogelijkheden biedt.

Het is dit „Verdriet van België” tegenover deze „Vlaamse hoop” die onze beoordeling van deze begroting zowel kritisch-bitter als positief-waarderend doen klinken. Van deze bijna schizofrene houding is de staatsmisvorming van 1980 de schuldige.

Tot onze grote ontgoocheling hebben wij dan ook gedurende het regeerbeleid, zoals Dolf Cauwelier in zijn conclusies, moeten vaststellen dat „hoewel heel wat betrokken kringen van het Vlaamse welzijns- en gezondheidsbestel op de communautarisering van minstens de sector gezondheidszorg aandringen, nog niet alle Vlaamse politieke partijen bereid zijn er werk van te maken. Een volledig en volwaardig eigen Vlaams welzijns- en gezondheidsbeleid lijkt dus - inderdaad - nog niet in het verschiet. ”

En toch, om nog één keer Cauwelier te citeren : „In vergelijking met het beleid van de Franse Gemeenschap kan grosso modo worden gezegd dat de Vlaamse gezondheids- en welzijnszorg geleidelijk een eigen imago krijgt. Dit gebeurt nog niet in de traditionele sectoren en instellingen, want die hebben hun wortels in de gezamenlijke periode van vóór 1980. Maar in kleine speerpuntexperimenten van na 1980 zien wij reeds een verschillende aanpak. In Vlaanderen wordt bij voorbeeld meer aandacht besteed aan de eerstelijnsgezondheidszorg dan in Wallonië. Verder krijgen vooral de gehandicaptenzorg en de bijzondere jeugdzorg ander accenten, waarbij het duidelijk is dat Vlaanderen zich laat inspireren door Nederlandse en Angelsaksische ex-

perimenten en literatuur, terwijl Wallonië eerder Romaanse modellen kopieert. ”

Zonder twijfel is deze vaststelling het duidelijkst in de organisatie van onze gezondheidszorg, waarin ik als huisarts sinds 26 jaar werkzaam ben. Enerzijds moeten wij vaststellen dat België over één van de sterkst uitgebouwde en meest precieze gezondheidsapparaten in Europa beschikt. Anderzijds is er de groeiende ergeris en frustratie, zowel bij zorgverstrekkers als bij zorgenbehoevenden, als bij de bevoegde en verantwoordelijke overheid, omwille van de geringe efficiëntie, de povere doelmatigheid, tegenover de groeiende, nagenoeg onbetaalbaar geworden kost van ons gezondheidsconcern. Vooral omwille van de weinig gerichte veelvuldigheid van een aantal openingen op die fameuze eerstelijns die, zoals professor Nuyens in zijn boek schrijft, toch zo krom is.

Voor een groot deel ligt aan de basis van deze frustratie de fundamentele dualiteit tussen wát Vlaanderen én Wallonië met hun medisch verzorgingsinstrumentarium willen. De recente budgettaire tribulans van de kersverse nationale Minister van Sociale Zaken met de deficitaire RIZIV-begroting zijn daarvan de zoveelste illustratie. De 5 miljard overschrijding van het geschatte tekort zijn nagenoeg integraal te wijten aan de niet te remmen consumptie van de klinische biologie. Welnu, wat moeten wij uit de cijfers vaststellen ? In Henegouwen schrijven de huisartsen 7,5 maal meer analyses voor dan hun collega's in Limburg. En uit Hengouwen komt nu juist Minister Busquin !

In Wallonië vraagt een huisarts gemiddeld voor 1,5 miljoen labo-onderzoeken per jaar aan, in Vlaanderen nauwelijks voor 0,5 miljoen.

De consumptie in de klinische biologie in frank per inwoner per jaar spreekt boekdelen :

Limburg	313
Antwerpen	444
West-Vlaanderen	572
Oost-Vlaanderen	677
Luxemburg	882

Luik	955
Namen	1.424
Henegouwen	1.555
Brabant	930

Wanneer wij nu moeten vaststellen dat de budgettaire problemen van de ziekteverzekering voor een belangrijk deel te wijten zijn aan het structurele probleem van de beheersing van de kosten in de klinische biologie zijn' deze cijfers wel een tot de verbeelding sprekende illustratie van de dualiteit tussen enerzijds het Waalse medisch-technisch en anderzijds het Vlaams integraal **medisch-psychosociaal** medisch model.

De perverse collusie op nationaal niveau van middelen en bevoegdheden maken het zowel voor Wallonië als voor Vlaanderen echter onmogelijk een keuze te maken, een keuze die van zowel maatschappelijke als financiële aard is.

Van het breed uitgebouwd Belgisch geheel aan **gezondheidsvoorzieningen** willen zowel de Waalse als de Vlaamse Gemeenschap een ander gebruik maken. Dat is voor de Gemeenschappen, omwille van de **unitair-Belgisch** gebleven normatieve bepalingen, echter nog steeds nagenoeg onmogelijk.

Vlaanderen, - dat is duidelijk - pleit al lang, vanuit een totaal verschillende maatschappelijke achtergrond, voor een vanuit een goed georganiseerde eerstelijnsgezondheidszorg uitgebouwde, doelmatig gestructureerde échelonering van ons ingewikkeld gezondheidsapparaat .

In ons huidige nationaal gezondheidsbeleid kan men, als patiënt, op gelijk welk niveau van het gezondheidszorgsysteem intreden, waardoor vaak de meest geavanceerde en gespecialiseerde onderzoeks- en **behandelings**-technieken worden toegepast, bij mensen met niet-gedifferentieerde vage klachten.

Per niveau kan men bovendien gelijktijdig op verschillende artsen beroep doen. Dit **gezondheidszorg**beleid vormt zeker één van de verklarende factoren waardoor men geen duidelijke verbetering van het **gezondheids-** en **welzijnsbevinden** van

Peeters

de bevolking kan vaststellen ondanks een exponentiële stijging van de globale kostprijs. Men kan dus spreken van een daling van het rendement.

Wil men een sociaal, wetenschappelijk en economisch verantwoorde gezondheidszorg aan de bevolking blijven verlenen, dan is men het er in Vlaanderen in de meeste betrokken kringen over eens dat men het logisch gebruik van de verschillende zorgniveaus dient te stimuleren.

Wil men in Wallonië kiezen voor een ongecontroleerde, dure, technologische benadering van de gezondheidszorg dan is dat de keuze van de Walen.

De Amerikanen hebben voor deze keuze trouwens 10 procent van hun BNP over, al is hun algemene gezondheidstoestand zeker niet beter dan in de andere geïndustrialiseerde landen.

Mijnheer de Minister, ook u is bij de opstelling van uw begroting blijkbaar uitgegaan van een beleidsvisie die aansluit bij de maatschappelijke keuze van het medisch model zoals dat groeit in Vlaanderen.

Ook u is er zich blijkbaar van bewust – wij hoeven er maar uw toelichtende nota op na te lezen – dat een logisch gebruik van de gezondheidsvoorzieningen slechts tot stand kan worden gebracht door de eerstelijnsgezondheidszorg de plaats te geven die haar als eerstelijnsdiscipline toekomt. Dit vereist echter niet alleen de politieke wil, dit vereist vooral de nodige budgettaire middelen om de eerstelijnszorg prioritair ter beschikking te stellen. En die zijn er niet op nationaal niveau. Niet de politieke wil, zoals nog vorige week blijkt uit het pas bedongen akkoord artsen-ziekenfondsen dat de huisarts even duur maakt als de specialist door zijn remgeld te verhogen op kosten van de patiënt terwijl dat van de specialist verlaagd wordt ten koste van de RIZIV-begroting !

Dus ook niet de budgettaire middelen die in ruil de klinische biologie ten goede komen. Uw schuchtere poging, mijnheer de Minister, om sa-

menwerkingsverbanden in de thuiszorg een schamel begin van honorering te voorzien is dus wel degelijk een uiting van uw goede intenties, maar zij zet – alle goede bedoelingen ten spijt – weinig zoden aan den dijk. Zij kan zeker niet verhelpen dat de thuiszorg, alhoewel kostenbesparend voor de gemeenschap, nog altijd voor de patiënt zelf heel wat duurder uitkomt dan een ziekenhuisopname.

Wij moeten u bij deze gelegenheid toch bedanken voor de welwillendheid waarmee u toegezegd hebt uw besluit terzake te herzien in de zin zoals wij met ons voorstel van decreet hadden bedoeld, namelijk drie principiële correcties aanbrengen, aansluitend bij de – misschien door een aantal verkeerde interpretaties – gegroeide vrees bij de zelfstandige verpleegkundigen voor mogelijke discriminaties in verband met de verplichte loondienst, de te grootschalige erkenningsnormen en de monopolieverwerving door bepaalde ideologische zuilen. Daartegen waren in het besluit geen echte waterdichte garanties opgenomen.

Wij hebben trouwens in het regeerakkoord met voldoening vastgesteld dat u oog hebt voor de nooit aflatende inzet, de onbeperkte beschikbaarheid en het enorme idealisme waarmee de zelfstandige verpleegkundigen tegemoet zijn gekomen aan de niet te loochenen groeiende behoefte aan dienstverlening op mensenmaat, zoals die bij een groot aantal zorgbehoevenden leeft.

Wij vragen in dit verband ook uw bijzondere aandacht voor een aantal onrechtvaardige anomalieën in de conventie van de thuisverplegenden die vooral een gevolg zijn van hun totaal inadequate representativiteit bij de onderhandeling van deze akkoorden op nationaal niveau.

Wij zijn ervan overtuigd dat u bij de negociatie van het nieuw protocolakkoord met de nationale Minister hierin een aantal correcties zult willen en zult kunnen bedingen. Zoals wij er evenzeer van overtuigd zijn dat u in datzelfde protocolakkoord eveneens een aantal bevoegdheden, en de daarbijkomende herschikking van middelen, zult kunnen bedingen om

het nationaal normatief kader van zorgenverstrekking te richten naar een beleidsmodel dat meer direct aansluit bij het eigen Vlaams behoeftenpatroon.

Wij willen suggereren – wij willen u behulpzaam zijn in de Commissie en samenwerken met de medewerkers van uw kabinet – een aantal voorstellen van decreet in te dienen, waardoor een aantal duidelijke stappen kunnen worden gedaan door de Vlaamse Gemeenschap om een logisch gebruik van de diverse échelons of zorgniveaus mogelijk te maken, waarbij onder meer de noodzakelijke samenwerking tussen huisarts en specialist ten bate van de patiënt wordt bevorderd. Ik denk aan bindende gedragsregels wat betreft rapportering van resultaten van specialistisch onderzoek en therapie naar de huisarts, als dan niet na een verplichte of gestructureerde verwijzing.

Ik denk aan een verplicht centraal medisch dossier : noodzakelijke voorwaarde opdat de huisarts zijn globale benadering en continuë begeleidingsfunctie adequaat zou kunnen vervullen ; een centraal medisch dossier, eigendom van de patiënt, dat de patiënt ook begeleidt, maar dat berust bij de huisarts waarvoor hij gekozen heeft of bij wie hij ingeschreven is. Dit kan perfect via een decreet worden geregeld.

Ik denk aan een door het Gemeenschapsministerie opgezette continue sensibiliseringsactie naar de bevolking en naar de verzorgingsverstrekkers toe met betrekking tot een logisch gebruik van de verschillende gezondheidlijnen : een *échte* GVO tot zelfverantwoordelijkheid en zelfredzaamheid.

Ik denk aan een differentiële beperking van het remgeld waardoor de eerste opvang van alle, ook ongedifferentieerde, klachten van alle leeftijdscategorieën door de huisarts maximaal wordt gestimuleerd, ook in een aantal gevallen van *non-consumptie* bij de steeds groter wordende groep van kansarmen, bij wie ook de kansarmoede inzake gezondheidszorgen een belangrijk element van hun armoedetoestand en hun armoedegedrag uitmaakt.

Peeters

Dit betekent meteen de eigenlijke, de échte herwaardering van de specialistische geneeskunde die in belangrijke mate kan worden gerealiseerd door ze te ontlasten van essentiële eerstelijnstaken, onder meer door de raadpleging op verwijzing te bevorderen. Dat kan door ze financieel positief te discrimineren tegenover de spontane raadpleging bijvoorbeeld met een differentieel remgeld. Er zijn nog andere alternatieven.

Ik denk tenslotte aan een aantal gerichte kwaliteitsbevorderende stimuli om de huisarts in het verder ontwikkelen van zijn eerste-lijnstaken te ondersteunen, bijvoorbeeld door het instellen van stimuleringspremies voor deelname aan kwaliteitsbevorderende initiatieven zoals navormingsactiviteiten, peilpraktijken, GVO - acties, thuisgezondheidszorgoverleg, automatisering van het patiëntenbestand, studies in verband met de mogelijkheden tot kwaliteitsevaluatie.

Wij willen er in dit verband op wijzen dat de budgettaire middelen, die in het verleden op nationaal niveau door de Medici-mutualistische Commissie voor de navorming van de huisartsen werden gereserveerd, nog steeds niet werden ter beschikking gesteld. Ook voor bepaalde opdrachten, zoals permanente wachtdienst, in samenwerking met de 100, die een lokale organisatie vereisen, moet de mogelijkheid bestaan om aan de lokale representatieve huisartsenverenigingen die ervoor instaan, de nodige financiële middelen, financiële infrastructuur en legislatieve ondersteuning te geven.

Mijnheer de Minister, er zijn zoveel instrumenten die, alleen door een herschikking van de nationaal genormeerde middelen, voor de Vlaamse Gemeenschap een eigen Vlaams doelgericht, efficiënt gezondheidsbeleid mogelijk zouden maken.

In het regeerakkoord, zowel het nationale als het Vlaamse regeerakkoord, staat duidelijk dat, in afwachting van én tegelijk met de verdere communautarisering, onverwijld nu

reeds de bijzondere wet van 1980 maximaal moet worden uitgevoerd.

De onderhandeling over het nieuw protocolakkoord met de nieuwe nationale Minister van Sociale Zaken biedt u hiertoe een belangrijk aantal mogelijkheden. Wij rekenen op u !

Wat de gezondheidszorg betreft wens ik nog een bemerking naar voren te brengen in verband met een actueel gegeven. Ik sprak reeds over zinnige gezondheidsvoorlichting. Wij kennen het wereldbedriegend fenomeen van het AIDS-virus, dat zich op een bijna niet te overziene wijze verspreidt. Naar aanleiding van een interpellatie van collega Van Durme heb ik reeds een aantal vragen gesteld inzake gezondheidsopvoeding en -voorlichting, inzake de AIDS-preventie. Ik heb er geen antwoord op gekregen, tenzij via de media, waar het bericht ons heeft bereikt dat eerstdaags, in de loop van de maand juni, een folder zou worden uitgegeven. Ik heb destijds gezegd dat ik als huisarts reeds vier folders van de verschillende echelons had ontvangen. Dit is dan de vijfde folder die mij zal worden toegezonden. Wanneer men die folders aan een aantal patiënten ter lezing aanbiedt en men vaststelt dat dezelfde informatie binnen de vijf verschillende echelons, op zoveel verschillende wijze worden geformuleerd, kan dit alleen leiden tot nog meer paniek en onwetendheid. Dit is met andere woorden **contraproductief**.

Ook dit element is communautair geladen. Inderdaad, de wet van 8 augustus 1980 bepaalt dat de preventie een Gemeenschapsbevoegdheid is. Een bevoegdheid zonder middelen kan ternauwernood een bevoegdheid worden genoemd. De 10 miljoen die nationaal ter beschikking worden gesteld voor een dergelijk onstellend probleem - misschien ben ik vanuit de medische wereld een beetje „overreagerend”, maar ik kan u verzekeren dat dit hét medische probleem van de eerstvolgende eeuw wordt - zijn ronduit belachelijk. Een AIDS-patiënt kost aan de Gemeenschap 2 miljoen per jaar.

Echte preventie betekent een gecoördineerde actie tot wijziging van het

risico-gedrag, die stoelt op informatie, niet alleen over wat AIDS is, welk risicogedrag of sexueel gedrag tot AIDS aanleiding geeft, maar ook welk gedrag men hoeft aan te nemen om de verdere verspreiding van de ziekte te voorkomen. Ik heb zopas de folder ter inzage gekregen en moet zeggen dat ik ronduit ontsteld was. Bijna 5 miljoen van de luttele 10 miljoen gaan in de richting van deze folder, die vooral de jeugd aan de vooravond van de grote vakantie, wil uitleggen wat AIDS is. Vanuit mijn ervaring kan ik stellen dat onze jeugd weet wat AIDS is. Zij kent het sexueel gedrag dat tot de AIDS-ziekte aanleiding geeft. Een doelgerichte informatie op een dergelijk belangrijk gezondheidsfenomeen moet onder de bevolking woorden verspreiden op gemeenschapsniveau, want ik heb mijn vragen bij de informatie die hier nationaal is, en informatie waarbij de bevolking niet direct is betrokken heeft geen zin. Het heeft dus ook geen zin dat de nationale Minister van Volksgezondheid een tweetalige brochure over Vlaanderen en Wallonië zou verspreiden. Wat ik van een dergelijke informatie op dit ogenblik verwacht is gezondheidsdeskundig verantwoorde informatie, onafgezien van de ideologische, morele, ethische of religieuze benadering van het fenomeen. Het is voor een land essentieel een zaak van Volksgezondheid en niet van religieuze of ethische overwegingen.

Mijnheer de Minister, ik wens erop aan te dringen dat u bij de onderhandelingen met de nationale Minister over het protocol-akkoord de nodige middelen zou vragen - 10 miljoen is ronduit belachelijk - om een echte gecoördineerde AIDS-campagne te kunnen opzetten. Ik weet niet welke deskundigen bij de voorbereiding van deze brochure betrokken zijn - want dit is alleen mogelijk in een land als het onze - met name de wetenschappelijke dienst van professor Piot is er niet bij betrokken. Ik dring erop aan dat de luttele middelen die ons in deze materie zijn toegezegd niet zouden worden besteed aan dergelijke contraproductieve maatregelen.

Mijnheer de Minister, ik wil ook een paar woorden zeggen over de gehan-

Peeters

dicaptenzorg. Mij bekommert gaat hier in dezelfde richting als bij het gezondheidsbeleid.

Wij noteren uw positieve reactie op de probleemstelling inzake gehandicaptenzorg zoals die door de werkgroep „Het Misnoegd Model” recent is geformuleerd. Deze werkgroep heeft zich hierbij niet beperkt tot de zoveelste inventarisering van het onnoegen rond een aantal knelpunten. De werkgroep heeft vooral gepoogd een aantal oplossingen uit te werken.

Omtrent de diagnose van de knelpunten bestaat er bij de verschillende gehandicaptenverenigingen een grote eensgezindheid, namelijk dat een functionele benadering als uitgangspunt van hulpmiddelen bedeling veeleer is aangewezen dan de medisch-technische die thans nog steeds wordt gehanteerd. De situatie van de gehandicapte, zijn leeftijd, woon- en werksituatie, enzovoort zou globaal moeten worden bekeken. Slechts in deze context wordt duidelijk welke hulp gewenst is onder de vorm van diensten en middelen. Het verlies van drie vingers is voor een typiste een zelfde anatomisch letsel als voor een professionele voetballer maar de implicaties ervan zijn totaal verschillend.

Wil men voor de gehandicapten tot een daadwerkelijk recht op een oplossing komen, dan moet met deze rechtmatigheid rekening worden gehouden. Ondanks een grote eensgezindheid omtrent de diagnose onder de verschillende groeperingen, is het ons in de analyse van de werkgroep „Het Misnoegd Model” opgevallen dat verschillende en soms zelfs diametraal tegenover elkaar staande oplossingen worden voorgesteld. Uit deze schok van ideeën kan echter heel wat licht naar voor komen. Het is in die zin dat u zich trouwens bereid hebt verklaard met de voorstellen van de werkgroep rekening te willen houden. Uit de analyse blijkt ook duidelijk dat veel wordt verwacht van het toekomstige Vlaamse Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, dat het huidige Rijksfonds voor Sociale Reclassering van Minder-Validen en het Fonds

voor Medisch-pedagogische en Sociale Zorg – het zogenoemde Fonds 81 – moet vervangen.

De grote verschillen in visies op oplossingen zijn als volgt samen te vatten : ofwel situeert men de oplossingen geheel buiten het bestaande systeem en stelt men een geheel nieuw mechanisme en reglementering voor, ofwel organiseert men de oplossingen binnen het bestaande systeem op basis van de nomenclatuur.

Mijnheer de Minister, aangezien de communautarisering van het RSRMV nog altijd op zich laat wachten zou ik graag uw visie op een oplossing of eventueel op een zekere aanzet tot oplossing kennen. De hier behandelde begroting heeft immers uitsluitend betrekking op de gehandicaptenzorg die gesubsidieerd wordt vanuit het Fonds voor Medisch-Pedagogische en Sociale Zorg. Voor de uitbouw van een Vlaamse gecoördineerde gehandicaptenzorg kunnen, zolang de taken van het RSRMV nog niet zijn overgedragen aan de Gemeenschappen, geen concrete stappen worden gezet.

Mijnheer de Minister, ik ontvang vandaag nog uw antwoord op enkele van mijn parlementaire vragen. Daaruit blijkt dat uw antwoord inderdaad in dezelfde richting gaat. Wij kennen de diagnose, maar wij wachten nog steeds op de therapie.

De Voorzitter : Mijnheer Peeters, mag ik u vragen uw betoog te willen afronden, aangezien uw spreektijd verstreken is ?

De heer W. Peeters : Ja, Mijnheer de Voorzitter, ik ga afronden.

Ook inzake gehandicaptenzorg is de blokkering op het nationaal niveau evident en, gegeven de grote problemen ondermeer in de revalidatiesector, ronduit ontoelaatbaar.

Er is ook grote onduidelijkheid over de toekomst van de anderzijds zo belangrijke sector van revalidatie. Ik had dienaangaande nog enkele opmerkingen willen formuleren. Mijnheer de Minister, ik vraag uw bijzondere aandacht voor twee erg verschillende sectoren, namelijk deze van de hersengestoorde kinderen waar een

vroegtijdige behandeling van uitermate groot belang is en van de Bechterew-patiënten, voor wie groepstherapie van primordiaal belang is. Ik kan moeilijk aannemen dat u die diversificering niet zou aanvaarden.

Mijnheer de Minister, nog een paar woorden over het gezinsbeleid. Uw toelichting staat bol van de goede voornemens, maar even leeg is de begrotingsdoos waarin deze intenties verpakt werden. Ook al schrijft u in uw begeleidende nota, mijnheer de Minister, dat „in het beleid van de Vlaamse Regering een primordiale rol wordt toegekend aan het gezin”, toch moet dit beleid zich beperken tot” – ik citeer opnieuw – „voorzieningen die ten aanzien van het gezin ondersteunend, aanvullend of indien nodig ook vervangend werken”.

Ik laat die mening aan het oordeel van deze Vergadering. Kortom, het gaat dus om Gezins- en Bejaarden hulp en Kind en Gezin. De uiterst belangrijke sectoren van de sociale zekerheid, financiën, fiscaliteit enzovoort herleiden de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap tot een aantal kruimeltjes.

Wij kunnen daarom ook inzake gezinsbeleid niet anders dan krachtig de eis van de Bond voor Grote en Jonge Gezinnen onderschrijven – en dat mag wel eens voor een Bond die veel belangrijk werk doet voor de Vlaamse gezinnen – namelijk de eis van de „overheveling van de hele sociale en fiscale sector naar de Gemeenschappen toe”. Het is voor de Volksunie trouwens duidelijk dat de staatshervorming zoals die thans in het nationaal Parlement wordt voorbereid, slechts een nieuwe stap is – zij het een belangrijke en onomkeerbare stap – in de richting van een eigen Vlaamse staat waar Vlaams welzijn, waar Vlaamse gezondheidszorg, waar de Vlaamse samenleving een eigen gezicht zal hebben, open naar het Europa van de volkeren, open op de wereld, op de drempel van een nieuwe eeuw. **(Applaus bij de VU)**

De Voorzitter : De heer Van Aperen heeft het woord.

De heer A. Van Aperen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijn-

Van Aperen

heer de Minister, waarde collega's, vooreerst wil ik namens de PVV-fractie de verslaggever, de heer Deneir, gelukwensen met zijn zeer degelijk verslag van de werkzaamheden die plaatsvonden in de Commissie voor Welzijn en Gezondheid.

De twee beleidsmaterie's Welzijn en Gezondheid waren tijdens de vorige zittingsperiode gespreid over de bevoegdheidsdomeinen van twee verschillende Ministers. Bij de bevoegdheid van de begin 1988 geïnstalleerde Vlaamse Regering werden deze twee zachte materies ondergebracht bij één Minister. Hierdoor werd niet alleen de persoonlijke macht van één Minister enorm vergroot, maar daarenboven beschikt de bevoegde Minister daardoor over meer dan 25 ten honderd van alle uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap.

Inderdaad, aan de sector Welzijn en Gezondheid wordt meer dan 23 miljard besteed in 1988. Alle verhoudingen in acht genomen, wordt daardoor in Vlaanderen 10 ten honderd meer besteed aan deze beleidsdomeinen dan bijvoorbeeld in de Franse Gemeenschap. Wat mij verheugt en waarbij ik mij kan aansluiten want het is van enorm groot belang.

Uiteraard vinden wij de beleidsmateries belangrijk genoeg om er voldoende middelen voor uit te trekken, maar concentratie van macht en middelen kan leiden tot gevaarlijke situaties. Daar 'komt dan nog bij dat bewuste sector in Vlaanderen reeds jaren bijna exclusief in handen is van uw partij, mijnheer de Minister.

Om al deze redenen is de PVV-fractie van mening dat dringend een grondig gesprek nodig is met alle politieke partijen over de toekomst van het Vlaams welzijnsbeleid in de breedste zin van het woord. Niet om te komen tot een soort „welzijns-pact”, maar veeleer om op een doordachte wijze en na grondige discussie een Vlaamse visie uit te tekenen hoe wij in de toekomst een Vlaams beleid ter zake gestalte willen geven.

Want laten we niet vergeten, het beleid dient steeds gevoerd in functie

van de burgers, in casu meestal hulpbehoevend van een of andere sociale behoefte van welke aard ook. Dat is wat wij als Vlaams liberalen wel eens missen in het zogenaamde Vlaams welzijnsbeleid.

Teveel aandacht gaat naar allerlei structuren, instellingen en organisaties in plaats van rechtstreeks naar de burger zelf. Inmiddels worden financiële middelen verwerkt in tussenschakels die eigenlijk ten goede zouden moeten komen aan degenen die ze effectief nodig hebben.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Van Aperen, kunt u een paar voorbeelden geven van hetgeen u beweert ? Het is al te gemakkelijk hier kritiek uit te spreken over structuren, instellingen en zuilen. U mag niet uit het oog verliezen dat de visie van de Executieve op het welzijnsbeleid is neergeschreven in een pact, in een politiek akkoord dat uw partij en mijn partij bindt.

De heer A. Van Aperen : Dat is juist, mijnheer de Minister.

De heer A. Denys : De heer Van Aperen pleit ervoor dat er een beleid wordt gevoerd dat meer is gericht op het individu ; een beleid naar de mensen toe.

De heer A. Van Aperen : Inderdaad. Er moet rechtstreeks naar de mensen worden gegaan. Mijnheer de Minister, u mag mij niet verkeerd begrijpen. Ik wil de tussenschakels zoveel mogelijk opgeheven zien.

Minister J. Lenssens : Dat willen wij allemaal.

De heer A. Van Aperen : Dan zijn wij op dezelfde golflengte.

Thans zijn het veeleer de intermediaire organen en instellingen die institutioneel bij de uitbouw van de welzijns- en gezondheidszorg worden betrokken. Dit manifesteert zich in het opzetten van allerhande overleg- en adviesorganen die vaak doorslaggevend zijn bij de besluiten en regelingen die de decreetgever en de Vlaamse Regering dienen te nemen. Op die manier weten de zuilen de nadelige beslissingen te blokkeren en een „zuilen-vriendelijk”-beleid te

promoveren. Het hoeft geen betoog dat de zuilen elkaar bij dit werk weten te vinden : de belangen van de verschillende zuilen zijn immers te veel gelijklopend. Deze trend wordt daarenboven in de hand gewerkt door de vergroting van de welzijnsproducenten. Grootchaligheid en bureaucratische organisatie zijn eigenschappen geworden van de belangengroeperingen en het is logisch dat deze zich vooreerst hebben voorgedaan bij de zuil met het grootste marktaandeel. Ik wil evenwel niet verhelen dat ook de andere zuilen dezelfde weg zullen opgaan. Dit fenomeen brengt mee dat de rationaliteit van uitbreiding en financiële gerichtheid steeds meer de bovenhand haalt. Op zijn beurt heeft dit tot gevolg dat deze organisaties, zoals Landsbonden en Ziekenhuisverenigingen, zich onmisbaar hebben gemaakt in het beheer van de hen aanbelangende sectoren. Daardoor krijgt de macht dikwijls een oligopolisch karakter, maar in sommige sectoren – ik denk hierbij aan de thuisverpleging – kan men zelfs gewagen van een quasi monopoliepositie van één bepaalde dienst.

Mijnheer de Voorzitter, wat mij momenteel in de sector van de gezondheidszorg opvalt is een enorme expansie van de professionele aanpak via grote instellingen, die vooral curatief zijn ingesteld. Als PVV zijn wij van oordeel dat alternatieven moeten worden geformuleerd. Het meer betrekken van burgers bij gezondheidsbeleid ; meer ambulante of extramurale gezondheidszorg ; preventief werken ; de klemtoon leggen op effectief behandelen in plaats van op infrastructuur waar mensen worden „bewaard”. Middelen voor deze alternatieve kijk op gezondheidszorg liggen op het vlak van de burgerparticipatie, de zelfhulproepen, initiatieven van de eerstelijns en gezondheids-promotie. Wij denken dat meer en meer moet worden gedaan in de richting van het met allerlei middelen propageren van een gezonde levensstijl enerzijds en anderzijds het betrekken van ook andere maatschappelijke sectoren in de discussie over „welzijn en gezondheid”. In dit perspectief vinden wij dat gezondheids-

Van Aperen

zorg ruimer moet worden begrepen dan enkel medische zorg.

In dit regeerakkoord is ook vermeld dat „zowel de particuliere initiatiefnemers als de patiënten en cliënten zullen worden betrokken bij de beleidsvoorbereiding en -uitvoering”. Graag had ik van de Minister vernomen hoe hij deze intentie concreet wenst in te vullen ? Zal dit gaan via patiëntenraden of gezondheidsraden of ziet de Minister andere mogelijkheden ?

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in het regeerakkoord van 30 januari 1988 is ook sprake van de doorlichting van Kind en Gezin, het nog over te hevelen Rijksfonds voor Sociale Reclassement van Mindervaliden en van het medisch schooltoezicht.

Graag hadden wij van de Minister vernomen wat de stand van zaken is met betrekking tot de verschillende audits ? Kan hij een timing meedelen wanneer hij voorziet dat alle doorlichtingen zullen gebeuren ?

Mijnheer de Voorzitter, een volgend puntje dat wij vanuit de PVV wat nader willen belichten is het bejaardenbeleid. De idee dat thuisverzorging meer aandacht, waardering en ondersteuning moet krijgen wint veld. De mensen om wie het hier meestal gaat vormen in Vlaanderen een zeer talrijke groep. Slechts ongeveer 5 ten honderd van de bejaarden verblijven in rusthuizen. Het gaat hier vooral over hoogbejaarden of mensen die om gezondheidsredenen niet meer zelfstandig kunnen wonen. De overige 95 ten honderd woont thuis : met zijn tweeën of alleen, bij één van hun kinderen, bij een ander familielid, of bij iemand met wie ze niet verwant zijn. Deze verschillende cijfers blijken uit een studie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie dat werd gemaakt begin 1988. Een positief geluid was dat de meeste ouderen zich goed uit de slag trekken. Ze doen hun dagelijkse bezigheden zonder al te veel moeite en 85 ten honderd zei zich probleemloos te kunnen verplaatsen, zowel binnen- als buitenshuis. Uiteraard neemt die

bewegingsvrijheid echter sterk af met de leeftijd. Daarom ook zou ik hier vanuit de PVV-fractie een pleidooi willen houden om niet te vlug en niet te vaak te besluiten bejaarden in rust- en bejaardentehuizen te laten opnemen. Bejaarden zijn meestal veel zelfstandiger en minder eenzaam dan men denkt. Uit de studie van het CBGS bleek trouwens ook dat de ondervraagden vrij positief tegen hun bestaan aankijken.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zou hier ook van de gelegenheid gebruik willen maken om inzake de op stapel staande staatsvorming te pleiten de sector van de gehandicaptenzorg grondig te herstructureren. In die zin dat alle materies, ik denk hierbij aan erkenningen, uitbetaling van tegevoetkomsten, en het revalidatiebeleid, ondergebracht worden in één Vlaams Ministerie.

Het is trouwens een oud zeer dat al die verschillende domeinen en aspecten van het gehandicaptenbeleid te veel versnipperd zijn over verschillende Ministeries, diensten en instellingen. Dit leidt tot situaties waarbij de gehandicapten niet meer weten tot welke dienst ze zich moeten richten voor bepaalde aanvragen en tegevoetkomsten. Daarenboven is het zo dat de versnippering de inspraak of de inspraakmogelijkheden van de gehandicapten bemoeilijkt.

Mijnheer de Voorzitter, een volgend puntje dat ik wens te behandelen heeft betrekking op de pleeggezinnen. U zal het met mij eens zijn dat de stap zetten tot het worden van een pleeggezin een zeer belangrijk en ernstig engagement is. Vanuit de pleeggezinnen hoort men echter dikwijls klachten over de rechtszekerheid die die gezinnen genieten. Vooral wat betreft de gezinsplaatsingen wordt het voorbereidend werk van de diverse diensten niet altijd ten volle gehonoreerd. Daarom pleit de PVV-fractie er voor dat de ondersteuning en omkadering van de begeleiders degelijk zou worden uitgebouwd en dat de nazorg en begeleiding - zelfstandig wonen - wonen vanuit gezinsplaatsingsdiensten zou mogelijk gemaakt worden. Voor de zoge-

naamde particuliere gezinsplaatsingen, waarbij de ouders zonder tussenkomst van de jeugdbeschermingscomités de opdracht tot plaatsing geven, moet dringend een aangepaste subsidieregeling worden uitgewerkt. Daarenboven zou ik graag van de Minister vernemen of het de bedoeling is om vanuit de Vlaamse overheid een degelijk statuut voor de pleeggezinnen uit te werken ?

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, waarde collega's, aansluitend op het meer algemene van het voorgaande wens ik even te blijven stilstaan bij twee specifieke punten van de sectie 57 Bejaardenzorg.

Ten eerste, het personenalarm. Tijdens de bespreking in de Commissie Welzijn en Gezondheid van 30 maart 1988 was er in alle fracties een grote belangstelling voor het personenalarm. Ook wij brachten dit punt van de begroting 1988 onder de aandacht en stelden dat het bedrag van 3 miljoen voorzien voor de OCMW's in 1987 ontoereikend was en onmiddellijk was uitgeput.

Inderdaad, beste collega's, de toenmalige minister mevrouw Steyaert bevoegd voor deze materie schreef een brief, met datum 26 november 1987, aan de OCMW-voorzitters over subsidies in verband met de aanschaf van een noodoproepsysteem voor bejaarden. Zeer snel en zelfs vóór 18 december 1987 moesten de aanvragen aangetekend binnen zijn.

En wat stellen vele OCMW's dan vast. In een brief einde februari 1988 wordt hen meegedeeld dat men niet in aanmerking komt omdat het krediet is uitgeput maar men wellicht later in 1988 een nieuwe aanvraag kan doen maar men hierover weerom zal schrijven.

Bij de behandeling in de Commissie stelden wij vragen en in de bijlage van het verslag zien wij dat er 10 uitverkoren OCMW's werden weerhouden en dat zij samen 2,5 miljoen worden toebedeeld. Dat er ook nog 0,5 miljoen is voorbehouden aan de Nederlandse Commissie voor Cultuur van de Brusselse Agglomeratie is mij een raadsel waarvoor enige verduidelijking wel gewenst is.

Van Aperen

Wij stelden ook de vraag hoeveel subsidieaanvragen er gedaan werden en er toegekomen waren in december 1988. Hierop hebben wij geen antwoord gekregen ondanks het feit dat dit ook belangrijk was. In de bijlage was hiervan evenmin iets terug te vinden.

Ook hebben wij moeten vaststellen dat er geen enkele vraag uit mijn arrondissement is ingewilligd of weerhouden. Vermoedelijk omdat het arrondissement Turnhout zeer uitgestrekt is en heel ver van Brussel is gelegen en men er geen of weinig aandacht voor heeft. Of... wat hebben wij misdaan? Deze toestand neem ik niet – dat klaag ik aan – als onaanvaardbaar en niet correct. Evenals in de Commissie willen wij benadrukken dat de gedane aanvragen in december 1987 zouden geldig en behouden blijven voor de begroting 1988. Er zijn er waarschijnlijk meer dan voldoende. Bovendien zal het uw administratie en deze van de OCMW's heel wat werk besparen.

En opnieuw wens ik te vernemen : de namen van de OCMW's die in 1987 een aanvraag deden met het juiste aantal en het gevraagde bedrag. Eveneens wens wij hier naar voor te brengen dat de hele problematiek van dit noodoproepsysteem voor bejaarden exclusief zou moeten toevertrouwd worden aan de OCMW's en aan deze alleen en niet te versnipperen naar de mutualiteiten toe zoals wij ook hier hebben kunnen vaststellen. Want ook voor de mutualiteiten was er 5 miljoen voorzien of het dubbele van hetgeen er ter beschikking is gesteld van de OCMW's. Bovendien zou men zulk systeem moeten -propageren en de bevolking erop attent maken dat dit bestaat en er haar op wijzen dat dit één van de mooiste en nuttigste cadeaus is die men aan zijn alleenwonende vader of moeder kan geven.

Daarbij is het een enorme geruststelling en hulp voor de alleenstaande ouder en ook voor hun kinderen te weten dat er steeds iemand bereikbaar is in noodsituaties.

Ik wil ook enkele woorden zeggen over de sectie 57 : bejaardenzorg.

Evenals in de Commissie voor Welzijn en Gezondheid hebben wij gesproken over de wachtlijsten voor de bejaardentehuizen. Er is een lange wachttijd maar men mag niet overdrijven. Toch kan ik u, als voorzitter van een OCMW met een rusthuis van 120 bedden, melden dat er een acuut tekort is. En dit zal niet afnemen gezien de vergrijzing van de bevolking en de hogere leeftijd die men doorgaans bereikt. Uit een recente studie, gedaan in mijn arrondissement, blijkt bovendien dat er in het arrondissement Turnhout al dagelijks ongeveer 300 bejaarde mensen bij wijze van spreken in het verkeerde bed liggen. Ik wil mij nader verklaren. De aangehaalde studie heeft uitgemaakt dat dagelijks 300 personen in het arrondissement Turnhout in een ziekenhuis verblijven die in feite in een rusthuis dienen te zijn... Dus dagelijks betalen wij alles samen 300 x 3000 frank ligdagprijs, dat is 900.000 frank teveel alleen al in het arrondissement Turnhout. Voor alle Vlaamse arrondissementen samen betalen wij 17 miljoen per dag teveel. Ik ben van mening dat er dringend werk moet van gemaakt worden om de aanvragen tot erkenning aan rusthuizen iets vlotter, sneller en soepeler te laten verlopen. Men zou elk rusthuis moeten verplichten om een afzonderlijke afdeling voor demente bejaarden op te richten.

Met een afzonderlijke afdeling willen wij duidelijk stellen, een afdeling waar iedere demente bejaarde zijn eigen kamer heeft om nog eens alleen te kunnen zijn met zijn familie en er de nacht door te brengen, maar waar deze gedurende de dag in gemeenschap verblijft onder voortdurend toezicht en waar een ergotherapeute voor de nodige gezamenlijke ontspanning en bezigheid kan zorgen. Want spijtig genoeg zijn er in elk rusthuis 20 à 30 procent demente bejaarden en bij gebrek aan de juiste voorzieningen zitten deze wezenloos dat in dag uit alleen op hun kamer, soms zelfs met de deur op slot uit veiligheidsoverwegingen en bij gebrek aan de nodige juiste zorgen. Maar laat ons zeker niet beginnen aan het oprichten van mastodonten, zoals er al bestaan, waar 200 demente bejaarden bijeen worden gebracht.

De heer A. Denys : Zeer juist.

De heer A. Van Aperen : Laat zulke ideeën en plannen in de kast en liefst in de ijskast zitten. Als voorzitter van een OCMW met een rusthuis van 120 bedden, waarvan 20 voor dementen bejaarden, willen wij erop aandringen dat er in elk rusthuis een verplichte afdeling voor dementen wordt uitgebouwd. Deze bedden komen dan zeker in aanmerking als RVT-bed.

Alle geïnteresseerden nodig ik uit om zich verder over deze materie te beraden en zulke afdelingen te bezoeken. Het zal leerrijk zijn en u aanzetten om nodige en nuttige voorzieningen te treffen, dit in het belang van mensen die het zelf niet meer kunnen doen. Het zijn zij echter die dit verdienen want zij hebben er voor gezorgd dat wij nu ons leven kunnen leiden. Zij verdienen onze waardering en onze beste zorgen. Ik vind dat wij de beste maatregelen moeten treffen voor de bejaarden en hun dankbaar moeten zijn. Want door hun inzet en toedoen kunnen wij de wereld beleven zoals ze nu is. Ik hoop dat het u tot nadenken stemt en dat u ook in deze zin zal handelen.

Tenslotte, mijnheer de Voorzitter, wil de PVV het beleid voor welzijn en gezondheid, voor de minderbedeelden en voor de bejaarden steeds steunen en de begroting goedkeuren. Wij hopen echter dat het erop gericht zal zijn om het leven van de betrokken personen draaglijker en aangenaamer te maken. **(Applaus op verschillende banken)**

De Voorzitter : Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, vooreerst wens ik de heer Deneir te bedanken voor zijn verslag. Ik aanvaard de verontschuldigheden die hij mij heeft aangeboden voor het feit dat de interessante antwoorden op de vragen die ik aan de Minister heb gesteld niet in het verslag zijn opgenomen. al de collega's die geïnteresseerd zijn in de antwoorden op die vragen kunnen die bij mij bekomen.

Vogels

Gisteren tijdens de algemene bespreking heb ik gesteld dat de Vlaamse begroting een conservatieve begroting is, die haar conservatief karakter verbergt achter een aantal frisogende campagnes. Hiermee bedoel ik dat het eigen Vlaams beleid dat op de verschillende domeinen werd gevoerd tot op heden niet veel meer was dan wat er reeds bestond vóór de Vlaamse Executieve er was. Mijnheer de Minister, uw begroting voor Welzijn is misschien wel het voorbeeld van een conservatieve begroting.

Minister J. Lenssens : Mevrouw Vogels, u doet mevrouw Steyaert onrecht aan. Ik kan heel comfortabel spreken aangezien de begroting door haar werd opgesteld. Ik constateer welke differentiatie onder impuls van mevrouw Steyaert in deze uitermate belangrijke humane sector tot stand is gekomen. U komt hier nu vertellen dat dit getuigt van een conservatisme en dat er gedurende acht jaar niet is gewijzigd.

Mevrouw M. Vogels : Het laatste gedeelte van uw zin heb ik niet gezegd.

Minister J. Lenssens : Ik ben ontgoocheld in het peil en het niveau van dat soort betogen.

Mevrouw M. Vogels : Ik wens nader toe te lichten wat ik bedoel. Ik zeg helemaal niet dat mevrouw Steyaert niet een aantal zaken heeft geprobeert, integendeel.

Minister J. Lenssens : Er zijn grenzen aan het gepolitiseer in die sector.

Mevrouw M. Vogels : Dat vind ik ook, daarover zijn wij het eens. Mevrouw Steyaert had als terecht objectief het ombouwen van een aantal vormen van residentiële opvang naar ambulante opvang. Ik heb haar daar in steeds gesteund. Bovendien speelde zij daarmee in op een bestaande evolutie binnen het werkveld, waar spontaan een aantal projecten zijn ontstaan, beantwoordend aan de noden, van deze tijd en die op andere opvangvormen allusie maakten. Ik kan alleen vaststellen dat ondanks al deze mooie en terechte objectieven, de meeste van die projecten zich tot

nu toe moesten behelpen met personeel dat werd gefinancierd, zeer vaak via tijdelijke statuten, alsook met een deel subsidies van de Minister van Gezin en Welzijn.

De geroemde circulaire 44 in de jeugdbescherming handelde over de reconversie van de residentiële opvang naar de ambulante opvang. Van dit groots project is er gedurende al die jaren in de praktijk niet veel terecht gekomen. Het interesseert mij sterk hierover een evaluatie te vernemen. Wat heeft de circulaire 44 uiteindelijk opgebracht ? Wat is er omgebouwd van residentieel naar ambulante ? Als ik vandaag spreek over een conservatieve begroting, dan bedoel ik daarmee dat nog altijd die traditionele werkvormen het leeuwendeel van uw begroting en vroeger die van mevrouw Steyaert opsoupeerden. Die reconversie onder andere binnen de jeugdbescherming heeft inderdaad niet opgebracht wat ze moest opbrengen.

Daarnaast zien wij dat via de nationale regering en de nationaal gevoerde politiek die tijdelijke statuten, waarin veel werknemers in die projecten waren tewerkgesteld, werden afgebouwd ; met andere woorden, veel van die projecten komen zonder personeel te zitten. Al die nieuwe opvangvormen hebben nog steeds geen reglementering gekregen. Zij werken nog steeds op basis van een jaarlijks weerkerende subsidie. Er is dus nog steeds geen rechtszekerheid, ondanks alle morele steun die zowel door mevrouw Steyaert als door u worden gegeven, wat in feite niet resulteert in een concrete erkenning van die opvangvormen. Een voorbeeld hiervan hebben wij vandaag in de krant kunnen lezen met het Centrum voor Opvang van Korte Duur, het COK te Antwerpen, een centrum dat sinds tien jaar bestaat en in het Antwerpse voortreffelijk werk levert. Daarover is iedereen het eens. Dit centrum werkt vooral preventief. Dank zij dit centrum komen een aantal jongeren niet in de gevangenis, noch in de jeugdbescherming terecht. Bovendien is het een specifieke instelling die in bepaalde crisissituaties veel belang hecht aan de contacten tussen jongeren en ouders. Zij heb-

ben zich daarin gespecialiseerd. Ook in het verleden, bij monde van Mevrouw Steyaert, werd dit centrum meermaals gefeliciteerd voor het gedane werk. Thans stellen wij vast dat, na tien jaar, deze werking wordt afgebouwd. Enkele maanden terug hebben de betrokkenen een schrijven van uwentwege ontvangen, waarin wordt gezegd dat voortaan twee in plaats van drie werkrachten worden gesubsidieerd. Zij moeten dus op die manier verder werken, wat in feite onmogelijk is, omdat zij 24 uur op 24 uur opvang verzekeren. Bovendien hebben ze onvoldoende werkingsmiddelen. Indien daaraan niets wordt gedaan, gaat dit project dit jaar nog teloor. Nochtans was iedereen het erover eens dat dit beantwoordde aan reële noden in deze sector en dat het zelfs navolging zou moeten vinden.

Indien ik spreek over een conservatief karakter, heb ik het precies daarover. Er bestaan wel een aantal goede intenties, er zijn een aantal projecten en initiatieven mogelijk, maar ze vinden geen weerslag in de reglementering, evenmin in de begroting.

Bij de begrotingsmateries Welzijn en Gezondheid vestigde mevrouw T. Merckx-Van Goey (CVP) de aandacht vooral op het gezinsbeleid en de bijzondere jeugdzorg

Vogels

Sta mij toe, na acht jaar eigen beleid van de Vlaamse Executieve, deze conclusie te trekken. Mijns inziens is het uw taak ter zake een omwenteling teweeg te brengen, zodanig dat naar de toekomst toe, dit op een reglementaire manier kan gebeuren. Het gaat hier om een mentaliteit, waarbij steeds wordt gezegd hoe zinnig een project is maar waarbij de overheid niet bereid is daarvoor de nodige middelen te voorzien. Deze mentaliteit geldt eveneens voor de werkers in die sector, met name de opvoeders. U weet dat zij reeds weken actie voeren. U hebt ze reeds op bezoek gehad; wij hadden deze namiddag de eer ze hier op bezoek te hebben.

Mijns inziens zijn hun eisen terecht. Inderdaad, hun werkomstandigheden zijn zeer zwaar: onregelmatige uren, weekeind prestaties, vooral zeer zware psychologische druk, noodgedwongen overuren, gezien het tekort aan personeel in vele instellingen. Indien men met mensen werkt, kan men op bepaald ogenblik moeilijk zeggen dat men deze in de steek laat.

Werknemers in de privé-sector, die in dezelfde omstandigheden moeten werken, verdienen minstens het dubbele. Op dit ogenblik is de gemiddelde kost van de opvoeder in Vlaanderen 678.000 frank, wat neerkomt op een maandelijks nettobedrag van ongeveer 35.000.

De eis van die opvoeders om een loonsverhoging van 3,5 procent te bekomen, is dan ook alles behalve overdreven, zeker als men hem vergelijkt met de eis van de nationale ambtenaren, die 5 à 10 procent loonsverhoging vragen en die, voor dezelfde categorie, nu reeds meer verdienen dan de werknemers in de Vlaamse opvoedingsinstellingen.

Een snelle berekening op basis van 9000 full-time effectieven, werkzaam in het Fonds 81 en 3000 full-time effectieven binnen de jeugdbescherming, zegt dat een verhoging van 3,5 procent plus minus 300 miljoen zou kosten. 300 miljoen is geen overdreven bedrag.

Minister J. Lenssens : Wat doet u met de ander sectoren, zoals de gezins- en bejaardenhulp, waar ook 10.000 mensen werken, alsook in de ambulante sector, waar honderden mensen werken? Ook zij kunnen aanspraak maken op statuutverbetering. Indien u de berekening maakt moet u ze volledig maken.

Mevrouw M. Vogels : Het gaat hier om de concrete eisen van de opvoeders in de opvoedingsinstellingen. Ik ben het ermee eens dat men enerzijds deze problematiek niet kan isoleren, maar anderzijds kan men zich ook niet verschuilen achter het argument dat wij een niet-elastische begroting hebben. Op een bepaald moment zijn eisen terecht en dan moet men dat ook toegeven; dan speelt inderdaad de politieke prioriteit die men legt.

Minister J. Lenssens : Mevrouw, de niet-elastische begroting van de Vlaamse Gemeenschap is een feit in de huidige stand van de staatshervorming, of wij dat nu graag horen of niet.

Mevrouw M. Vogels : Ik heb dit gisteren beaamd en ik heb eraan toegevoegd dat dit alleen maar erger zou worden met het huidige financieringssysteem voor Gewesten en Gemeenschappen. In de toekomst zal het wel gemakkelijker worden voor de nationale overheid om te besparen.

Minister J. Lenssens : Als men in de plaats van 92 miljard middelen er 360 miljard heeft kan worden gesteld dat er een groot verschil is, wat in lengte van jaren mogelijkheden geeft, die er vandaag niet zijn.

Mevrouw M. Vogels : Van de nieuwe bevoegdheden die zullen worden overgeheveld zal u bestaande toestanden overnemen. Neem bijvoorbeeld het onderwijs, waar u een gans pakket werknemers zal hebben, die ook hun eisen zullen stellen. Op een bepaald moment zijn de eisen van de opvoeders terecht. Ik vind dat het dan ook niet meer dan normaal dat men een politieke prioriteit stelt waarin wordt gesteld dat die mensen voor het werk dat zij doen niet langer mogen worden beschouwd als hardwerkende onderbetaalde idealisten.

Dat zijn mensen met een zware opdracht die terecht 3,5 procent loonsverhoging eisen. Ik vind dat dit in het kader van deze begroting ook bespreekbaar moet zijn.

Wat er in uw begroting „welzijn” rest naast de drie grote budgetposten is een amalgaam van kleine posten die meestal niet gereguleerd zijn en die eigenlijk een mooie cadeaupot vormen voor de Minister die het ene jaar die begrotingspost kan creëren en het ander jaar een andere begrotingspost naargelang het hemzelf het beste uitkomt. Een type-voorbeeld hiervan is de begroting voor de integratie van migranten. Een materie die nochtans volledig geregionaliseerd is en, denk ik althans, over de partijgrenzen heen als een absolute prioriteit wordt erkend. Wij moeten iets doen aan de integratie voor de gehandicapten. Ik stel echter vast dat de Vlaamse begroting hiervoor niet meer dan 42 versnipperde miljoenen over heeft. Van enig lange-termijnbeleid is hier geen sprake. Het grootste gedeelte van die pot wordt opgesoupeerd door niet-gereguleerde posten. Een klein deel gaat naar de gereguleerde begeleidingsdiensten terwijl naar mijn mening de structuur van die begeleidingsdiensten over heel Vlaanderen zou moeten zijn die een integratiebeleid mogelijk maken. Ook u, Mijnheer Lenssens, in de begroting van dit jaar, stelt u uw prioriteit anders. U creëert een nieuwe post voor wetenschappelijk onderzoek. Hierin bent u eigenlijk niet echt origineel. De heer Valkeniers doet dat ook.

Minister J. Lenssens : Het verschil is dat de heer Valkeniers totaal onbevoegd is en ik niet.

Mevrouw M. Vogels : Beleidsinhoudelijk bevestigt dit alleen maar mijn vrees dat migranten in dit land meer en meer gereduceerd worden tot interessante studieobjecten. In mijn ogen is daarover weinig te studeren en moeten er dringend maatregelen worden genomen.

In mijn inleiding stelde ik dat deze begroting twee kenmerken had. Ze is conservatief – ik zal dit straks nuanceren – en ze verbergt haar beleid met campagnes.

Minister J. Lenssens : Dewelke ?

Mevrouw M. Vogels : De AIDS-campagne is er één van. Elke Vlaamse Minister die zich respecteert heeft zijn campagne. Minister Dewael met Vlaanderen leeft, de DIRV voor Minister Geens het Topplan van Minister Kelchtermans en de Fietspaden van Minister Beysen. Ik vind dus dat u echt niet kunt achterblijven en dat u dringend ook uw campagne moet voeren. Ik heb dus nu vernomen dat u daarmee een begin hebt gemaakt met uw nieuwe folder rond Aids uit te geven. Ik kan niet nalaten daarover ook een woordje te zeggen.

De heer P. Van Grembergen : Zijn foto staat er niet op.

Mevrouw M. Vogels : Achteraan staat er dat het een uitgave is van de Minister van Gezin en Welzijn. Nog iets anders inzake die campagnes van de Vlaamse Ministers. Minister Geens is daarmee gestart. Zij zijn zowat de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie. Ik vind dat het wel heel schrijnend wordt als het gaat om een campagne over Aids. Ik snap echt niet wat in Godsnaam uw bedoeling kan geweest zijn om overhaast de zoveelste brochure uit te geven los van alle organisaties die met Aids preventie in Vlaanderen bezig zijn, die daarover hun ideeën hebben, die daaromtrent zinnig werk verrichten en 'die u niet eens raadpleegt, zelfs niet de eigen coördinatiecommissie die uzelf hebt opgericht. Zij proberen elk in hun provincie, in de ene lukt dat goed en in de andere niet, zinvol werk te verrichten. Zij werden niet geconsulteerd en voelen zich letterlijk en figuurlijk in hun hemd gezet en terecht.

Ik vraag mij af waarom u die mensen niet gecontacteerd hebt. Was u misschien bang dat ze zouden zeggen dat brochures nog weinig impact en zin hebben en dat er eerder moet worden geïnvesteerd in pedagogische projecten in bij voorbeeld mensen die voldoende onderlegd zijn om in het onderwijs naar jongeren toe voorlichting te geven. Het is hier al verschillende malen gezegd, jongeren kennen Aids. Ik kan dat bevestigen. Ik

heb dat eergisteren nog meegemaakt met mijn bloedeigen dochter die zes jaar is en die van het voetpad een kauwgom had losgepeuterd en erop gekauwd. De oudste dochter kwam dat verklikken wat natuurlijk niet mooi is. Als moeder ben ik echter verplicht mijn dochter erop te wijzen dat dit niet gezond is. Haar eerste vraag was of je er AIDS kon van krijgen. De jeugd van vandaag kent het woord, weet wat het is en hoe je het krijgt.

Minister J. Lenssens : Dat ligt aan het niveau.

Mevrouw M. Vogels : Neen, dat is de realiteit. Jongeren van vandaag kennen AIDS. Wat ontbreekt, is de remedie. Wat is AIDS-preventie ? Daarover durft men in Vlaanderen niet te spreken. Nochtans groeit de overtuiging van de organisaties die zich met AIDS-preventie bezighouden dat de enige manier om aan preventie te doen het bespreekbaar maken is van bepaalde seksuele relaties, waarvoor sommigen steeds de ogen sluiten en waarover ze met de kop in de grond brochures durven uit te geven.

Ook in brochure die u nu voorstelt, vind ik het spoor van die ene betrouwbare partner. Verder gaat men niet. In de Nederlandse brochure daarentegen noemt men een kat een kat.

Minister J. Lenssens : Wij leven in Vlaanderen en niet in Nederland. U mag niet steeds vergelijken met elders.

Mevrouw M. Vogels : Het gaat niet over Vlaanderen of Nederland maar over AIDS-preventie. Spreken over een betrouwbare partner volstaat niet.

Minister J. Lenssens : U zult versteld staan van mijn antwoord.

Mevrouw M. Vogels : Jongeren die spreken over een betrouwbare partner bedoelen de opeenvolging van monogame relaties. Dat is iets totaal anders dan wat u bedoelt met een betrouwbare partner. Een dergelijke campagne haalt dus volgens mij niets uit.

In verband met AIDS moet men klare en duidelijke taal spreken. Wellicht kan men het in een volgende brochure hebben over veilig vrijen met een betrouwbaar condoom in plaats van veilig vrijen met een betrouwbare partner. **(Applaus bij Agalev en op talrijke banken)**

De Voorzitter : De heer Dewinter heeft het woord.

De heer F. Dewinter (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het nadeel van de laatste spreker te zijn is ongetwijfeld dat.. .

De Voorzitter : Er zijn nog andere sprekers ingeschreven, mijnheer Dewinter.

De heer F. Dewinter : Ik bedoel de laatste spreker van een fractie over de globaliteit van het onderwerp.

Minister J. Lenssens : Het voordeel van een grote fractie.. .

De heer F. Dewinter : Ik heb u dus te vroeg victorie laten kraaien.

Het onderdeel welzijn, gezin en gezondheidszorg neemt een belangrijke plaats in in het geheel van de begroting. Meer dan een vierde van het totaal van de middelen wordt – dat staat in het verslag van de Commissie – aangewend in deze sectoren.

Men vindt er trouwens ontzettend veel deelaspecten en onderverdelingen in terug. Het is geen leugen te stellen dat de Minister van Welzijn, Gezin en Gezondheidszorg vele bevoegdheden cumuleert. Indien ik het verslag van de Commissie mag geloven, zijn sommigen van oordeel dat u zelfs teveel bevoegdheden heeft, mijnheer de Minister.

Minister J. Lenssens : Anderen oordelen dat wij te weinig bevoegdheden hebben en dat er te veel Ministers zijn. Nu er een logische herstructurering van de bevoegdheden die op elkaar inspelen is, is men evenmin tevreden.

De heer F. Dewinter : Ik citeer alleen maar ; het zijn niet mijn woorden.

Het feit dat u vele bevoegdheden cumuleert, leidt ertoe dat de materies

Dewinter

onvoldoende zijn afgelijnd. Een klare aflijning van de beleidspakketten zou tot meer duidelijkheid leiden, zowel voor het beleid als voor de begroting.

Mijnheer de Minister, in uw toelichting bij het verslag van de Commissie vind ik, net als in de Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve trouwens, ronkende volzinnen over de primordiale rol die toegekend wordt aan het gezin, over de prioriteit die moet worden gegeven aan het stimuleren van de mogelijkheden voor kansarme bevolkingsgroepen en dit soort zinnen meer.

De realiteit is echter helemaal tegengesteld aan uw overigens lofwaardige intenties. U staat in de Vlaamse Executieve zeker niet alleen met het afleggen van ronkende verklaringen, die soms wel een monopolie lijken te zijn van de excellenties. U staat zeker ook niet alleen wanneer die ronkende verklaringen niet omgezet worden in daden. De berg heeft opnieuw een muis gebaard. Voor een deel weerspiegelt uw begroting inderdaad het gevoerde beleid : tientallen losse initiatieven waarin geen lijn, zeker geen beleid, te vinden is.

Dit betekent niet dat wij à priori ieder initiatief verwerpen dat u aankondigt. Verschillende initiatieven in verband met gezondheidszorg, bejaardenbeleid en gehandicaptenzorg verdienen onze steun en waardering. Andere initiatieven verdienen dit echter niet. Graag zou ik wat dieper ingaan op twee specifieke punten.

Blijkbaar is u ook bezweken onder de druk van de concurrentie van uw collega's. Mevrouw Vogels, die ondertussen met haar fractie de zaal verlaten heeft, heeft dit reeds beklemtoond. Net als verschillende andere Gemeenschapsministers pakt u op uw beurt uit met een eigen campagne. „Lenssens doet het solo”, drukt „De Morgen” vandaag. Na Miet Smet, het AIDS-team, de AIDS-telefoon, het Rode Kruis, het interprovinciaal AIDS-coördinatiecomité en talloze anderen voelt u zich geroepen om het AIDS-virus, althans figuurlijk, te lijf te gaan. Ik vrees nochtans dat de éénmalige uitgave

van 1 miljoen folders, met een kostprijs van 6 miljoen – een dure folder, als u het mij vraagt – ten gronde niet veel zal helpen. Dit hebben anderen reeds duidelijk aangetoond. De bedoeling zou zijn, met de grote vakantie in het vooruitzicht, de jeugd te bereiken. Alles wijst er op dat u „solo slim” gespeeld hebt. De verschillende andere instanties, die reeds actief zijn op het terrein, hebben laten weten zelfs vóór de leden van de Vlaamse Raad op de hoogte waren dat u dit initiatief zou nemen, dat zij het niet eens zijn met de werkwijze noch met de inhoud van de folder. Voor deze campagne geldt blijkbaar het devies, dat wij in de Vlaamse Raad al wel meer hebben gehoord, „Wat wij zelf doen, doen wij beter” want van enige coördinatie noch harmonisatie is geen sprake. Ook dit is traditie.

Minister J. Lenssens : Mijnheer de Voorzitter, ik onderbreek nu even want anders ben ik verplicht te uitgebreid te antwoorden vanavond.

De heer Dewinter zit fout door dit initiatief los te maken van de achtergrond van het globale beleidsperspectief inzake AIDS-preventie dat in de Vlaamse Gemeenschap nu reeds voor het derde jaar wordt gevoerd, ten dele in overleg met wat tevoren de nationale Regering heeft gedaan. Hij mag dit initiatief niet isoleren. Hij geeft blijk van onvoldoende inzicht in wat al gerealiseerd werd en in de plaats van dit initiatief in het gehele kader. Ik zal hierover bijkomende inlichtingen geven in mijn globale antwoord.

De heer F. Dewinter : Ik probeer alleen maar te schetsen, mijnheer de Minister, wat er bij het publiek zoal leeft.

Minister J. Lenssens : U mag zeker niet denken, mijnheer Dewinter, dat het louter en alleen gaat om de publicitaire waarde op dat vlak. Dat zou zeer bedenkelijk zijn.

De heer F. Dewinter : Ik heb inderdaad soms de neiging, mijnheer de Minister, te durven denken dat sommige politici en zeker sommige Ministers zeer graag aan dergelijke ini-

tiatieven meewerken omdat die niet gespeend zijn van enige publiciteit.

Minister J. Lenssens : Sinds begin 1986 is onze campagne specifiek gericht op hetgeen de huisartsen aan voorlichting kunnen doen en dit zonder enige publicitaire bedoeling.

De heer F. Dewinter : Niettemin ben ik van oordeel dat het er steeds meer op begint te lijken dat de AIDS-ziekte een welgekomen aangrijpingspunt is voor ontelbare instanties om langs deze weg opnieuw in de kijker trachten te komen.

De onzorgvuldigheid, de ondeskundigheid waarmee dit alles gebeurt, doet bij vele mensen de wenkbrouwen fronsen. Het spreekt voor zich dat u, net zoals bij de AIDS-hysterie, als Minister van Welzijn, Gezin en Volksgezondheid niet achter kon blijven voor wat de migrantenproblematiek betrof.

Voor het migrantenbeleid wordt welgeteld 41,8 miljoen frank uitgetrokken. Ik heb reeds verschillende leden van deze Raad horen zeggen dat dit een peulschil is. Ik ben het met hun eens in die zin dat het onmogelijk is een homogeen en afgelijnd gastarbeidersbeleid – ik gebruik nog steeds dat woord, want ik vind dat het woord migrantenbeleid louter taalkundig reeds foutief is – te voeren met 418 miljoen frank. Het feit dat middelen die hiervoor ter beschikking gesteld worden zo beperkt zijn, bewijst dat de beleidsverantwoordelijk ken niet bereid zijn ten gronde iets aan die problematiek te doen. Na de wetgevende verkiezingen van 13 december jongstleden werd bij hoog en bij laag beweerd dat het migrantenbeleid een van de belangrijkste prioriteiten van de nieuwe Regering en van de Vlaamse Executieve zou zijn. Tot op heden heb ik daar helaas niet veel van kunnen merken. Er bestaat ter zake nog steeds geen enkel coördinatie. De bevoegdheden ter zake zijn verspreid over meer adviesraden en Hoge Raden allerhande. Het enige waar de politieke klasse tot nu toe toe in staat is geweest, is het afleggen van allerlei grove, grootsprakerige en ja zelfs soms idiote uitspraken ter zake. Ook in de Vlaamse Executieve gaat het er niet beter aan toe. Ook

Dewinter

in de Vlaamse Executieve zijn bevoegdheden verdeeld over vier ministers. Wie weet voelt Minister Dupré, in navolging van zijn nationale collega Jef Valkeniers, zich als Minister van Leefmilieu straks ook niet geroepen iets aan het gastarbeidsprobleem te doen of er iets over te verklaren en er veel woordraderij over op te starten. Dit betekent dat men op dat ogenblik in de Vlaamse Executieve met vijf zal zijn om iets te hebben gezegd over de problematiek van de vreemdelingen. Om over een meerderheid te beschikken is er dan nog slechts één vertegenwoordiger nodig, maar helaas zullen jullie dan nog steeds niets aan deze problematiek hebben gedaan. Alle zwaarwichtige verklaringen omtrent de vreemdelingenproblematiek zoals ik die in uw beleidsnota heb teruggevonden, evenals in uw commentaar over het werk in de Commissie en in de regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve ter zake, zullen niet veel veranderen aan de concrete situatie van de hier verblijvende vreemdelingen. U weet dat wij geen voorstanders zijn van het integratiemodel zoals u dat vooropstelt. Integendeel. Hoe dan ook, wij zouden reeds zeer blij zijn te mogen constateren dat het nog steeds bestaande taboe omtrent de vreemdelingenproblematiek doorbroken zou worden. Tevens zou het ons verheugen mocht u een discussie ter zake op gang brengen, onder meer over de coördinatie- en andere beleidsmogelijkheden die, zeker bij uw departement, mijnheer de Minister, aanwezig zijn inzake de vreemdelingenproblematiek. Zodoende dat er voor het eerst, een aanzet zou kunnen worden gemaakt van het ter zake te voeren beleid. Ik hoop dat u dat in de toekomst werk zal van maken.

De Voorzitter : Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw T. Merckx-Van Goey (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, in het geheel van de Vlaamse begroting neemt het welzijns-, gezins- en gezondheidsbeleid een belangrijke plaats in. Inderdaad, meer dan één vierde van de middelen wordt in deze

sector aangewend. Terecht kiest de Vlaamse gemeenschap aldus voor solidariteit met de gezinnen en de zwaksten.

In mijn uiteenzetting wens ik vooral de aandacht te vestigen op het gezinsbeleid en de bijzondere jeugdzorg. Maar vooraleer hier nader op in te gaan, wil ik enkele algemene bemerkingen met betrekking tot de welzijns- en gezondheidssector kwijt.

In het regeerakkoord wordt de economische betekenis, zowel op het vlak van de investeringen, als van de werkmiddelen en de tewerkstelling erkend. In de sector worden echter veel vragen gesteld over concrete vooruitzichten op verbetering van de arbeids- en loonsvoorwaarden van het veelal overbelaste personeel dat in de sector is tewerkgesteld.

Indien de overheid wil dat de sector zijn dienstverlenende taak aan de bevolking naar behoren kan blijven vervullen, zullen bijkomende middelen ter beschikking moeten worden gesteld. Sinds 1975 is er inderdaad geen ruimte meer geweest om de arbeids- en loonsvoorwaarden van het personeel in die voorzieningen te verbeteren. Zeker, nu, zowel in de industriële en commerciële sectoren als in de openbare diensten, loonsverhogingen worden toegestaan of in het vooruitzicht gesteld, kan en mag men niet langer voorbijgaan aan de eisen van het personeel. Dit is niet alleen belangrijk voor het verder garanderen van goede arbeidsverhoudingen en sociale vrede, maar evenzeer voor een kwaliteitsvolle dienstverlening.

Mijnheer de Minister, het is u waarschijnlijk niet onbekend dat het personeel van de sector omzeggens in alle functies beduidend onderbetaald is. Deze toestand zou nu toch moeten worden verholpen. In de kortst mogelijke tijd zou, via de dagprijs, de koopkracht van het personeel moeten worden verhoogd, de vaste weddesupplementen en toelagen geïndexeerd en dienen toelagen voor bepaalde extra belastende prestaties te worden opgetrokken of desgevallend ingevoerd.

Om dit te realiseren vragen het Verbond van Voorzieningen voor Jeugd-

en gehandicaptenzorg en de Landelijke Bediendencentrale u een driepartijen-conferentie samen te roepen, driepartijen-conferentie waarbij de Vlaamse overheid, erkende representatieve werknemers- en werkgeversorganisaties zouden worden betrokken om over de arbeiders- en loonsvoorwaarden in de instellingen te spreken. Hierbij dienen meer bepaald aan bod te komen de subsidiëerbare personeelsnormen ; de toepassing ervan ; de klassifikatie van het personeel en de corresponderende weddeschalen, die gevoelig moeten verhoogd worden ; de supplementen voor belastende arbeidsvoorwaarden ; de anciënniteitsregels in het algemeen ; de promotie van de permanente scholing van het personeel ; de specifieke carrièrevorming van het opvoedend of begeleidend personeel. Mijnheer de Minister, ik had graag vernomen of u op deze vraag zal ingaan.

Minister J. Lenssens : Het antwoord is neen en ik zal zeggen waarom. De lonen en arbeidsvoorwaarden moeten hun beslag krijgen in geschikte organen, met name het paritair comité voor opvoedingsinstellingen waar de syndicale organisaties en de werkgevers mekaar kunnen ontmoeten. Dat is de enige plaats waar wettelijk een collectieve arbeidsovereenkomst kan worden afgesloten.

Voorts ben ik bereid mee te werken aan de tewerkstellingsconferentie op voorwaarde dat dit gebeurt in het bestaande overlegorgaan. In het Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité – het VESOC – zijn de Vlaamse overheid, de syndicale organisaties en de werkgevers vertegenwoordigd. Ik heb aan de syndicale vertegenwoordigers gesuggereerd om daar hun vraag te introduceren. Ik vind het niet nodig een nieuw overlegorgaan te creëren voor een beperkte sector van een sector. Ik wou onmiddellijk op deze precieze vraag ingaan. Op de meer algemene vragen in verband met het personeel zal ik morgen antwoorden.

Mevrouw T. Merckx-Van Goey : Mijnheer de Minister, u zal ook begrijpen dat uw betrokkenheid als subsidiërende overheid noodzakelijk is

Merckx-Van Goeij

in de dialoog tussen werkgevers, personeel en instellingen. Als u zelf geen perspectief op subsidiëring kan geven dan zal de discussie slecht starten en kan zij moeilijk resultaat opleveren.

De vraag van ouders en van jeugdzorginstanties naar bijkomende noodopvang en begeleidingsmogelijkheden van jongeren of gehandicapten kan op het ogenblik niet worden beantwoord bij gebrek aan financiële middelen ingevolge onder meer een personeelsstop in heel wat sectoren. Recente initiatieven voor bijvoorbeeld volwassen gehandicapten dreigen trouwens te worden afgebouwd, andere wachten op financiering om te kunnen starten en vele aanvragen voor nieuwe erkenningen worden niet meer behandeld. Mijnheer de Minister, voor wanneer ziet u het mogelijk deze personeelsstop op te heffen? Kan u mij een overzicht geven van het wettelijk voorzien kader en van het echt bezette kader? Naast dit levensgroot probleem van omkadering stelt zich het probleem van de arbeidstijd, vooral in de zogenaamde kleine en kleinschalige of sterk gedecentraliseerde instellingen of voorzieningen, vooral dan in de voorzieningen die minderjarigen opvangen en begeleiden. Deze instellingen vormen de meerderheid in bepaalde sectoren. Zo bijvoorbeeld tellen 86 procent van de Vlaamse jeugdbeschermingstehuizen minder dan veertig jongeren, en 74 ten honderd minder dan 20 terwijl de tehuizen met minder dan tien jongeren 17 procent van het geheel vertegenwoordigen. Inzake arbeidstijd is er thans de grootste onzekerheid over wat nu precies onder arbeidstijd onder werkuren moet worden beschouwd. Eén ding is zeker, de reglementering is niet aan de noden van de sector aangepast. Werken in deze sector tegen de bestaande reglementering dreigt onmogelijk te worden. De dagelijkse grens van de arbeidsduur, de wekelijkse grens, de slapende nachtdienst, de week-end dienst, de rust na de nachtarbeid zijn allemaal specifieke punten die dienen onderzocht te worden rekening houdend met de noden.

Mijnheer de Minister, op welke wijze denkt u te zullen bijdragen om te be-

komen dat deze reglementering dringend, daar waar nodig, zou worden gewijzigd of aangevuld opdat de betrokken voorzieningen verder op zinnige maar eindelijk op legale wijze zouden kunnen functioneren.

Als laatste algemene bemerking zou ik het gebrek aan rechtszekerheid in de huidige reglementering willen aanklagen. De sector wordt geconfronteerd met een massa wetten en decreten, uitvoeringsbesluiten, circulaires en daar bovenop ongeschreven interpretaties. Soms zijn latere besluiten volledig tegenstrijdig met vroegere regels.

In het perspectief van rechtszekerheid zou dringend werk moeten worden gemaakt van een coördinatie van de teksten en een uitzuiveren en desnoods opheffen van bepaalde toch al uitgeholde teksten.

Mijnheer de Minister, u zal de gehandicaptensector en de voorzieningen voor jeugdzorg een grote dienst bewijzen als u hierin enige ordening en klaarheid zou willen scheppen. Overweegt u enig initiatief ter zake en zullen de instellingen daarvan kennis kunnen krijgen.

Tot zover enkele algemene bemerkingen. Ik wens nog enkele knelpunten te overlopen in de sector gezins-aangelegenheden en meer in het bijzonder in de jeugdzorg.

Voor de eerste maal is het krediet aan „Kind en Gezin” volledig verdwenen uit de sectie 55 om in een globaal dotatieartikel te worden opgenomen, met name een bedrag van 3 miljard 100.000 duizend frank. Dit is een gevolg van de keuzes die met betrekking tot deze instellingen van openbaar nu in het verleden werden gemaakt. Het is te betreuren dat de begroting „Kind en Gezin” geen toelichting heeft gekregen en geen prioriteiten stelde. Dit kan toch niet de bedoeling zijn geweest want, zoals trouwens in de hele sector Welzijn en Gezondheid, ook hier zullen in de nabije toekomst politieke keuzes moeten worden gemaakt. Inderdaad, als enerzijds het niveau van de kredieten hetzelfde blijft, terwijl het anderzijds voorspelbaar is dat de vraag naar opvang en begeleiding zal blij-

ven groeien, kan de vraag worden gesteld hoe op termijn, met gelijke middelen, de dienstverlening voor opvoeding zal worden gewaarborgd. Deze keuzes zullen bovendien hun gevolgen hebben in de mentaliteit, het gedrag en de levenswijze van de bevolking.

Mijnheer de Minister, hoe denkt u dit probleem te kunnen opvangen? Zal hierover in de Commissie Welzijn en Gezondheid een gedachtenwisseling worden gehouden? Hierbij zal zeker de nogal ongelijke verdeling van de middelen zoals nu ingeschreven in de begroting, ter sprake dienen te komen. Verhoudingsgewijs zijn er veel middelen beschikbaar voor het kinderopvangcentrum te Kraainem in vergelijking met de middelen voorzien voor de kinderopvangcentra van de vrije sector. Bovendien vrees ik dat een tegenstelling zal groeien tussen de kinderdagopvang en de crisisopvang. De kinderdag- en nachtverblijven en de huizen voor moeders die voor tijdelijke de-pannage en crisisopvang moeten zorgen, zullen aanspraak maken op interne verschuivingen te hunnen gunste. De vraag dient gesteld of dit uitsluitend binnen de eigen verantwoordelijkheid van „Kind en Gezin” dient te worden besproken en beslist.

Mijnheer de Minister, kan u uw intenties hieromtrent mededelen?

Wat de bijzondere jeugdzorg betreft, bevinden wij ons thans als wetgevers in een weinig comfortabele positie. Er is immers het bevoegdheidsconflict met de nationale Regering over het decreet inzake bijzondere jeugdzorg, goedgekeurd in deze Vlaamse Raad op 27 juni 1985, bijna drie jaar geleden. Dit decreet wilde terecht enige impact realiseren op het plaatsingsbeleid van de jeugdrechters, maatregelen die financieel ten laste vallen van uw begroting. Het bevoegdheidsconflict blokkeert niet alleen de uitvoering van het decreet, maar eveneens het vernieuwd denken, en had tot gevolg het voor zich uitschuiven van de jeugdbijstandsproblematiek.

Mijnheer de Minister, uw voorganger nam het initiatief om samen met de verschillende partners overleg te ple-

Merckx-Van Goey

gen over de eigen plaats en toekomst van de voorzieningen van jeugdzorg. Het was aldus een kans om de verschillende betrokkenen aan het woord te laten. Zal dit initiatief worden hernomen en hoe zal de overleggroep worden samengesteld? In afwachting van de uitspraak van het Arbitragehof, aangekondigd nog voor deze maand, blijft er onzekerheid over de bevoegdheidsafbakening inzake jeugdzorg. De uitvoering van het decreet zal dus van deze uitspraak afhangen. Mijnheer de Minister, in de Commissie was u ermee akkoord om prioriteit te verlenen aan het opvolgen van de uitspraak van het Arbitragehof. Duidelijke opties zullen moeten worden genomen. Vermits de keuze van de vorm van hulpverlening moet gemaakt worden vanuit de situatie en de hulpvraag van de jongeren, moet de ambulante en de residentiële hulpverlening niet meer tegenover elkaar maar naast elkaar worden geplaatst als evenwaardige en mekaar aanvullende vormen van hulpverlening.

Zonder op het aangekondigde debat te willen vooruit lopen zou ik nu in vogelvlucht enkele knelpunten inzake jeugdzorg willen overlopen.

Ten eerste, de crisisopvang van minderjarigen. Dit stelt in de praktijk grote problemen. Er zijn als het ware geen voorzieningen. De centra voor eerste onthaal, zoals gepland in de wet van 1965, zijn nooit uitgewerkt.

Ten tweede, het jeugdbeschermingspubliek met lange instellingscarrière blijft op een dood spoor zitten. Initiatieven om ze minder kwetsbaar te maken zijn mijns inziens dringend nodig. Wij zouden hieraan toch moeten voortwerken.

Ten derde, de begeleiding van de verlenging van de leerplicht laat te wensen over. Hoe zal men aan jongeren een zinvol aanbod bieden? Thans blijkt een en ander zeer geïmproviseerd. Heel wat jongeren zijn schoolmoe; specifieke programma's zijn nodig.

Ten vierde, ook de financiële positie van jongeren verdient meer onze

aandacht. Begeleid zelfstandig wonen bijvoorbeeld is enkel mogelijk voor degenen die over een inkomen beschikken. Er bestaat dus een groep die normaal in aanmerking zou moeten komen maar waarvoor het niet het geval is. Na het arrest van het Arbitragehof zou hieraan een debat moeten worden gewijd.

Ten vijfde, hoe zullen wij de algemene preventie, toch het trefwoord van dit decreet, stimuleren om dan toch de jeugdrechtsbank-interventie te vermijden.

Ten zesde, eventuele verlaging van de meerderjarigheid zal hoe dan ook grote problemen stellen, vooral voor de sociale jeugdbescherming. Quid met hen die in een gerechtelijk circuit waren en plots zullen geconfronteerd worden met het einde van een maatregel. Ik meen dat het belangrijk is ook hieraan aandacht te besteden.

Ten zevende, recente initiatieven in de jeugdbescherming, zoals bijvoorbeeld de pluri-disciplinaire centra tegen kindermishandeling, dagcentra, het begeleid zelfstandig wonen, ontbreken decretale grondslag. Inderdaad, alleen besluiten van de Executieve regelen deze aangelegenheid. Moeten wij dit ook niet decretaal aanvullen?

Ten achtste, het migrantenprobleem. Wanneer men dit vanuit de jeugdzorg bekijkt, stellen zich heel wat communicatieproblemen, niet alleen tussen de migranten maar ook de ouders van deze jongeren. In hoeverre is het mogelijk om ook deze leemten vanuit de jeugdzorg aan te vullen? Ik verwijs hier naar een experiment te Antwerpen. Zouden wij hieromtrent ook niet een debat kunnen voeren.

Ten negende – ik hoop dat dit punt zeker een definitieve regeling zal krijgen wanneer het arrest van het Arbitragehof er is – de diensten van de jeugdbescherming van de nationale overheid en de diensten van de Vlaamse Gemeenschap geven wel eens tegenstrijdige instructies. U begrijpt dat de concrete instellingen soms met een onmogelijke situatie worden geconfronteerd.

Ik wilde nog graag iets zeggen over een eventuele verlaging van de meer-

derjarigheidsleeftijd. De maatschappelijke evolutie vergroot de kwetsbaarheid van bepaalde jongeren, onder meer omdat zij opgroeien in problematische opvoedingssituaties. De normale inschakeling in de maatschappij wordt voor hen zonder georganiseerde ondersteuning onmogelijk; zonder hulp hebben zij een verhoogde kans om definitief aan de rand van de maatschappij te staan. Aldus wordt een nieuwe vicieuze cirkel van kansarmen gecreëerd die zich zal bestendigen in de volgende generaties. Wij moeten dus niet alleen zoeken naar een oplossing vanwege hun eigen opvoedingssituatie, maar bovendien moeten wij er van uitgaan dat de adolescentie zeer bepalend is voor de inschakeling in het maatschappelijk leven. Wanneer kwetsbare jongeren zonder beschermde structuur een negatieve rol experimenteren en niet op tijd worden opgevangen, bestaat het gevaar dat ze een definitieve stempel krijgen en verder worden geduwd in de negatieve rol.

Bovendien zijn er op het ogenblik jeugdbeschermingsinstellingen en diensten die een infrastructuur hebben uitgebouwd om deze problematiek op te vangen. Enkel door de verlaging van de meerderjarigheid wordt deze infrastructuur niet meer subsidiëerbaar, daar ze beperkt wordt tot jeugdbeschermingsjongeren. Daar de infrastructuur essentieel uitgebouwd is als hulpverlening en in de toekomst als jeugdbijstand, is de actieve medewerking van de hulpvrager essentieel.

In de Commissie verklaarde u dat een bezinning moet plaatshebben met betrekking tot de gevolgen van een eventuele opvang van jonge volwassenen. Ik wil ter zake een voorstel tot oplossing doen, want ik zou graag uw visie daaromtrent kennen. Zou het niet mogelijk zijn een erkenning te voorzien voor die jeugdbeschermingsinstellingen en diensten die zich specifiek bezig houden met adolescenten, zodat zij in opdracht van comités voor bijzondere jeugdbijstand of OCMW's, de nodige service kunnen blijven geven aan de risicogroep van de maatschappelijk kwetsbare adolescenten.

Merckx-Van Goey

Tot slot heb ik nog één enkele vraag in verband met de thuisverzorging. Enkele collega's schetsten reeds de problemen waarmee het gezondheidsbeleid te kampen heeft. Studie en onderzoek van alternatieve vormen van hulpverlening dienen vandaag aangevat te worden. Is het niet mogelijk om in de volgende begroting subsidies te voorzien voor experimentele en onderzoeksprogramma's, zoals in sectie 59 met betrekking tot de jeugdzorg wel is vermeld, en die dan toe te vertrouwen aan erkende instellingen die aan thuisverzorging doen? Ik had graag hierover uw mening vernomen.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat uw beleid, zoals dat van uw voorganger, zal worden gekenmerkt door een sterke wil tot vernieuwing en modernisering van alle opvangmogelijkheden en meer bepaald deze in het kader van de jeugdzorg in de totaliteit van de welzijnssector. **(Applaus)**

De Voorzitter : Mag ik nogmaals aandringen de spreektijd te beperken. Er zijn nog vier sprekers ingeschreven en de spreektijd die aan de fracties was toegekend is vrijwel verstreken.

Mevrouw Duroi heeft het woord.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het pakket bevoegdheden dat aan de Minister van Welzijn, Gezin en Volksgezondheid werd toegekend, maakt geschiedenis om twee redenen.

Het is de eerste keer sedert de inwerkingtreding van de wet van 8 augustus 1980 dat de bevoegdheid inzake het welzijn van de burger en inzake gezinsaanlegenheden onttrokken wordt aan een vrouwelijk lid van de executieve. Hoewel ik, zoals alle socialistische, door een absoluut gevoel voor rechtvaardigheid, wordt gedomineerd en derhalve ook de gelijkheid van man en vrouw verdedig, moet ik toch toegeven dat de vrouwen meer dan de mannen worden beïnvloed door de schrijnende toestanden in onze maatschappij. Dat de vrouwen meer aandacht hebben voor de

problemen van het dagelijks leven zal door niemand worden ontkend.

Minister J. Lenssens : Vrouwen hebben wel een andere kijk op de problemen, maar ik zou niet durven beweren dat zij er meer aandacht voor hebben.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Toch is dat zo, mijnheer de Minister.

Zijn het nu juist niet de feiten van elke dag in alle lagen van de bevolking, die het gevoel van welzijn determineren? Daarom is het zo belangrijk dat het welzijnsbeleid tot februari van dit jaar werd toevertrouwd aan een vrouwelijk lid van de Executieve. Het is wellicht nog te wijten aan de bekommerning van mevrouw Steyaert dat de kredieten in sector 56, maatschappelijk welzijn, zijn gestegen van 603,9 miljoen in 1987 tot 621,4 miljoen in 1988. Het dynamisch beleid dat de jongste jaren werd gevoerd voor de zwakste groepen in de maatschappij – ik denk aan de kredieten voor initiatieven inzake migrantenvrouwen, die dit jaar nog werden verhoogd – is uitsluitend het resultaat van de aandacht die de vrouw traditioneel heeft voor de zwakste schakels in de maatschappij.

Ik maak me dan ook sterk ongerust of de sector „welzijn” in de begroting 1989 in dezelfde stijgende lijn de bekommerning zal vertalen van de Vlaamse Executieve voor de **minst-gegoeden** of zoals de Minister het uitdrukte in de Commissie voor Welzijn en Gezondheid : door een vierde van de middelen te besteden in de sector welzijn en gezondheid geeft de Vlaamse Gemeenschap op effectieve wijze uitdrukking aan haar wil tot solidariteit met de zwaksten.

Een tweede reden waarom het pakket bevoegdheden van de Minister van Welzijn, Gezin en Volksgezondheid, geschiedenis schrijft, betreft de omvang van de kredieten. Meer dan een vierde van de totale uitgavenbegroting wordt beheerd door één lid van de Executieve, terwijl de overige leden gemiddeld minder dan 10 ten honderd overhouden.

Het samenvoegen van de sector volksgezondheid en de sector welzijn

onder de verantwoordelijkheid van één lid van de Executieve zal dan wel voordelen hebben inzake overzicht van het gevoerde beleid. Anderzijds moet het ook leiden tot verstarring en versterking van de verzuiling. De bijzondere wetgever van 8 augustus 1980 had met het oog op de proportionele samenstelling van de executieve, evenwichtige beleidspakketten in artikel 74 uitgewerkt. Het gezondheidsbeleid werd duidelijk afgescheiden van de bijstand aan personen. Samenvoeging van deze materies komt er eigenlijk op neer dat de CVP in deze Executieve een ministerpost bij heeft.

U wordt de **superman** voor alle Vlaamse instellingen die zich bezighouden met gezondheids- en welzijnsbeleid van de burger van de wieg tot in het graf. U hebt bevoegdheid inzake kinderkribbes, onthaalmoe- ders, pre- en postnatale zorgen, medische preventie, gezins- en bejaardenzorg. U bent het toevluchtsoord voor vrouwen in nood, voor de integratie van migrerende arbeiders, voor centra voor levens- en gezinsvragen, de morele en religieuze bijstand aan gastarbeiders, nomaden, migrantenvrouwen, forensen en vluchtelingen. U bent de beschermer van de delinquenten en de minderjarige geplaats onder de gerechtelijke bescherming.

Mevrouw N. Maes : U moet dat allemaal niet zeggen, want hij zal het gebruiken in zijn kiescampagne.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : U bent de geldschietster van de ziekenhuizen, de medische pedagogische instellingen, de bejaardeninrichtingen, de rust- en verzorgingstehuizen. Kortom, mijnheer de Minister, u zult de kwaliteiten moeten hebben van een supermanager. U wordt de wonderboy van de gezondheids- en welzijnswereld.

Als ik over dit uitgebreid bevoegdheidspakket zo lang uitweid dan is het om duidelijk te maken hoe belangrijk het wordt een overzichtelijke begroting in te dienen. In de structuur van de tabel is ten opzichte van 1987 niets gewijzigd. Zowel in titel I als in titel II hebben de secties 55 tot en met 60 betrekking op de gezins-

Duroi-Vanhelmont

en welzijnszorg met opdeling in een afzonderlijke sectie voor de gezins-aangelegenheden, maatschappelijk welzijn, bejaardenzorg, zorg voor mindervaliden, jeugdzorg, samenlevingsopbouw. De secties 65, 66 en 67 houden verband met de gezondheidsproblematiek, namelijk de gezondheidsvoorzieningen, het medisch-sociaal beleid, hygiëne en gezondheidsinspectie. Aan de hand van de indeling in de sectie en de spreiding van de kredieten is het mogelijk een inzicht te verwerven in de beleidsopties van de Executieve. Dit is duidelijk niet het geval met artikel 11 van het decreet waar de vastleggingskredieten voor de rechtstreekse toelagen en de vastleggingsmachtigingen langs het gemeentekrediet voor de ziekenhuizen en bejaardentehuizen worden samengesmolten tot 1 grote pot van 2,656 miljard vastleggingen voor de privé-sector en 981,5 miljoen vastleggingen voor de openbare sector.

Met andere woorden het onderscheid tussen bejaardenzorg en gezondheidsvoorzieningen dat met zoveel zorg wordt behouden in de tabel, wordt teniet gedaan voor het belangrijkste deel van de kredieten namelijk de kredieten voor de bouw van ziekenhuizen en bejaardentehuizen.

Hoewel u bereid was de verdeling tussen de kredieten voor de ziekenhuizen en de bejaardentehuizen mede te delen aan de leden van de Commissie, is het tegenstrijdig dat u in het begrotingsdecreet de intresten en de aflossingen van de leningen spreidt over 2 begrotingsartikels naargelang het over ziekenhuizen of instellingen uit de welzijnssector gaat terwijl u het leningsbedrag zelf in de grootste onduidelijkheid laat. U geeft immers slechts een plafond voor beide samen.

Wij betreuren ten zeerste, mijnheer de Minister, dat u de leden van de Vlaamse Raad geen wettelijke in het decreet ingeschreven, duidelijkheid wil geven omtrent het maximum bedrag dat u wil terbeschikkingstellen voor de bouw van ziekenhuizen enerzijds, en de bejaardentehuizen en medisch pedagogische inrichtingen anderzijds.

Minister J. Lenssens : Ik heb wel iets gezegd over de oriëntering van die bedragen. Dat blijkt trouwens uit het verslag.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Ik sprak over een wettelijke basis, mijnheer de Minister.

Minister J. Lenssens : Die bedragen werden samengevoegd omdat maar één Minister bevoegd is. Het ligt niet in mijn bedoeling grote verschuivingen te verwezenlijken in de interne verhoudingen van de vastleggingskredieten, niettegenstaande door de heroriëntering in de ziekenhuissector, waardoor bijvoorbeeld in vele algemene ziekenhuizen geriatrische afdelingen worden opgericht, men zou kunnen pleiten voor een overheveling van middelen die bestemd waren voor de bejaardentehuizen. Ik herhaal dat de samenvoeging van de bedragen enkel te wijten is aan het feit dat er slechts één Minister bevoegd is.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Inderdaad, mijnheer de Minister, maar er is ook slechts één Minister bevoegd inzake de intresten en de aflossingen van de leningen en die zijn wel gesplitst.

In het verleden was het zo dat de ziekenhuissector toe was aan afbouw terwijl de sector bejaardentehuizen in volle expansie is. Waarom mogen de leden van de Vlaamse Raad, het beleid op dit stuk niet volgen, niet controleren. Het argument dat het beleid nu gecentraliseerd is bij één Minister is eerder bezwarend dan ontlastend. Net omdat een Minister zoveel macht concentreert, moeten de leden van de Vlaamse Raad zoveel waakzamer zijn. Zij moeten er dan ook over waken dat „het” ‘beleidsinstrument bij uitstek de nodige doorzichtigheid in zich houdt.

Daarom, mijnheer de Minister, heb ik een amendement ingediend op artikel 11 van het begrotingsdecreet, dat perfect rekening houdt met de uitleg en de cijfers verstrekt door de Minister van Welzijn, Gezin en Volksgezondheid. Alleen zal de aanvaarding van dit amendement de leden van de Raad zowel als het Rekenhof toelaten doodeenvoudig, zo-

als het past, de uitvoering van de begroting te controleren. Zolang de kredieten voor de rusthuizen en ziekenhuizen niet uitdrukkelijk zijn opgenomen in het decreet of op tabel, kunnen noch het Rekenhof, noch de leden van de Raad enige wettelijke controle uitvoeren, alle verduidelijkingen in het verslag ten spijt. Ik vraag de leden van de Vlaamse Raad dan ook uitdrukkelijk mijn amendement bij artikel 11 te aanvaarden, in het belang van het behoud van de controleopdracht van onze vergadering.

Tot slot moet ik nog de aandacht vragen voor het beleid inzake nataliteit. Het volstaat niet dat men op gezette tijd moord en brand schreeuwt over de demografische ontwikkeling. Een werkelijk gezinsbeleid houdt rekening met de sociale realiteit, namelijk dat in de jonge gezinnen de 2 partners aan het arbeidsproces deelnemen en derhalve de nodige opvang nodig is voor de jongste kinderen. Op dit stuk faalt de Vlaamse Executieve. De nieuwe instelling kind en gezin beschikt over te weinig financiële armslag. Sedert de uitvaardiging in 1984 van het besluit van de Vlaamse Executieve inzake de betoelaging van de bouw en de uitrusting van kinderkribben, opvangcentra en dergelijke werd door kind en gezin geen enkel nieuw initiatief erkend. Anderdeels werden ook de mogelijkheden via de diensten voor onthaalmoeders beknot.

Blokking van de kredieten van kind en gezin hebben nefaste gevolgen. Gemeenten en OCMW's met een dynamisch beleid naar de gezinnen toe worden in hun werking geremd, geen enkele nieuwe erkenning of uitbreiding wordt toegestaan, de gezinnen blijven in de kou. Het is een raadsel waarom men voor zoveel andere trouwens lovenswaardige initiatieven middelen kan vrijmaken, maar zo weinig naar de opvang van kinderen toe. In de huidige begroting moeten we bovendien de discrepantie aanklagen tussen de privé-sector die 30 miljoen krijgt voor de bouw van kinderkribben waar de openbare sector slechts 300.000 F. krijgt, niet gesplitste kredieten.

Voor de verbetering van de sportin-

Duroi-Vanhelmont

frastructuur wordt 220 miljoen ter beschikking gesteld. Sedert 1984, elk jaar opnieuw, moeten horen dat er geen budgettaire ruimte is voor de opvang van kinderen, duidt op onwil. De Vlaamse socialisten wensen dat er eindelijk wat gedaan wordt aan het nijpend gebrek **aan** kinderopvang. Zij kunnen deze begroting dan ook niet goedkeuren. (**Applaus bij de SP en de VU**)

De Voorzitter : De heer Vervaeft heeft het woord.

De heer D. Vervaeft (op de tribune) : Voorzitter, Minister, Collega's, opdat het strafrecht verder zou kunnen blijven malen, heeft het zijn eigen mislukken nodig. Dit mislukken, deze onmacht van ons strafrecht is : het niet kunnen voorkomen van misdrijven, van misdaden en a fortiori van recidivisme. Het is een heuse heksen-toer om deze noodlottige kringloop van oorzaak en gevolg te doorbreken.

Ik had graag even uw aandacht gevestigd op een bepaald probleem, dat onoverkomelijk verbonden is met het strafrecht met name : het post-penitentiair welzijnswerk.

Toen in augustus 1980 door de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen „penitentiaire- en post-penitentiaire sociale hulpverlening” werd overgeheveld naar de Gemeenschappen, betekende dit een mijlpaal in het welzijnswerk voor justitieclïenteel. Tussen de bevoegdheden van de centrale Regering en de Gemeenschapsregering loopt, langs de persoonsgebondenheid een poreuse scheidingswand : de centrale Regering behield het strafrecht, de gemeenschappen werden bevoegd voor der hulpverlening.

Vijf jaar heeft het kabinet van Welzijn erover gedaan om deze nieuwe materie het noodzakelijk wettelijk kader te geven.

De onzekerheid die hiervan het gevolg was, werd grotendeels wegwerkt toen de inhoud van het besluit van de Vlaamse Executieve houdende voorwaarden inzake erkenning en

subsidiering van diensten voor forensisch welzijnswerk in juli 1985 werd bekend gemaakt. Zoals de Commissie Rimanque had aanbevolen werd het welzijnswerk volledig losgekoppeld van de strafrechtspleging en het gevangeniswezen.

Die optiek schiep ruimte om nieuwe, onbetreden paden te bewandelen ; ik denk hierbij vooral aan de vroeghulp en de slachtofferhulp. Maar eveneens de klassieke domeinen van, het gerechtelijk welzijnswerk, bijvoorbeeld de detentiebegeleiding en de reclasseringshulp, werden geherwaardeerd. Ook diegenen waarvan geen vervroegde invrijheidstelling wordt **overwogen** kunnen nu genieten van hulp. Tot dan bleven zij en hun gezin grotendeels van sociale dienstverlening verstoken.

De uitgangspunten waarop dit besluit van de Vlaamse Executieve steunt, zijn gerechtvaardigd en voor de toekomst bruikbaar, maar de praktische uitwerking ervan is ontoereikend. Het is onverantwoord het post-penitentiaire welzijnswerk over te laten aan enkele goedmenende en hardwerkende vrijwilligersorganisaties, ook al subsidieert men die dan zo gezegd rijkelijk. Wat Vlaanderen hier nodig heeft is een georganiseerd, gestructureerd en door wetenschappelijk onderzoek geschraagd welzijnswerk. Dit welzijnswerk zou moeten kunnen optreden naast een gerechtelijk apparaat dat ondubbelzinnig werkt in functie van een rationele misdaadpreventie. Pas dan zal een gedegen werking groeien, die in haar zog een gezondmaking van de penitentiaire sector zal voeren.

Wat moet nu veranderen opdat het welzijnswerk optimaal zou kunnen functioneren ? Vooreerst loopt er iets mank met de sociale reactie uit hoofde van de gemeenschap. Officieel heeft deze drie doelstellingen :

1. de algemene preventie ;
2. de bescherming van de gemeenschap of het individu ;
3. de reclassering van de normovertreder.

Helaas is de onderliggende bedoeling van een sanctie nog altijd de primaire reactie van vergelding : oog om oog, tand om tand.

Dit verborgen principe van het strafrecht komt goed tot uiting in ons systeem van bestraffen. Het beperkt zich tot geldstraffen en vrijheidsstraffen. De reden hiervoor zijn sociologisch – bezit en vrijheid worden zeer hoog aangeslagen in onze maatschappij – maar ook de makkelijke hanterbaarheid van deze straffen speelt een grote rol.

De vraag die we ons moeten stellen is echter de volgende : zijn deze straffen de meest zinvolle in ons maatschappelijk perspectief ? Immers het geldboetesysteem houdt in feite een fundamentele onrechtvaardigheid in ten overstaan van de dader, gezien het marginaal nut van het geld in functie van het bezit ervan. Men zou zodoende dienen af te stappen van de vaste geldelijke sommatie en deze vervangen door een dagboetesysteem.

Het gebruik van de vrijheidsstraf moet herleid worden tot de strikte noodzakelijkheid. Alleen individuen die sociaal gevaarlijk zijn, mogen worden opgesloten, of met andere woorden : afzonderlijk van de gemeenschap. Sociaal gevaarlijk betekent hier dat iedereen potentieel slachtoffer is van deze gedraging.

Binnen het kader van een nog te ontwerpen strafuitvoeringsrecht moet in de overige gevallen de vrijheidsstraf vervangen worden door alternatieve sancties. Deze moeten voldoen aan de volgende criteria :

1. nuttig zijn voor de gemeenschap ;
2. in functie staan van het gepleegde misdrijf ;
3. zonder enige vorm van vergoeding zijn ;
4. afdwingbaar zijn zonder de mogelijkheid van vervangende straffen.

Deze alternatieve straffen vereisen nog een diepgaande studie, maar waar mogelijk en nuttig dienen zij reeds te worden toegepast. Eventuele voorstellen tot alternatieve straf door de verdediging mogen door de strafrechter niet zonder meer worden verworpen indien niet alle hiertoe aangevoerde argumenten werden weerlegd.

Hoe dan ook zal in bepaalde gevallen

Vervaat

afzondering van de gemeenschap noodzakelijk blijven. Als regel moet echter worden aanvaard dat ook de ergste normovertreder zal dienen te worden veroordeeld in functie van een heraanpassing aan de gemeenschap, hoelang deze ook moge duren. Een zege zou de oprichting van arresthuizen zijn. Kleiner van omvang dan de traditionele gevangenis, zouden ze zich zo dicht mogelijk bij de maatschappij moeten bevinden. Immers sociaal contact zal de heraanpassing bevorderen.

In dit kader moet worden afgestapt van de indeling van de opgesloten burgers op basis van het gepleegde misdrijf. Enkel de vatbaarheid voor heraanpassing aan de gemeenschap zou bepalend mogen zijn voor de plaats waar een gevangenisstraf wordt uitgevoerd.

Het terugzassen van een opgesloten burger naar de maatschappij zou kunnen gebeuren via een verblijf in een huis van arrest. Anderzijds zouden diegenen die zich niet kunnen aanpassen aan het huis van arrest naar de strengere gevangenis moeten worden gezonden.

Het zijn slechts enkele VU-ideeën die ik voor het voetlicht wil werpen. In principe hebben we in de Vlaamse Gemeenschap de mogelijkheid tot een goede post-penitentiaire zorg, alleen zal nog veel moeten worden geseleuteld om de praktische uitvoering ervan tot een stevige constructie uit te bouwen. Een *conditio sine qua non* hiervoor is dat het strafrecht zich inhoudelijk en vormelijk vernieuwt en rekening houdt met een onafhankelijk van hem werkende post-penitentiaire welzijnszorg.

Van het allergrootste belang is dat in deze vernieuwing grondig rekening wordt gehouden met de outsider bij uitstek van ons strafrecht, met name : het slachtoffer. In eerste instantie moet de hulp aan het slachtoffer erin bestaan hem maximaal te informeren. Dit zou reeds moeten gebeuren op het politiekantoor, maar helaas zijn onze agenten daartoe veelal niet geschoold en hebben ze te weinig tijd.

De welzijnswerker zou de public relationman van het gerecht moeten worden. Hij zou het slachtoffer informatie moeten bezorgen over de stand van het onderzoek, hem wegwijs maken in het netwerk van mogelijke hulpverlening en hem een eventuele seponering melden. Ook dient te worden voorzien in een vorm van schadevergoeding. Spijtig genoeg zijn de mogelijkheden daarvoor bijzonder beperkt.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, kortom, het post-penitentiaire welzijnswerk wordt één grote uitdaging voor de Vlaamse Gemeenschap. Niet alleen zal zij een zelfstandig en geprofileerd beleid moeten voeren maar zij zal ook voortdurend contact moeten houden met de centrale overheid. Communautaire spanning is hier uit den boze. Enkel veel actieve en goede mensen zijn er nodig, want Martin Luther King stelde dat voor het slagen van het kwaad niets anders nodig is dan dat goede mensen passief blijven.

Mijnheer de Minister, ik wens u dus veel activiteit en veel goedheid toe. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van der Sande heeft het woord.

De heer J. Van der Sande : Mijnheer de Voorzitter, graag had ik de Minister volgende vragen, problemen en standpunten willen voorleggen in verband met de volgende materies.

Ten eerste, inzake het gezondheidsbeleid over de sectie 66, Medisch Sociaal Beleid betreffende : het medisch schooltoezicht, de Aids-preventie, de vroegtijdige kankeropsporing, de geestelijke gezondheidszorg en de medische sportcontrole.

Ten tweede, wat het Welzijnsbeleid betreft inzake de secties 55 en 57 betreffende de bejaardenzorg.

Over het medisch schooltoezicht wil ik het volgende zeggen : in een besluit van de Vlaamse Executieve van 30 juli 1985, met de heer De Wulf als Gemeenschapsminister van Gezondheidsbeleid, werd een nieuwe reglementering op het medische school-

toezicht drong zich op, gezien er de jongste decennia belangrijke wijzigingen in de gezondheidsproblematiek van de schoolbevolking zijn opgetreden.

Problemen van overdraagbare aandoeningen zoals TBC en groeiproblemen, maakten plaats voor problemen zoals stress, risicogewoonten zoals roken, drinken, drugs op steeds jongere leeftijd, ongevallen, enzovoort.

Daarenboven gebeurden de periodieke medische onderzoeken veelal oppervlakkig en snel, zodat de resultaten vaak uitbleven. De belangrijkste kenmerken van het vernieuwd medisch schooltoezicht zijn :

Ten eerste, minder en grondigere periodieke medische onderzoeken. Deze onderzoeken zijn, meer dan vroeger, gericht op de leeftijdsspecifieke ontwikkeling van het kind. Naast deze onderzoeken voor iedereen kunnen kinderen in probleemsituaties selectief onderzocht worden. Er gaat meer aandacht naar het milieu van het kind, sociaal en fysiek. Er kunnen ook deelonderzoeken georganiseerd worden zoals bijvoorbeeld sportonderzoeken of gehoortesten.

Ten tweede, de preventieve opdracht van het medisch schooltoezicht wordt belangrijker : het stimuleren van maatregelen die de gezondheid kunnen bevorderen zoals gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, toezicht op de veiligheid en hygiëne van de school en het schoolmilieu, het opvolgen en toedienen van vaccinaties, enzovoort. Hiervoor staat er voor elke school een eigen vaste schoolarts in.

Ten derde, er wordt gestreefd naar een nauwere samenwerking tussen de schoolgezondheidszorg en de ouders en begeleidende instanties rond het schoolkind.

Over een vernieuwde aanpak van het medisch schooltoezicht werd een evaluatieonderzoek opgezet. Wat zijn de resultaten van dit evaluatieonderzoek ?

Zo kom ik tot het hoofdstuk over de AIDS-preventie. Ten eerste, Minister Lenssens heeft tijdens de vorige

Van der Sande

legislatuur weinig of niets ondernomen op het vlak van AIDS preventie. In dit terwijl Minister Dewulf in 1985 een uitgewerkt programma voor een campagne had voorbereid. Het enige noemenswaardige initiatief was het verspreiden van een brochure naar de hulpverleners „100 vragen en antwoorden over AIDS”. Voor het overige nam mevrouw Demeester, als nationale Staatssecretaris – gelukkig – het initiatief over, alhoewel preventie een duidelijke Gemeenschaps-materie is.

Minister J. Lenssens : Wat u zegt is onjuist. Ik heb het zopas reeds gezegd. Sinds 1986, wanneer ik de bevoegdheid van de heer Dewulf heb overgenomen heb ik gewerkt aan een eigen aanpak van deze problematiek. Ik werkte in samenspraak met mevrouw Demeester.

Er zijn ook internationale aspecten aan het AIDS-fenomeen verbonden, onder meer inzake het fundamentele wetenschappelijk onderzoek. Daarom kan men er niet te buiten met het nationale beleid afspraken te maken. Zeggen dat wij niets hebben gedaan getuigt ofwel van kwade trouw ofwel weet u niet wat er wel is gebeurd en dan raad ik u aan u eerst te informeren.

De heer J. Van der Sande : Ik neem uw coördinatie aan met mevrouw Demeester om tot dergelijk beleid te komen.

Ten tweede, zeer recent begint er een klein beetje structuur in de AIDS preventie te komen, naar het model van preventie van andere aandoeningen zoals kanker en TBC, met als belangrijkste verschil dat er voor de AIDS-preventie nauwelijks financiële middelen worden uitgetrokken.

a. Er is een interprovinciaal AIDS-coördinaat, IPAC, opgericht op het Instituut voor Tropische Geneeskunde dat een coördinerende opdracht heeft voor geheel Vlaanderen.

b. Er werden Provinciale AIDS-commissies opgericht.

c. Er kwam een minimale subsidiëring voor de private initiatieven met betrekking tot AIDS tot stand.

Ten derde, er werd 10 miljoen voorzien voor AIDS-preventie, volgens Minister Lenssens, voor 1988.

– Het IPAC ontvangt een subsidie van 3,4 miljoen, waarvan 200.000 frank voor werkingskosten en personeelskosten voor het aanwerven van 5 deeltijdse arbeidskrachten.

– De Provinciale AIDS-commissies ontvangen geen extra financiering voor hun taak.

– De teams voor Medisch Schooltoezicht kregen de opdracht om aan AIDS-preventie te doen, doch krijgen hiervoor noch het nodige educatieve materiaal, noch subsidies. Zij nemen in het beste geval contact op met de bestaande privé initiatieven met betrekking tot AIDS.

Mijnheer de Minister, u kan vaststellen dat ik wel een en ander te zeggen had over initiatieven die werden genomen. In feite wil ik u helpen om er toe te komen, opdat u meer middelen zou krijgen om die zaken op een degelijke manier tot uitvoering te brengen.

~ Deze privé AIDS initiatieven zoals STAG, AIDS telefoon, AIDS team, ontvingen voor 1987 nauwelijks subsidie en voor 1988 wordt in een bedrag van 2,5 miljoen voor hen gezamenlijk voorzien.

Enkele opmerkingen.

– 10 miljoen is een ongelooflijk laag bedrag voor een probleem dat de volksgezondheid dermate bedreigt. Het is een fractie van wat 1 AIDS patiënt aan verzorging aan de gemeenschap kost, het is 1/7 van wat men voor tuberculose en kankerbestrijding voorziet. Een degelijke preventieve campagne, gericht op gedragsverandering, vergt meer dan 100 miljoen !

– Het IPAC telt slechts 5 deeltijdse werkkrachten en een kleine werkingstoelage. Hiermee kan men niet veel beginnen. De Minister suggereert dat het Instituut voor Tropische Geneeskunde gelden van de ziekteverzekering kan aanwenden voor de AIDS preventie ! Dit komt neer op het aanvaarden van overheidswege, dat ZIV-gelden voor andere doeleinden worden afgewend ! Het IPAC

wil een campagne op het festival Torhout-Wercher opzetten. Doch de 200.000 frank werkingsmiddelen die hen werden toegekend, zijn reeds op. De 5 deeltijdse werknemers van het IPAC zullen dus hun tijd moeten steken in het zoeken naar financiële middelen voor deze campagne.

– De privé initiatieven ontvangen slechts geld voor projecten, niet als organisatie. Dit betekent dat vrijwilligers jaarlijks bergen administratie moeten verzetten om subsidies te ontvangen, en de subsidies zijn enkel voor werkingskosten, niet voor personeel. Deze mensen leven van vrijstelling van stempelcontrole ! Nogmaals wordt hier geld van de sociale zekerheid afgewend naar preventief gezondheidsbeleid.

– Waar is het bedrag van 10 miljoen op de begroting terug te vinden ? Is dit de 10 miljoen van Gezondheidsopvoeding en voorlichting van de bevolking, artikel 12.21.02, die andere jaren naar initiatieven van het rode kruis ging, 1987 : 9,4 miljoen ; 1986 : 9,2 miljoen, of zit deze 10 miljoen in de 39 miljoen van de campagnes op het stuk van de voorlichting inzake contraceptie en sanitaire opvoeding, artikel 12.22.02.

Minister J. Lenssens : Ja, deze tien miljoen is vervat in dit laatste.

De heer J. Van der Sande : Dit artikel steeg slechts met 7 miljoen t.o.v. het voorgaande jaar. Waar zouden de 3 andere miljoenen dan in mindering worden gebracht ?

Minister J. Lenssens : Ik zal u hierop schriftelijk antwoorden.

De heer J. Van der Sande : Zeer recent heeft Minister Lenssens het initiatief genomen voor een campagne naar jongeren toe, die 6 miljoen zou kosten. Blijkbaar is men geschrokken van recente cijfers bij toevallige screening van jongeren tijdens het laatste half jaar, waarbij in de groep van 15-19 jarigen 20 mannen en 24 vrouwen seropositief werden bevonden.

Minister J. Lenssens : Onjuiste informatie.

De heer J. Van der Sande : Deze campagne werd op 14 dagen tijd

Van der Sande

voorbereid en uitgegeven aan reclamebureaus. Er zouden 800.000 folders in tijdschriften voor jongeren worden verspreid.

– Alhoewel deze campagne naar jongeren dringend nodig was, en eigenlijk veel te laat komt, is de wijze waarop ze gevoerd wordt zeer bedenkelijk. Anderen hebben er reeds op gewezen. Noch de deskundigen uit de wetenschappelijke stuurgroep, noch het IPAC, noch de **privé-initiatieven** werden betrokken bij de voorbereiding ervan.

Minister J. Lenssens : Onjuist.

De heer J. Van der Sande : Het lijkt erop dat men veeleer heeft gehecht aan de morele grenzen waarbinnen de campagne moet gevoerd worden dan aan de wetenschappelijke gegevens over risicogedrag en gedragsbeïnvloeding.

Minister J. Lenssens : Onjuist.

De heer J. Van der Sande : Er zou een enquête gevoerd zijn bij 120 équipes voor medisch schooltoezicht met betrekking tot AIDS. Wat werd in deze enquête gevraagd ? Wat zijn de resultaten van deze enquête ?

Als de 6 miljoen die deze campagne zou kosten, wordt geteld bij de 3,5 miljoen voor IPAC en de 2,5 miljoen voor de privé-initiatieven, komt men aan 12 miljoen. Waar gaat men dit geld halen ? Betekent dit dat er dit jaar geen enkel ander initiatief in verband met AIDS meer kan genomen worden ?

Op 30 maart kondigde de Minister in een antwoord op een interpellatie van de heer Van Durme aan dat de reeds gevoerde campagnes zouden geëvalueerd worden in de daaropvolgende weken en dat dit binnen de twee maanden zou leiden tot een geactualiseerde aanpak van het beïnvloeden van risicogedrag bij jongeren, maar ook bij andere bevolkingsgroepen evenals bij de specifieke risicogroepen.

Wat is het resultaat van deze evaluatie ? Wat houdt de geactualiseerde aanpak in ?

Inzake vroegtijdige kankeropsporing heeft de Vlaamse adviescommissie voor kankerpreventie een rapport uitgebracht. De systematische opsporing van kanker zou niet efficiënt zijn. Er werden pilootstudies opgezet voor een betere opsporing van kanker via de huisarts in samenwerking met de universitaire centra voor kankerbestrijding. Deze experimenten zouden positieve resultaten hebben gehad. Daarom zou de vroegtijdige opsporing van borst- en cervixkanker in samenwerking met de huisartsen veralgemeend moeten uitgebouwd worden.

Is het de bedoeling deze experimenten te veralgemenen ? Indien de borstkankeropsporing met mammografie zou veralgemeend worden, zou het budget van 61 miljoen ontoereikend zijn. Wordt er in een evaluatie voorzien van de efficiëntie van de opsporing van borstkanker met mammografie ? Wat zijn de resultaten van een eventuele evaluatie ? Er zou hierover best opdracht voor een onderzoek worden gegeven.

De begroting van de diensten voor geestelijke gezondheidszorg, artikel 12.27.02, steeg met 41 miljoen. Er werd een toelage van 12 miljoen toegekend aan de Vereniging voor Alcohol en andere Drugproblemen voor een project inzake drugpreventie. Artikel 33.03.02 is een nieuw artikel voor toelagen voor de strijd tegen toxicomanie.

Waarom is de stijging van ongeveer 10 ten honderd van artikel 12.27.02 te wijten ? Zijn hierin de loonsverhogingen voor de psychologen, de uitbreiding van bepaalde diensten en de oprichting van 2 nieuwe diensten vervat ?

Minister J. Lenssens : Ja, mijnheer Van der Sande.

De heer J. Van der Sande : Zijn die 12 miljoen voor het project inzake drugpreventie hierin eveneens vervat ?

Minister J. Lenssens : Ja.

De heer J. Van der Sande : Ik zou graag de gedetailleerde opsplitsing van de stijging krijgen. Welke taak

krijgen de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg toebedeeld inzake beschut wonen en crisisinterventie. Zullen zij hiervoor ook de nodige middelen krijgen ? Wat behelzen de 2 miljoen van artikel 33.03.02 ?

Wat de medische sportcontrole betreft merk ik op dat artikel 12.24.02 stijgt met 8 miljoen teneinde de verwachte stijging van het aantal **doping**-onderzoeken te kunnen opvangen.

Sinds de nieuwe reglementering op de dopingcontrole gebeurt er een dubbele controle in vele **sport**takken : enerzijds door de Sportbonden zelf, anderzijds door de overheid. Dit is een verspilling van middelen.

Minister J. Lenssens : Maar het is niet waar.

De heer J. Van der Sande : Er is zeer weinig coördinatie tussen de sportbonden en de overheid inzake dopingcontrole noch inzake mogelijke sancties. De sportbonden zouden zich in een te sluiten protocol ertoe moeten verbinden dat zij niet alleen overtredingen signaleren met het oog op mogelijke strafrechtelijke sancties, maar ook sancties moeten inschrijven in hun eigen tuchtreglement, bijvoorbeeld een schorsing voor positief bevonden sportoefenaars.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Van der Sande, ik ben het daarmee eens. Men kan de sportfederaties niet dwingen sanctionerend op te treden. Een aantal deden dit spontaan maar de twee groten weigerden vooralsnog gevolg te geven aan ons verzoek. Wij hebben geen juridische middelen. Ik acht het niet wenselijk dat de overheid optreedt.

De heer J. Van der Sande : In het besluit van de Executieve is een clausule ingeschreven waardoor ze moeten meedelen welke maatregelen ze hebben genomen. Daar blijft het bij. U kan geen sancties opleggen. Ik pleit ervoor tot een dergelijk protocol te komen.

Het gebruik van doping in bepaalde sportcompetities heeft veel te maken met financiële belangen voor de sportbeoefenaar of de dopingver-

Van der Sande

strekkers. Hier wordt vaak met miljoenen gegoocheld. Het is dan ook onrechtvaardig de gemeenschap voor de controle te laten opdraaien. Beter ware het de sportbonden een financiële bijdrage te laten leveren om deze dopingcontroles te laten financieren.

De sectie 55 omvat maaltijdbedeling en gezins- en bejaardenhulp. De toelagen voor maaltijdbedeling zijn onvoldoende. Wanneer men stelt dat ouderen zolang mogelijk in hun eigen milieu moeten kunnen blijven, dient men het systeem van maaltijdenbedeling te promoten. Toelagen zijn daar een aspect van. Deze zijn echter ten opzichte van 1986 verminderd en in 1987 werd het bedrag van 35 tot 31 miljoen teruggeschroefd. Zal het ontwerp 1988, dat 32 miljoen bedraagt, eenzelfde negatieve aanpassing krijgen?

Inzake gezins- en bejaardenhulp leert een vergelijking tussen de artikelen 33.02.02, privé-diensten, en 43.01.02, openbare diensten, ons dat de toelagen aan privé-diensten ongeveer viermaal deze van openbare diensten bedragen. Hierbij rijzen vragen rond de opleidingscentra. Het dagonderwijs – zowel officieel als vrij – organiseert een opleiding voor gezins- en bejaardenhelpers (sters). Het betreft hier jonge mensen die een drie-jarige opleiding krijgen ten opzichte van 1 jaar voor de opleidingscentra.

Behoudens bijscholing zou de opleiding kunnen overgelaten worden aan het onderwijs, wat een besparing met zich brengt. Aangezien ouderen langer en meer nood hebben aan zulke diensten dient, volgens ons, de mogelijkheid te worden geschapen om aan deze nood tegemoet te komen. De besparing die een gewijzigd beleid voor de opleidingscentra met zich zou brengen, zou kunnen aangewend worden voor het toekennen van meer uren aan de diensten.

Het laatste onderdeel is de sectie 57. Er wordt opnieuw een inspanning gedaan voor „dagcentra” voor bejaarden. We merken echter dat de privé-sector meer dan het dubbele kan ver-

wachten dan de openbare 15 miljoen op artikelen 33.02.02 tegen 7 miljoen op artikel 43.03.02. Bovendien kunnen we vaststellen dat de hoge posten gaan naar de dotatie aan het bouwfonds en naar rentelasten ten laste van openbare besturen.

De Noodoproepsystemen zijn een stunt die de privé aardig helpt. Niemand zal ontkennen dat alarmsystemen nuttig zijn. Men opteerde echter voor systemen die, ondanks de toelagen van 20.000 frank per apparaat, de bejaarden toch nog heel wat geld kunnen kosten, zoals telefoon en abonnement op de oproepcentrales. Het toekennen van subsidies koppelen aan technische voorwaarden die op het ogenblik enkel door privé-firma's kunnen ingevuld worden, is politiek toch geen beleid. Men zou daarentegen eenvoudiger, dus ook goedkopere, systemen van verbinding met OCMW-centra of dergelijke kunnen tot stand brengen, waardoor het huidige aantal alarmsystemen, dat te beperkt is, zou kunnen uitgebreid worden.

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, moedige collega's, heel het netwerk van spontane burgerinitiatieven, opbouwwerken, Riso's en Viboso hoort als werksoort thuis in de kleinschalige sector van de samenlevingsopbouw.

Tot voor kort ressorteerde deze materie onder de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Cultuur. De materie kwam nu ter sprake in de Commissie van Onderwijs en Vorming, terwijl zij echter tot de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezondheid behoort. Hoewel de basiseducatie een steeds grotere rol speelt, ben ik toch de mening toegedaan dat deze materie moet worden toevertrouwd aan de Commissie van Welzijn en Gezondheid, hetgeen de duidelijkheid ten goede zal komen.

Sinds 1982 werd deze sector grondig geherstructureerd in drie echelons : één Vlaams Instituut ter Bevordering en Ondersteuning van de Sa-

menlevingsopbouw – Viboso -, Regionale Instituten voor de Samenlevingsopbouw – Riso's – per provincie of grootstad en ten slotte het eigenlijk veldwerk : de projecten.

Met deze projecten staat of valt deze sector. Van de erkenning van het project hangt ook de subsidiëring af. En hier knijpt het schoentje. Voorlopig moeten onze opbouwwerkers het stellen met ministeriële omzendbrieven die de richtlijnen inzake erkenning en subsidiëring regelen. Het blijft nog altijd een vrij omslachtige procedure – hetgeen door Minister Lenssens zelf wordt beaamd – waardoor elk jaar grote vertraging in de definitieve erkenning van projecten optreden. Zo is er nog geen enkel project voor 1988 erkend. Dat is dan ook de reden van de grote ontevredenheid en ongerustheid die onze opbouwwerkers elk jaar weer overvalt. Hoewel het hier gaat om een relatief kleine groep van 84 gesubsidieerde personeelsleden en 82 DAC'ers, toch heeft deze sector grote behoefte aan continuïteit en zekerheid opdat alarmsignalen, die onze opbouwwerkers uitzenden, niet zouden verloren gaan. Vandaar dat moet worden geopteerd voor programma's op lange termijn die ook positieve gevolgen kunnen hebben voor de tewerkstelling van het personeel. In dat opzicht is de samspraak tussen het beleid en de Vlaamse Hoge Raad van de Samenlevingsopbouw broodnodig, mede ter voorbereiding van het raamdecreet waarover ook sprake is in het regeerakkoord. Door de Hoge Raad nauw bij de voorbereiding van dit ontwerp-decreet te betrekken, kan de huidige Minister immers vermijden dat hij zijn huiswerk moet overdoen zoals het zijn voorganger Dewael overkwam. Deze sector hoopt zo spoedig mogelijk op een decreet, waarbij de overheid de ruimte scheidt voor het veldwerk maar dat niet alles tot in de kleinste details regelt. Terecht zouden de opbouwwerkers aanstoot nemen aan een verregaande betutteling van de overheid.

In verband met de geboekte resultaten en de maatschappelijke betekenis van het bonte gamma van instellingen en initiatieven kunnen toch een aantal vragen geformuleerd worden,

Vanhorenbeek

waarbij onze duale maatschappij „van onderuit” wordt bekeken. Wij staan hier voor de uitdaging van een goede keuze in de projecten. Ons inziens worden te weinig projecten geënt op de opheffing van de structurele vormen van kansarmoede. Wil men gestalte geven aan een waarachtige participatie-democratie, dan dient de klemtoon te worden gelegd op achterstelling en kansongelijkheid. Wij ervaren, naast de thuisloosheid en de vervreemding, een groeiende samenhang tussen de anonimiteit van de samenleving – gevolg van de schaalvergroterende mondiale gerichtheid – en de schaalverkleining – het „Small is beautiful”-principe –.

Willen wij deze duale samenleving terug meer leefbaar maken, dan zal het opbouwwerk grotere en meer kansen moeten krijgen. **(Applaus)**

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om het antwoord

van Minister Lenssens te aanhoren en om nadien de bespreking voort te zetten met de materies Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening.

Is de Raad het daarmee eens ? **(Instemming)**

Dan is aldus besloten.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.35 uur.
